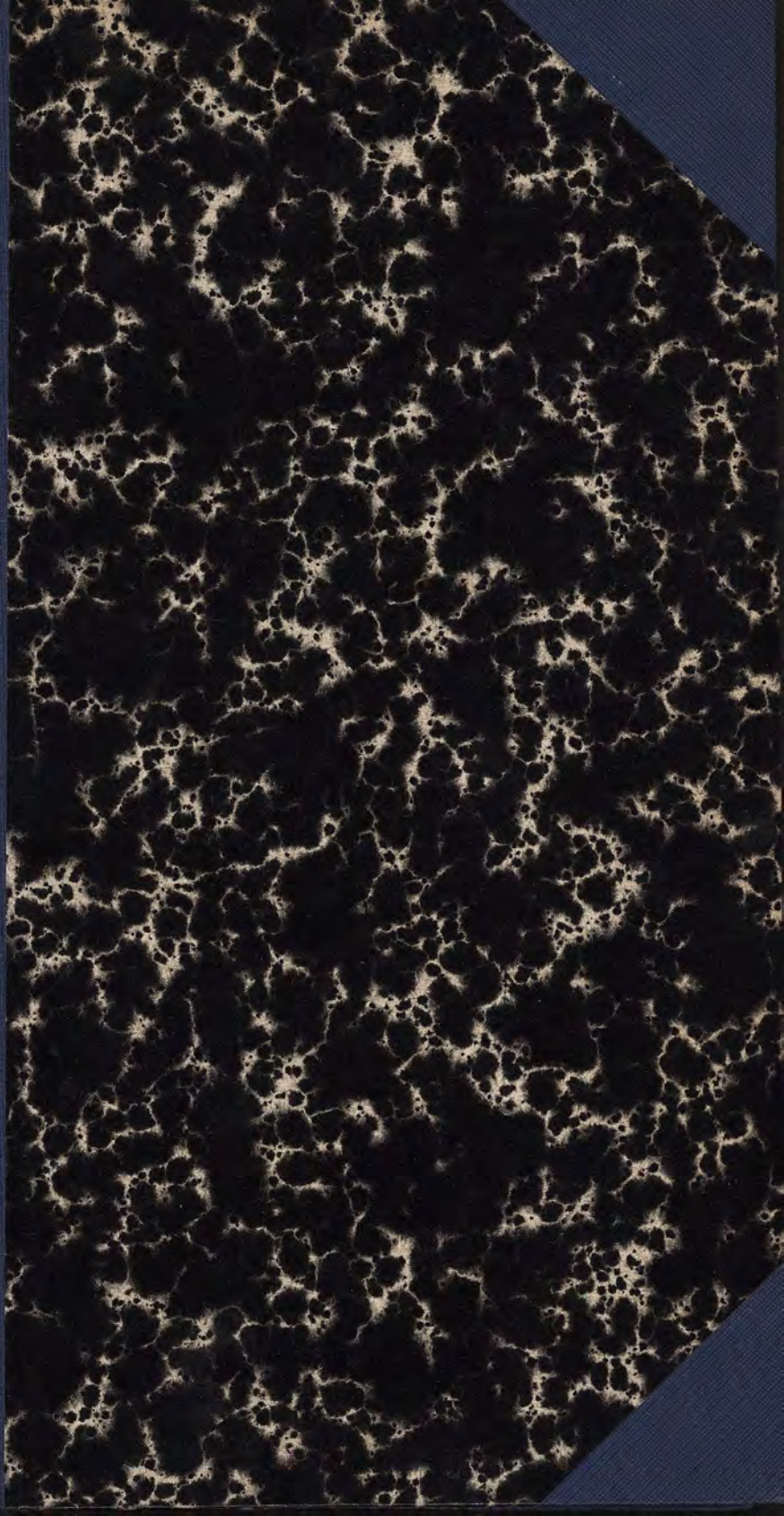

Beretning

Norsk Arbmf.

1932
-1934

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

BERETNING
OM
FORBUNDETS VIRKSOMHET
1932

VED
JOHS. M. P. ØDEGÅRD
CHR. HENRIKSEN

OSLO 1934 TRYKT I ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Hovedstyret.

Inntil landsmøtet, som avholdtes den 12 juni og følgende dager, bestod hovedstyret av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordahl, Nils Bakken, Arthur Lie, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Ingv. Løgavlen og H. O. Jupskaas.

Efter landsmøtet har (hovedstyret)

representantskapet

bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Thv. Thorstensen, Bj. Petersen, Adolf Lien, Nils Bakken, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Sigurd Oshaug, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Ingv. Løgavlen, H. O. Jupskaas.

Representantskapet (hovedstyret) har avholdt møte i dagene fra 9—11 juni, 15 juni og 22 juni.

Forretningsutvalget.

Inntil landsmøtet bestod forretningsutvalget av følgende medlemmer: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordahl og Nils Bakken.

Efter landsmøtet har (forretningsutvalget)

forbundsstyret

bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Thv. Thorstensen, Bj. Petersen, Adolf Lien og Nils Bakken.

I årets løp er avholdt 38 møter og behandlet 135 lønns- og tvistesaker samt 138 saker vedrørende indre organisasjonsspørsmål.

Forbundets medlemstall og antall foreninger.

Det gjennomsnittlige antall medlemmer har i året vært 8 516.

Ved årets utgang var antallet av foreninger 204. Det er i alt stiftet 31 foreninger og nedlagt 9.

De skandinaviske forbindelser.

I 1932 har forbundet vært representert ved Den skandinaviske Gjensidighetskomité's møte i Gøteborg den 19 og 20 november. Som representanter møtte forbundets formann og kasserer.

Den 18 september til 3 oktober avholdt Dansk Arbejdsmandsforbund kongress i Kjøbenhavn. Norsk Arbejdsmandsforbund var representert ved forbundets næstformann og kasserer.

Kvinnelig Arbejderforbund i Danmark avholdt kongress i Kjøbenhavn den 3 til 6 juli. Som representant ved kongressen møtte forbundets formann. Svenska Gruvindustriarbetareförbundet avholdt sitt 18. ordinære landsmøte i Stockholm den 29 august—3 september. Som representanter ved kongressen møtte for vårt forbund formannen og kassereren.

Dansk Arbejdsmandsforbunds formann M. C. Lyngsie avgikk ved døden den 31 desember 1931 og jordfestedes i Kjøbenhavn den 8 januar 1932. Ved jordfestelsen var vårt forbund representert ved formannen.

Den 5, 6 og 7 mars avholdtes en konferanse i Karlstad mellom representanter for Svenska Gruveindustriarbetareförbundet og Norsk Arbejdsmandsforbund. Som representanter møtte for det svenske forbund Edvard Mattson, J. A. Rudström og Viktor Södersten. For Norge møtte Johs. M. P. Ødegaard, Johannes Togstad og Nils Bakken. Konferansen var kommet i stand etter forslag fra Norsk Arbejdsmandsforbund og hadde til formål å søke bli enig om felles krav vedkommende lønns- og arbeidsvilkårene for grubearbeiderne i Skandinavia. På konferansen blev det gitt en redegjørelse over grubeindustriens stilling i Sverige og Norge. Det viser sig at lønns- og arbeidsvilkårene for grubearbeiderne i Sverige og Norge er vesentlig bedre enn for grubearbeiderne i de fleste andre land, og man enedes derfor om i fellesskap å søke utvirket gjennom Grubearbeider-Internasjonalen, at der blir stillet krav om lønns- og arbeidsvilkår som mest mulig motsvarer forholdene i Sverige og Norge, for derved søke å undgå at arbeidsgiverne påberoper sig de andre lands dårlige lønns- og arbeidsvilkår for å hindre gjennomførelsen av bedre arbeidsvilkår i de skandinaviske land. På konferansen rådet det enstemmighet om nødvendigheten av et samarbeide på dette område.

Konferansen drøftet også spørsmålet om hensiktsmessigheten av å holde konferanser av grubearbeidere i Sverige og Norge i nogen større

utstrekning til drøftelse av felles interesser, idet det viser sig at det i stor utstrekning er de samme arbeidsgivere som er interessert i grubeindustrien i Skandinavia. Konferansen fattet dog i den anledning ingen beslutning, men man enedes om å ha spørsmålet under observasjon.

De internasjonale forbindelser.

Norsk Arbejdsmandsforbunds landsmøte i juni fattet beslutning om å gå til opsigelse av gjensidighetsavtalen med det russiske grubearbeiderforbund. I samme forbindelse besluttet landsmøtet å søke om fornyet optagelse som medlem av Grubearbeider-Internasjonalen. Regnet fra 1 oktober 1932.

Anleggsvirksomhet.

Jernbaneanleggene.

Reglementet.

Reglementet blev ikke opsagt av nogen av partene. I anledning den ordlyd, som § 11 i reglementet har og i forbindelse med at forståelsen av paragrafen blev reist på landsmøtet, tilstillet man foreningene under 9 juli følgende cirkulære:

Til foreningene ved jernbaneanleggene.

I anledning spørsmålet om fortolkningen av arbeidsreglementets § 11, skal meddeles, at vi har mottatt følgende gjenpart av cirkulærskrivelse fra Hovedstyret for Statsbanene til de forskjellige anleggsschefer og distriktschefer:

«Oslo den 1 juli 1932.

Arbeidsreglementet.

På foranledning meddeles:

Når det i arbeidsreglementets § 11 er anført at «under lengere fravær på grunn av sykdom eller ulykkestilfelle i arbeidet betraktes arbeiderne som tilhørende anleggets arbeidsstokk i et tidsrum svarende til det, hvori trygdekassen yder sykepenger,» — så er hermed ment kun å gi uttrykk for hvorledes arbeidernes forhold til anlegget er under selve det nevnte tidsrum.

Det er således forutsetningen at når en arbeider atter blir frisk og arbeidsdyktig, skal hans sykdomsforfall ikke betraktes som avbrytende for hans tjenestetid ved anlegget.

For generaldirektøren»

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbejdsmandsforbund,

Johs. M. P. Ødegård.

Angående spørsmålet om arbeidsrettssak om fortolkningen av reduksjonen i minstelønnen i forhold til reduksjonen i akkordfortjenesten, blev denne sak etter innhentede oppgaver over fortjenesten forelagt arbeiderne i sirkulære 24 oktober, hvor det besluttedes ikke å innbringe saken for Arbeidsretten.

Innskrenkningene ved jernbaneanleggene.

Stortinget nedsatte en såkalt krisekomité og denne komité kom bl. a. også med forslag om å overføre midler fra jernbaneanleggene til veianleggene. I den anledning tilstillet forbundet under 12 mars Stortinget sådan skrivelse:

«Til Norges Storting.

I anledning innstilling fra den nedsatte krisekomité for så vidt angår jernbaneanleggene, vil undertegnede forbund like overfor det ærede Storting fremføre følgende:

Staten har op gjennom årene holdt en jevn arbeidsdrift ved jernbaneanleggene. Ved århundreskiftet blev det mer behov og krav på jernbaner, og som følge herav øket bevilgningene og dermed arbeiderantallet år for år inntil årene efter verdenskrigen, da bevilgningen (i 1922—23) var på 49½ mill. (inkl. nødsbevilling) med et samlet arbeiderantall på 5 973 mann, derav på nødsarbeide 1 790 og ordinært 4 183. Siden er bevilgningene blitt redusert, og dette har igjen ført til en voldsom innskrenkning av arbeiderantallet. I de senere budgettår har bevilgningene vært 12¾ mill. med et arbeiderantall av vel 2 000 mann.

I disse år fra 1920 har arbeiderne fått redusert sine lønninger med rundt regnet 60 pct. Det har alltid vært hevdet, at det var nødvendig å foreta reduksjon på grunn av de knappe bevilgninger og at man derigjennem skulde få anledning til å beholde flest mulig av arbeiderne i beskjeftigelse.

I 1928 var spørsmålet særlig aktuelt, idet de kommuner hvorigjennem anleggene gikk, krevde arbeide for sine hjemstavnsberettigede, og derved holdt på å fortrenge de gamle anleggsarbeidere.

I forbindelse med en interpellasjon den gang om saken, gav Stortinget sin tilslutning til at de anleggsarbeidere, som hadde dette arbeide som sin levevei og var profesjonelle anleggsarbeidere med en tjenestetid av 5 år, skulde skaffes arbeide først og fremst. Departementet fikk også bemyndigelse til, forsåvidt de bevilgninger som var gitt, ikke strakk til, å gi ytterligere bevilgning for at det skulde undgås å opsi arbeiderne.

Stort sett kan det sies at disse forutsetninger har vært overholdt, men på grunn av de knappe bevilgninger har det vært mange vanskeligheter for å kunne beholde de gamle arbeidere i beskjeftigelse.

Anleggsarbeiderne har i henhold til ovenstående mer enn nogen annen innenfor Statens virkeområde fått føle virkningen av de stadige

forringelser av sin levestandard, og med den reduksjon som de nu siste gang fikk, vil dette forhold forverres i betydelig grad. Tross det urettferdige i denne reduksjon fant arbeiderne allikevel, som forholdene lå an, å måtte bøie sig for reduksjonen, når den forelå som et ultimatum fra departementets side. Arbeiderne regnet med, efter uttalelse fra Statens vedkommende, at arbeidsdriften når de fikk denne reduksjon, blev oprettholdt i samme utstrekning som tidligere eller noget mer.

Ved den innstilling som foreligger fra krisekomitéen er i et hvert fall denne forutsetning fullstendig forrykket.

Vi tillater oss overfor det ærede Storting å protestere på det bestemte mot at det foretas de nedskjæringer av anleggsbudgett som er antydnet i krisekomitéens innstilling.

Vi protesterer videre mot den begrunnelse, som komitéen ledsager sin innstilling med:

«Ved å frata jernbaneanleggene disse millioner og overføre dem til andre distrikter for veiarbeide, og da på nødsarbeidsvilkår, kan fler skaffes arbeide, og få større valuta for pengene», sier komitéen i sin innstilling.

Dette resonnement, for så vidt det er alvorlig ment, er intet mindre enn et selvedrag. Istedenfor å hjelpe på de nuværende vanskeligheter, vil disse tvert imot bli større. Man er for flere år tilbake blitt klar over, at nødsarbeidet i sin virkning blir å spare på skillingen og la daleren gå. Å utføre det vanskelige og tunge anleggsarbeide med betaling som svarer til den nuværende nødsarbeidsbetaling er helt utenkelig å forlange av arbeiderne, og nogen besparelse hverken kan eller vil det bli for Statens arbeidsdrift. Riktignok drives det nødsarbeide ved veivesenet med en betaling som det er helt utelukket å kunne greie sig på. Når det praktiseres kan det gå på den måte, at fattigvesenet i de respektive kommuner støtter under til familiens opphold.

Man får uvegerlig det inntrykk, at hensikten med komitéens innstilling er å komme bort fra all ordinær arbeidsdrift og over på nødsarbeide. At man på den måte skal kunne tenke sig å rette på de nuværende vanskeligheter har intet med realiteter å gjøre. Hele vårt arbeidsliv ved anleggene vil bli en eneste tvangsarbeidsanstalt. Det vil bli kaos istedenfor ordnede forhold. Man tar vekk arbeidsgleden og interessen ved det skapende og byggende arbeide. Det er ingen tjent med og aller minst arbeidere som blir berørt av forholdet.

Og hvordan vil forholdene ved jernbaneanleggene bli. Man river i stykker alle de forutsetninger og planer, man gjennom flere år har bygget op. Alt kostbart redskap og materiell blir liggende å ødelegges.

Man har nu en stor administrasjon, som krever mange penger, og hvad kommer det til å koste i rentetap å innstille og innskrenke de heromhandlede baner, hvor det er nedlagt så mange millioner. Alt dette vil kreve så store uttelling, at bare det er nok til å slå fast at komitéens innstilling bygger på så sviktende grunnlag at den ikke bør gjennomføres. —

Til slutt vil vi ha sagt, at hele denne plan kommer til å vekke en sådan motstand og uvilje blandt arbeiderne, og vil den bli bekjempet med alle til rådighet stående midler.

På arbeidernes og forbundets vegne krever vi at krisekomitéens innstilling får så vidt angår jernbaneanleggene ikke bifalles.»

For øvrig har spørsmålet om innskrenkninger ved anleggene i stor utstrekning gjort sig gjeldende. Det har ved deputasjoner vært gjort en rekke henvendelser. Saken blev stort sett ordnet på den måte at arbeiderne gikk med på å ta en ekstra stopp ved jul og påskeferien. Saken blev fra forbundets side forelagt foreningene i cirkulære 10 november. På grunn av ordningen med forlenget jul- og påskeferie blev spørsmålet stillet i bero for dette års vedkommende.

Veivesenet.

Konflikten 1932.

I henhold til tidligere beretninger fremgår at man ikke har fått nogen tilfredsstillende ordning med veivesenet vedrørende lønns- og arbeidsvilkårene for veiarbeiderne.

Spørsmålet forelå på hovedstyremøte i dagene 1—5 desember 1931. Hovedstyrets beslutning i spørsmålet vil man finne i cirkulære nr. 4, som er inntatt nedenfor.

I henhold til hovedstyrets beslutning tilskrev man veidirektoratet den 28 desember 1931 således:

Ad veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

Under henvisning til tidligere forhandlinger med det ærede Veidirektorat angående denne sak, tillater vi oss å meddele, at vi har søkt de aller fleste overingeniører angående saken og muligheten for å få gjennomført de av oss stillede krav. Det har imidlertid ikke ført til noget resultat, idet overingeniørene som regel har meddelt, at de på grunn av pålegg fra Direktoratet ikke har hatt anledning til å gå med på noget, som vilde bety merutgifter.

Vi tillater oss i den anledning igjen å anmode det ærede Direktorat om et forhandlingsmøte om saken, og tør vi anmode om å få dette forhandlingsmøte snarest mulig.

Deres ærede svar imøtesees. —

I cirkulære 30 januar meddelte man foreningene de planer og retningslinjer man hadde trukket op i henhold til hovedstyrets beslutninger, og at man ved en eventuell arbeidsstans aktet å innskrenke sig til de 6 fylker, som i cirkulære nr. 4 meddelt, og anmodet man i denne forbindelse om at det blev valgt en representant fra hver av disse fylker. Man mottok meddelelse fra foreningene om at de var enig i forbundets standpunkt og fremgangsmåte.

Fra Veidirektoratet hørte man imidlertid ingen ting og man måtte gjentagne ganger purre før man endelig fikk avtalt forhandlingsmøte til 16 mars.

I forbindelse med disse forhandlinger tilstillet man foreningen cirkulære nr. 4 av 21 mars. Her har man foruten protokoll over forhandlingene, de krav, som blev stillet fra arbeidernes side, veivesenets standpunkt til disse samt den nærmere skriftlige fremstilling til veivesenet i forbindelse med forhandlingene.

Oslo 21 mars 1932.

Til foreningene ved veianleggene.

Ad lønns- og arbeidsvilkårene.

I dagene 16 til 19 ds. er det avholdt forhandlinger på veidirektørens kontor angående nevnte spørsmål. I den anledning er opsatt følgende

protokoll:

Året 1932 den 16, 17, 18 og 19 mars avholdtes møte på veidirektørens kontor mellom representanter fra Veidirektoratet og Norsk Arbeidsmandsforbund angående lønns- og arbeidsvilkår for veivesenets arbeidere.

For veivesenet deltok:

Veidirektøren, overingeniør Nicolaisen og avdelingsingeniør Torp.

For arbeiderne møtte:

Formann i Norsk Arbeidsmandsforbund Joh. Ødegård, sekretær Henriksen, samt følgende representanter: Merli, Jon Nergaard, Ing. Løgavlen, Leonh. Bengtson, Gunder Rønningen, Ole Nordvik, Torv. Torstensen. Arbeidernes representanter fremsatte følgende forslag:

I.

Det nuværende arbeidsreglement erstattes med overenskomst.

Denne overenskomst gjelder for arbeidere ved anlegg og utbedringsarbeider av hovedveier, ved riksveivedlikeholdet og vedlikeholdet av Statens høifjells- og mellemriksveier.

II.

De almindelige bestemmelser i arbeidsreglementet blir fortsatt gjeldende. Feriespørsmålet blir som nu, dog med den forandring at tjenestetiden, 1400 timer og 1000 timer, utgår og erstattes med følgende bestemmelse: Enhver arbeider som har vært beskjeftiget ved veivesenet i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives ferielønn fra tiltrædelsesdagen.

III.

Lønnssatser.

Veivoktere:

1. A. Veivokternes arbeidsforhold legges slik an at de får hel årsfor- tjeneste med ikke over 48 timers arbeidstid pr. uke. For over- tidsarbeide betales de procenter som i overenskomsten bestem- mes.
- B. Grunnlønn ..... kr. 2 400.00 pr. år. med 3 — tre, — alderstilleg av ..... « 200.00 etter 3, 6 og 9 års tjeneste.
- C. Veivesenet holder den fornødne redskap, herunder også innbe- fattet cykkelgodtgjørelse.
2. A. Minstelønn i akkord betales med..... kr. 0.95 pr. time Ved akkordarbeide skal prisen settes slik, at den gir et akkordoverskudd på minst 50 pct.
- B. Timebetaling for dagsarbeide ..... « 1.25 —
- C. For faglærte smeder, snekkere, stenhuggere, verkstedsfolk, høvelkjørere, chauffører, trak- tor- og valseførere betales ..... « 1.50 — Arbeidere som beordres så langt at de må overnatte utenfor hjemstedet, gis et diéttil- legg av ..... « 0.40 —

IV.

Fremkjøring av veidekksmateriell.

1. Timebetaling for lastebil ..... kr. 3.00 pr. time
- Timebetaling for hest og mann ..... « 1.50 —
- For høifjellstrakter forhøies disse satser med.. « 0.10 —

V.

1. A. Ved særlig smussig arbeide, hvor arbeiderne på grunn av arbei- dets art er utsatt for å ødelegge sine klær, holder veivesenet nødvendige vareklær.
- B. Til spredning av klorkalsium og lignende utleveres oljeklær, gum- mihansker og gummistøvler.
- C. Veivoktere har kun å utføre dette arbeide i sine respektive roder.

VI.

1. De personlige kontrakter bortfaller og erstattes med et av begge parter godkjent arbeidsreglement, som inngår i kollektivavtalen. Veidirektøren bemerket følgende:

Det av arbeidernes representanter fremlagte «forslag til forandrin- ger av lønns- og arbeidsvilkårene for veivesenet» vil Veidirektøren ikke kunne besvare før forslaget har vært forelagt fylkene og overingeniørene for fylkenes veivesen, samt for Arbeidsdepartementet.

Veidirektøren er villig til snarest mulig å forelegge forslaget for nevnte myndigheter til uttalelse og med anmodning om å påskynde behandlingen mest mulig.

Veidirektøren er villig til ved forslaget oversendelse å gjøre op- merkksom på at Veidirektøren under de allerede avholdte forhandlinger med arbeiderne har erklært sig villig til for sitt vedkommende å anbe- fale følgende:

1. Å nedsette tjenestetiden for opnåelse av ferie fra 1 400 timer til 1 000 timer. Beslutningen må vedtas av Stortinget.
2. Å søke alle riksveivokteres normale arbeidstid fastsatt til 8 timer pr. dag. Dernæst vil der sammen med fylkenes myndigheter bli overveiet:
3. Å søke rettet på mulige urimeligheter med hensyn til det innbyrdes forhold mellom riksveivokternes lønninger.
4. Å tilstå fagarbeiderne et natt-tilleg når de må overnatte borte fra sitt almindelige opholdssted.

Oslo den 19 mars 1932.

A. Baalsrud.   K. Nicolaisen.   Alf Torp.
 Johs. Ødegaard.   M. Merli.   Jon Nergaard.   Ingv. Løgavlen.
 Leonh. Bengtson.   Ole Nordvik.   Torv. Torstensen.
 Gunder Rønningen.

Av foranstående protokoll fremgår så vel de av arbeidernes repre- sentanter fremsatte krav som de av Veidirektøren hertil anførte bemerk- ninger. Av Veidirektørens bemerkninger fremgår for det første, at det intet bestemt svar kan erholdes førenn saken er forelagt «fylkene og overingeniørene for fylkenes veivesen, samt for Arbeidsdepartementet», dette vil imidlertid, ifølge Veidirektørens uttalelser, skje snarest mulig. Enn videre fremgår av Veidirektørens bemerkninger, at det er flere av de krav som fra arbeidernes side er reist som ikke engang er berørt i bemerkningene, og særlig pekes på at spørsmålet forskuddslønnens stør- relse og fastsettelse av timelønn for dagsarbeide ikke er omtalt.

Men hensyn til de spørsmål Veidirektøren har erklært sig villig til å anbefale skal bemerkes. (Kfr. protokollen.)

1. *Feriespørsmålet.*

Den hittil gjeldende ferieordning har i flere tilfelle vist sig mindre tilfredsstillende, derfor blev det fra vår side krevet ned- satt tjenestetid for opnåelse av ferie. Veidirektøren fant ikke å kunne gå med på å anbefale våre krav, men er villig til å anbefale at tjenestetiden 1400 timer nedsettes til 1000 timer. Denne foran- dring må kunne forutsette å medføre at en del flere veiarbeidere erholder ferie.

2. Angår riksveivokternes arbeidstid. Det er i den anledning opplyst, at det finnes steder hvor disse arbeidere har 10 timers arbeidsdag. Dette er Veidirektøren villig til å foreslå endret således at samtlige får en arbeidstid av 8 timer pr. dag.

I forbindelse hermed vil det sammen med fylkenes myndigheter bli overveiet

3. å rette på mulige uregelmessigheter med hensyn til det innbyrdes lønnsforhold for riksveivokterne.

Under forhandlingene er det blitt oplyst at det på dette område er uregelmessigheter til stede som virker urimelige, og er det stillet i utsikt at dette vil bli rettet så forholdet blir mere ensartet og

4. at *fagarbeiderne* tilstås et natt-tillegg når de må overnatte borte fra sitt almindelige opholdssted.

Hvad det siste angår er det allerede nu den ordning i enkelte distrikter at natt-tillegg betales.

Det som i nærværende tilfelle kommer inn under betegnelsen fagarbeidere er den gruppe som omhandles i arbeidernes krav III, punkt 2 c.

Som det av foranstående fremgår har det under forhandlingene ikke lyktes å komme frem til et endelig forslag til løsning av spørsmålet i sin helhet. De spørsmål Veidirektøren har erklært å ville anbefale endret, og videre de spørsmål som er stillet i utsikt til å bli optatt til overveielse, må også passere flere instanser føre enn endelig svar kan ventes.

Under forhandlingene blev der fra arbeidernes representanter så sterkt som mulig fremholdt nødvendigheten av å få det nuværende reglement erstattet med overenskomst. Dette krav blev avvist av prinsipielle grunner. Videre blev det fremhevet, at forskuddslønnen måtte settes til ensartet størrelse. Hertil blev henvist til at det var høist uensartede forhold i de forskjellige distrikter, hvad lønnsforholdene angår, og vilde ikke veidirektøren gå inn på nogen egentlig drøftelse herav. Endelig blev det fra arbeidernes representanter fremholdt, at den i den senere tid foretatte nedsettelse av forskuddslønnen i enkelte fylker skulde tilbakekalles, hvortil Veidirektøren bemerket, at når det gjaldt et så vesentlig spørsmål som selve lønnen fant han ikke å kunne stille noget i utsikt eller fremme noget forslag herom til sine overordnede.

Ved forhandlingenes avslutning den 19 ds. bebudet arbeidernes representanter at de vilde fremkomme med en skriftlig bemerkning til Veidirektørens bemerkninger og forhandlingsutvalget er blitt enig om å oversende følgende skrivelse:

Til

Veidirektøren, Oslo.

Ad forhandlingene angående veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

Som meddelt i det avsluttede møte 19. ds. ønsket arbeidernes representanter å fremkomme med en skriftlig bemerkning som tillegg til den fra forhandlingene foreliggende protokoll. I anledning Veidirektørens protokollerte bemerkninger anføres:

Under forhandlingene blev det gjentagne ganger fremholdt fra arbeidernes representanter, at den stilling veiarbeiderne nu befinner sig i er uholdbar, og særlig har de i den senere tid i enkelte fylker foretatte nedsettelser av forskuddslønnen medvirket sterkt hertil. Videre blev det påpekt flere tilfelle av påtagelig uensartethet i lønnsvilkårene så vel for de almindelige veiarbeidere som for veivokterne. Videre nød-

vendigheten av å erstatte det nuværende reglement med overenskomst, og at en overenskomst burde opsettes, i hvert fall for formens vedkommende, i overensstemmelse med det av arbeiderne fremlagte forslag. Endelig blev tydelig tilkjennegitt nødvendigheten av en generell lønnsforhøielse, i hvert tilfelle *ophevelse* av den i den senere tid for enkelte fylker foretatte lønnsreduksjon.

På de her nevnte meget vesentlige punkter er ikke fremkommet nogen tilkjennegivelse fra Veidirektøren i imøtekommende retning, bortsett fra hvad det er anført i Veidirektørens bemerkninger — tilført protokollen — punktene 3 og 4.

Resultatet av forhandlingene er således negative for de punkters vedkommende som har særlig interesse for arbeiderne. Man finner sig beføiet til spesielt å sette fingeren på avvisningen av ett i og for sig så berettiget krav som ophevelse av de i det siste foretatte lønnsnedsettelser.

Hvad man efter det foreliggende med sikkerhet kan regne med blir forandringen i feriebestemmelsen, ensartet arbeidstid for riks- og fylkesveivoktere, regulering av mulig innbyrdes uregelmessige forhold i riksveivokternes lønninger og natt-tillegg for fagarbeidere.

Ifølge de mange og sterke henvendelser som foreligger fra veiarbeiderne for undertegnede forbund, nærer vi ingen tro om at arbeiderne finner resultatet akseptabelt, og efter vår opfatning er den rådende misnøie blandt veiarbeiderne begrunnet.

Resultatet av forhandlingene vil selvsagt bli forelagt veiarbeidernes foreninger til behandling, og vi skal søke bragt behandlingen til avslutning snarest mulig, hvorefter vi skal underrette det ærede Veidirektorat om resultatet.

For å forebygge enhver misforståelse vil vi allerede nu meddele at organisasjonen tar ethvert forbehold og vil stå fritt med hensyn til å foreta ytterligere forføininger, men derom vil bli gitt behørig underretning føre enn så skjer.

Ærbødigst

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegaard.

Men hensyn til sakens behandling i foreningene vil man for det første henvise til den av hovedstyret i møte 1—5 desember 1931 vedtatte beslutning sålydende:

«Under hensyntagen til nødvendigheten av å få en forbedring i veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår og således at disse blir mere ensartet enn hvad tilfelle nu er pålegger hovedstyret forretningsutvalget i samarbeide med foreningene å opta fornyede forhandlinger med veidirektoriatet om saken. Skulde disse forhandlinger ikke føre til et akseptabelt resultat er det hovedstyrets mening at man ved arbeidsnedleggelse må søke å få kravet gjennomført.

I hvilken utstrekning en eventuell arbeidsstans skal iverksettes får forretningsutvalget i samarbeide med foreningene avgjøre.

Hovedstyret er dog av den opfatning, at en eventuell arbeidsstans

bør begrenses til de fylker og steder, hvor organisasjonen må antas å være god og *hvor vedlikeholdsarbeiderne er organisert* og videre at kravene reises på basis av det som Arbeidsmandsforbundet tidligere har krevet. Dette gjelder også hvilke grupper man skal ta med.»

Herav fremgår at hovedstyret har forutsatt at en mulig konflikt bør begrenses til de distrikter som man kan gå ut fra vil ha størst virkning likeoverfor myndighetene, som et ledd heri har man til de nu stedfunne forhandlinger innkalt representanter for følgende fylker:

Akershus, Østfold, Vestfold, Hedmark, Sør Trøndelag og Opland, idet man innen disse fylker har best organisasjon blandt vedlikeholdsarbeiderne og veiarbeiderne i det hele tatt. Dertil kommer at man innen disse fylkers grenser har den sterkeste trafikk og hvor så vel ombyggingsarbeidet som vedlikeholdet, dersom dette stanser, vil ha den største virkning likeoverfor veimyndighetene. Forutsetningen har således vært at man måtte søke begrense omfanget av en eventuell konflikt til de mest avgjørende arbeidsplasser og er det forbundets opfatning at man i første omgang holder sig innenfor rammen av de fylker som har vært representert under de siste forhandlinger og at eventuell arbeidsnedleggelse foreløpig ikke vil omfatte andre distrikter, og forbundet vil i samråd med foreningene innen de her nevnte fylker finne ut ved hvilke arbeidsplasser arbeidet bør nedlegges.

Ifølge det nu gjeldende reglement har anleggsarbeiderne ved veianleggene ingen opsigelsesfrist, mens veivokterne og en del andre arbeidere delvis har opsigelsesfrist fra 1 til 3 måneder. Forhandlingsutvalget er derfor av den opfatning, at de foreninger som har medlemmer der er underlagt opsigelsesfrist av lengere varighet enn 14 dager, bemyndiger forbundet til straks å opsi disse arbeideres plasser til lovlig fratredelse. Tidspunktet for iverksettelse av eventuell arbeidsstans vil for øvrig skje i samråd med de enkelte foreninger.

Av hvad foran er anført vil man således forstå at man for nærværende tar sikte på å gå til eventuelle aksjoner i de forannevnte 6 fylker. Nærværende sirkulære sendes dog samtlige veiarbeiderforeninger tilsluttet Norsk Arbeidsmandsforbund for at enhver skal være bekjent med hvad som foregår. Den votering som skal foregå i sakens anledning blir derfor på dette tidspunkt kun gjeldende for foreningene i Akershus, Østfold, Vestfold, Hedmark, Opland og Sør Trøndelag fylker.

Til foreningene i forannevnte 6 fylker vil man henstille om å underrette forbundet snarest mulig dersom det på et eller annet punkt inntrer sådanne omstendigheter at det ansees særlig formålstjenlig å utnytttes til støtte for gjennomførelsen av en tilfredsstillende ordning.

Ved sakens behandling i foreningene bedes følgende spørsmål forelagt til votering:

A. Foreningen gir sin tilslutning til den foran anførte plan, at eventuell arbeidsstans, helt eller delvis, kun iverksettes innen de nevnte 6 fylker.

B. Foreningen gir sin tilslutning til at forbundet bemyndiges til straks å opsi veivokternes og mulig andre arbeideres plasser innen nevnte fylker, som har mere enn 14 dagers opsigelsesfrist.

For at man i tilfelle arbeidsnedleggelse kan få utnyttet den gunstige årstid vil vi henstille om at saken behandles snarest mulig og at resultatet meddeles forbundets kontor *snarest og senest innen tirsdag 5 april førstkommende*.

I foreningens meddelelse til forbundet om resultatet av behandlingen av de foran anførte *to spørsmål* (A og B) må det avgis nøiaktig antall avgitte stemmer for og imot.

Videre bedes foreningene om å gi opplysninger om stillingen innen hvert sitt distrikt angående følgende:

1. Antall anleggsarbeidere og derav organiserte.
2. Antall veivoktere og derav organiserte.
3. Antall fagarbeidere, herunder høvelkjørere, chauffører, traktor- og valseførere og derav organiserte.
4. Opsigelsesfristens lengde for veivoktere og mulig andre arbeidere som har lengere opsigelsesfrist enn 14 dager.
5. Opgave over ved hvilke veistrekninger de forskjellige veivoktere, høvelkjørere, chauffører, traktor- og valseførere som omfattes av *opsigelsen*, har sin ansettelse.

Ved besvarelsen bedes vedlagte svarskjema benyttet, og vi vil henstille om at der gis nøiaktigst mulige opplysninger.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Johs. M. P. Ødegaard.

Fra foreningene mottok man svar på de spørsmål som var stillet i sirkulæret, og foreningene gav praktisk talt enstemmig sin tilslutning til såvel spørsmål A som B. I henhold hertil foretok man opsigelse av plassene i overensstemmelse med den opsigelsesfrist, som de enkelte grupper hadde, således at de som ingen opsigelse hadde og de som hadde 14 dagers opsigelse skulde fratre den 23 april. Og de med 2 mdr. og 3 mdr. henholdsvis 9 mai og 9 juli.

Arbeidsstansen indtrådte i overensstemmelse med de fattede beslutninger. Man søkte i mellemtiden såvel Veidirektoratet som departementet for om mulig å finne frem til en løsning, uten at dette lykkedes.

Efter at arbeidsstansen nu var inntrådt og veivokterne i henhold til sin opsigelse fremdeles måtte fortsette på veien, mottok man en rekke henvendelser om hvordan veivokterne skulde forholde sig, idet veivesenet utover ganske naturlig vilde påføre disse forpliktelser, således at de kom i skade for å utføre blokert arbeide.

I denne anledning tilstillet man foreningene følgende sirkulære:

Til foreningene ved veivesenet.

Ad veivokternes arbeidsforhold under opsigelsestiden.

Da det er kommet en rekke henvendelser om hvordan veivokterne skal forholde sig etter at arbeidet nu er nedlagt, skal meddeles:

Efter den av forbundet foretatte opsigelse er alt vedlikeholdsarbeide blokert. Veiskraper, motorhøvler og all transport av veideksmateriell. Selv om veivokterne mer eller mindre har medvirket ved dette arbeide før blokaden, må han ikke gjøre det nu. Veivesenet kan ikke tvinge en veivokter til å utføre eller medvirke til utførelsen av arbeide, som på en lovlig måte er blokert og forladt av andre arbeidere.

At veiadministrasjonen vil forsøke å få veivokterne til å utføre dette arbeide, kanskje med trussel, er vi vitende om, men som sagt, det mener vi de ikke kan tvinges til.

Veivokterne får utføre det arbeide på veien, som de kan gjøre uten maskinell hjelp.

Det samme forhold gjelder andre, som har opsigelse i overensstemmelse med veivokterne.

Vi er bekjent med at enkelte overingeniører har sendt ut rundskrivelse til dem som har kontrakt og står på opsigelse, om de godkjenner den av forbundet foretatte opsigelse.

For så vidt de enkelte akter å svare på denne forespørsel, gjør vi oppmerksom på at forbundet har utsendt dette spørsmål til foreningene og fått den fornødne fullmakt, og vår opsigelse (kollektiv) er skjedd på grunnlag herav, og nogen annen form for opsigelse har veivesenet ikke krav på.

Dette til underretning.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Chr. Henriksen.

Tiden for siste opbud for veivokterne med 3 mdr.s opsigelse nærmet sig nu og veiene begynte å bli svært dårlige. Trafikantene gjorde henstilling såvel til Veidirektoratet som Regjeringen og krevet at veiene måtte bringes i orden. I denne forbindelse utsendte Veidirektoratet gjennom dagspressen en henstilling til veiarbeiderne om å melde sig tilbake til arbeide innen den 9 juli, (dagen for veivokternes fratredelse).

Fra forbundets side blev det utsendt sirkulære, hvori man anmodet samtlige foreninger om at deres medlemmer ikke måtte etterkomme Veidirektoratets opfordring. Samtidig blev det fra forbundets side tilstillet pressen sådan meddelelse:

Konflikten ved veivesenet.

Fra Norsk Arbeidsmandsforbund.

Foranlediget ved at Veidirektoratet gjennom dagspressen den 30 juni har henstillet til veiarbeiderne om å gjenopta arbeidet og at dette

må skje innen 9 juli, hvis arbeide skal erholdes, vil Norsk Arbeidsmandsforbund meddele:

Når forbundet i vår gikk til å opsi arbeiderne ved veivesenet, skjedde dette etter krav og bemyndigelse fra arbeiderne. Dette blev også meddelt veimyndighetene ved den av forbundet foretatte opsigelse. Opsigelsen blev foretatt på regulær og lovlig måte, og er det ikke fra veimyndighetenes side gitt noget uttrykk for at opsigelsen skulde være ulovlig.

Alle konferanser, som har funnet sted for å finne frem til en løsning av konflikten er kommet istand på foranledning av N. A. F. og er det fra forbundets side alltid lagt for dagen den største forhandlingsvilje, men har det hele strandet på Veidirektoratets avvisende holdning.

Det er intet i de fremlagte krav, som setter veiarbeiderne i nogen særstilling sett i sammenligning med andre arbeidere såvel i private som offentlige virksomheter.

Stillingen er nemlig den, at arbeiderne ved veivesenet er praktisk talt den eneste arbeidergruppe her i landet, som hittil har vært forment adgangen til å være med å drøfte sine lønns- og arbeidsvilkår gjennom sin organisasjon.

Dette kan ennvidere bekreftes ved at man to ganger gjennom Riksmeglingsmannen har forsøkt å få istand forhandlinger om en ordning, men har også dette strandet på veidirektørens avvisende holdning.

I denne forbindelse vil vi også tilbakevise de gjentatte påstander fra veidirektøren om kravenes urimelighet, da kravene er fremlagt som forhandlingsgrunnlag, og har vi gitt utvetydig tilkjenne, at vi var villig til å forhandle om de enkelte spørsmål i kravene, men har veidirektøren ikke villet innlate sig herpå.

Samtidig meddeles, at der også fra vår side er rettet henvendelse til Arbeidsdepartementets chef i sakens anledning og statsråden anbefalte forbundet å søke nye konferanser med veidirektøren, hvilket også skjedde. Vi oppfattet statsråden således, at det inneholdt den realitet, at der skulde optas virkelige forhandlinger, som kunne føre frem til en løsning av konflikten, og ved den umiddelbart derefter stedfunne konferanse med veidirektøren blev vi bestyrket i denne opfatning, og enedes man om nytt møte den 16 juni, men på møtet den 16 juni inntok veidirektøren fremdeles den tidligere avvisende holdning, og av den grunn var det helt utelukket å komme inn på nogen vei som kunde føre frem til konfliktens bileggelse.

Vi tør derfor trykt overlate til almenheten å dømme om hvem som i sterkeste grad bør ha ansvaret for konfliktens varighet og de ulemper denne har medført.

Man regnet i det lengste med at man ved det omfang, som arbeidsnedleggelsen hadde skulde kunne komme frem til en ordning for løsning av konflikten.

Efter de henvendelser som ovenfor nevnt blev gjort til statsmyndighetene, fra trafikantenes side og statsmyndighetenes uttalelse i for-

bindelse hermed, blev man klar over at veivesenet vilde søke å innta nye folk og sette arbeidet igang. Det blev derfor nødvendig fra forbundets side å søke kampen utvidet, og man tilstillet derfor Landsorganisasjonen under 29 juni følgende skrivelse:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Ad konflikten ved veivesenet.

Som bekjent har det pågått konflikt ved veivesenet siden 23 april 1932. Det er tidligere meddelt Landsorganisasjonen de krav, som fra vår side er stillet ang. lønns- og arbeidsvilkårene, så vi anser det ikke nødvendig å inngå herpå i dette brev.

Det har vært ført en rekke forhandlinger med Veidirektoratet om saken, men de resultater som er oppnådd er helt uantagelige, særlig av den grunn, at veivesenet ikke vil inngå på nogen ordning, som har bindende form i nogen tid fremover, og heller ikke har det villet gå med på at der i fremtiden skal forholdes således, at før der skjer nogen endring i vilkårene skal der forhandles herom på forhånd.

Hvad de almindelige veiarbeideres vilkår angår, så er den gjeldende forskuddslønn i akkord fra kr. 0.50—0.70 pr. time. Timelønnen fra kr. 0.60 og opover til nogen enkelte tilfelle til kr. 0.90. Dette gjelder de man betegner for fagarbeidere.

Med den usikkerhet som råder, må man til enhver tid være forberedt på at nye reduksjoner kan finne sted. Et sådant forhold er det ikke lengere mulig å fortsette med.

Vi har også søkt konferanse med arbeidsministeren, og han henviste oss til å søke nye forhandlinger med veidirektøren. I denne henvisning fra statsrådets side så vi den mulighet, at man kunne komme til virkelige forhandlinger om saken, men da vi kom til veidirektøren, blev vi møtt med den samme avvisning, at de ikke kunde endre noget i sine tidligere inntatte standpunkter. Saken står fremdeles på samme standpunkt, som da konflikten brøt ut.

Vi har i det lengste håpet, at konflikten kunne bringes til en brukbar løsning med sin egen tyngde, og det er ganske givet, at på grunn av veienes dårlige forfatning i de distrikter, som omfattes av konflikten, så er nu trafikantene meget misfornøiet med veiene og det begynner å heve sig røster for at det må bli en endring.

På den annen side tynger også konflikten arbeiderne og forbundet, så alle parter er interessert i en snarlig ordning. Derfor har spørsmålet meldt sig om utvidelse av konflikten ved å trekke andre arbeidsgrupper inn.

I dette tilfelle har man utelukkende med de offentlige myndigheter å gjøre, og en utvidelse må i dette tilfelle bli på et område, som i første rekke virket på statsmyndighetene, og da er det ikke meget å velge mellom. Det mest effektive er Vinmonopolet, og virksomheter, som gir Staten direkte inntekter.

Saken var gjenstand for inngående behandling på vårt nylig avholdte landsmøte, og dette besluttet å henstille til forbundsstyret å

foreta forføininger i retning av utvidelse ved å trekke andre grupper inn i konflikten.

Vi tillater oss derfor å andra om, at Landsorganisasjonen gir sitt samtykke hertil, og at der snarest mulig optas konferanser om hvilke grupper det kan være tale om å medta.

På grunn av de politiske forhold i landet og de allerede utarbeide nye lovregler (Øvergårdske proposisjoner) har vi ikke ønsket å bringe spørsmålet frem mens Stortinget var samlet, men da dette nu står foran sin oppløsning for denne sesong, finner vi at tiden er inne til at saken forberedes, så de eventuelle utvidelser kan settes iverk snarest mulig.

Hvad vi har tenkt å oppnå er, at statsmyndighetene går med på virkelige forhandlinger, og hvis så skjer, ser vi det som en mulighet å komme frem til en ordning som kan aksepteres, da vi i denne omgang ikke har tenkt oss muligheten av store resultater, men vi må sette alt inn på å få en organisasjonsmessig ordning, anerkjennelse av organisasjonsretten på den måte, at arbeiderne ved veivesenet ikke lengre skal være prisgitt den rene tilfældighet.

Vi tillater oss derfor ved nærværende å anmode om at saken optas til drøftelse snarest mulig, idet veiarbeiderne nu finner at de bør få den støtte, som det er mulig for organisasjonen å gi.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegård.

Efter endel konferanser med Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de interesserte forbund fattet Sekretariatet i møte den 8 juli sådan beslutning, som blev tilstillet følgende forbund:

Norsk Nærings- & Nydelsesmiddelarbeiderforbund,
Norges Handels- & Kontorfunksjonærers Forbund,
Norsk Bygningssarbeiderforbund,
Norsk Elektriker- & Kraftstasjonsforbund,
Norsk Transportarbeiderforbund,
Norsk Kommuneforbund,
Norsk Jern- & Metallarbeiderforbund.

«Ad Veiarbeiderkonflikten.

Sekretariatet har i møte idag drøftet den oppståtte situasjon angående veiarbeiderkonflikten og Regjeringens avvisende stilling til en mulig ordning av tvisten.

På grunn av den kritiske stilling som veiarbeiderkonflikten befinner sig i, fant sekretariatet det nødvendig å erklære sympatistreik og betinget sympatistreik til støtte for veiarbeiderne, og fattet følgende enstemmige beslutning:

«1. Det erklæres sympatistreik ved A/S Vinmonopolets utsalg, lager og anlegg. Sympatistreiken omfatter Norsk Nærings- & Nydelsesmiddelarbeiderforbund's og Norges Handels- & Kontorfunksjonærers Forbunds medlemmer ved A/S Vinmonopolet.

2. Videre erklæres sympatistreik for Norsk Bygningsarbeiderforbund og eventuelt Norsk Elektriker- & Kraftstasjonsforbund og Norsk Jern- & Metallarbeiderforbunds medlemmer, for så vidt angår A/S Vinmonopolets nybygg ved Hasle og Hamar og A/S Vinmonopolets øvrige bygge- og innredningsarbeider.
  3. Enn videre erklæres betinget sympatistreik for Norsk Transportarbeiderforbund og Norsk Kommuneforbunds medlemmer for alt losse-, laste- og transportarbeide for A/S Vinmonopolet.
  4. Norsk Nærings- & Nydelsesmiddelarbeiderforbund erklærer likeledes sympatistreik for alle sine medlemmer som er beskjeftiget ved bryggeriene, så vel de som er medlemmer av Norsk Arbeidsgiverforening som bryggeriene som står utenfor Norsk Arbeidsgiverforening.»
- Forbundene er idag pr. telefon underrettet om sekretariatets beslutning som offentliggjøres straks i arbeiderpressen.

Forbundene pålegges i henhold til sekretariatets beslutning straks å foreta lovlig opsigelse av plassene like overfor alle arbeidsgivere som går inn under sympatistreiken eller den betingede sympatistreik. —»

Efter at Landsorganisasjonen hadde fattet denne beslutning hadde Riksmeglingsmannen en konferanse med partene den 12 juli nærmest av orienterende art. Den 19 s. m. sammenkalte Riksmeglingsmannen partene til megling, hvor begge parter redegjorde for sine standpunkter. Veimyndighetene inntok her den samme avvisende holdning som tidligere og avviste bestemt vårt krav om overenskomst og ensartede minstelønnssetninger. Efter en rekke meglingsmøter fremsatte Riksmeglingsmannen i møte den 19 juli følgende forslag:

Riksmeglingsmannens forslag

til bileggelse av veikonflikten forsåvidt angår bygging og anlegg av riks- og fylkesveier og vedlikehold av riksveiene.

I.

Den ved veidirektørens skrivelser av 18 februar 1932 til overingeniøren varslede nedsettelse på gjennomsnittlig ca. 6 pct. for det hele land av akkordfortjenesten ved hovedveianleggene gjennomføres derved, at de angitte middelfortjenester pr. time i akkord i de forskjellige fylker ansettes til:

For Østfold	fylke	107
» Akershus	»	110
» Hedmark	»	90
» Opland	»	91
» Buskerud	»	90
» Vestfold	»	110
» Telemark	»	98
» Aust-Agder	»	98
» Vest-Agder	»	98
» Rogaland	»	98

For Hordaland	fylke	98
» Sogn og Fjordane	»	98
» Møre	»	97
» Sør-Trøndelag	»	110
» Nord-Trøndelag	»	110
» Nordland	»	98
» Troms	»	98
» Finnmark	»	98

Den nærmere regulering for de enkelte veianleggs vedkommende og av forskuddsbetalingen i de fylker hvor reduksjon efter ovenstående satser finner sted, skjer overensstemmende med praksis i veivesenet, idet dog nedsettelse av forskuddet ikke i noget fylke skal overstige 5 — fem — øre pr. time.

II.

Arbeidsreglementets § 6, siste avsnitt skal lyde:

«Akkorder skal som regel ikke strekke sig utover 6 uker. I tilfelle av vesentlig lengere varighet bør der søkes ordnet med tillegg til det utbetalte forskudd i overensstemmelse med vanlig praksis.»

Tillegg til arbeidsreglementet:

Ved særlig smussig arbeide — så som tjærearbeide — holder veivesenet fornødne vareklær.

Forskuddsbetalingen ved et anlegg skal overensstemmende med praksis ikke nedsettes og forandringer i arbeidsreglementet skal ikke iverksettes før arbeiderne er gitt 1 — en — måneds varsel.

III.

Ferie.

Veidirektørens tilsagn i protokoll av 19 mars 1932:

«Under forutsetning av Stortingets godkjennelse nedsettes tjenestetiden for opnåelse av ferie fra 1400 timer til 1000 timer» oprettholdes.

Protokolltilførsler:

1. Revisjon av arbeidsreglementet vil bli påskyndet. Det vil bli søkt gjort gjeldende også for vedlikehold av riksveiene.
2. Veivesenet vil overensstemmende med protokoll av 10 mars 1932 snarest søke rettet på urimeligheter eller misforhold med hensyn til det innbyrdes forhold mellom riksveivokternes lønnsforhold og under henvisning til denne protokoll vil Veidirektøren anbefale tilstätt fagarbeidere et natt-tillegg, når de må overnatte borte fra sitt almindelige arbeidssted.
3. Når veivesenet krever at arbeideren skal holde sykkel, betales en årlig godtgjørelse efter administrasjonens nærmere bestemmelse.
4. Veivokterne søkes så vidt mulig beskjeftiget i tiden utenom sin faste tjenestetid. Alle veivokteres normale arbeidstid søkes snarest fastsatt til 48 timer pr. uke.
5. Feriegodtgjørelse for de arbeidere som har optjent ferien før arbeidsstansen, vil bli utbetalt ved arbeidets gjenoptagelse.

Arbeidet gjenoptas snarest mulig etter forslaget vedtagelse. De arbeidere, som melder sig til arbeide innen 5 — fem — dager etter forslaget vedtagelse inntas etter hvert som regulær arbeidsdrift i hvert fylke igangsettes. Hvis der som følge av forandring i arbeidsordningen i enkelte fylker nedlegges eller opheves stillinger, skal de som derved kommer ut av stilling søkes gitt annet arbeide i veivesenet.

Så snart forslaget er vedtatt innstilles alle sympatiaksjoner, boikott og blokader.

Enhver form for trakasseri skal være utelukket.

Oslo den 26 juli 1932.

Andr. Claussen.

Svar på forslaget skulde avgis 1 august. For ytterligere orientering inntar vi det sirkulære som i forbindelse med forslaget blev utsendt til foreningene.

Oslo den 27 juli 1932.

Til foreningene ved veivesenet.

Idet vi vedlagt oversender det av Riksmeglingsmannen i møte 26 ds. fremsatte forslag til bileggelse av veikonflikten vil vi i anledning saken i sin almindelighet anføre:

Efter gjentagne henvendelser til veimyndighetene gjennom flere år om optagelse av forhandlinger, om opprettelse av overenskomst angående lønns- og arbeidsvilkårene for veiarbeiderne fant man, i samråd med de interesserte foreninger å måtte gå til opsigelse av plassene i de fylker som nu har vært ute i konflikt.

Årsaken hertil var at enhver fredelig henvendelse som blev foretatt, viste sig ikke å føre til noget, som det kunde sies var av håndgripelig art. Det hele skulde forbli som gjennom årtier bakover, at veivesenets administrasjon uten videre fastsatte vilkårene uten at veiarbeiderne i noget tilfelle blev tatt hensyn til.

Veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår blev ensidig diktert, og man oplevet, at vilkårene blev endret uten en gang et rimelig varsel før forandringene inntrådte. At dette forhold måtte øke misnøien blandt veiarbeiderne var en selvsagt ting, og interessen for organisasjonen vokste i betydelig grad blandt veiarbeiderne, særlig etterat Skog- og Landarbeiderforbundet begynte sin organisasjonsvirksomhet utover landsbygdene, og kravene om organisasjonens inn gripen øket med organisasjonens vekst. Beslutningen som ledet til den opsigelse av plassene som fant sted i april måned d. å., og hvorefter arbeidsstansen fulgte, var vedtatt av de interesserte arbeidere med overveiende flertall.

Med hensyn til de forhandlinger som har funnet sted før megling for Riksmeglingsmannen blev optatt den 12 ds. (den datum påbegynte Riksmeglingsmannen konferansene mellom partene) skal vi innskrenke oss til å henvise til hvad herom tidligere er meddelt gjennom sirkulære til foreningene.

Den 19 ds. innkalte Riksmeglingsmannen begge parter til regulær megling, og blev det i dette fellesmøte redegjort fra begge sider om de standpunkter partene hevdet. Det viste sig snart, at Statens representanter, som bestod av folk fra Veidirektoratet, fremdeles inntok den tidligere kjente avvisende holdning. Det var bestemt avslag med hensyn til inngåelse av overenskomst, og det var bestemt avslag når det gjaldt forbedringer i lønnsvilkårene.

Man kunde tydelig merke, at det tiltak som allerede var kommet i gang på enkelte steder med streikebrytere på veiene hadde stimulert Statens representanter, og de hevdet at nu var kravet fra herreder og fylker at de selv vilde overta veivedlikeholdet, og at dette skulde tilbakeføres til bønderne. Det er med bestemthet hevdet fra veivesenets side, at de planer som har vært drøftet gjennom flere år om en omlegning av arbeidsordningen hvad angår vedlikeholdet vilde bli mere aktuelle og henviste til at eksempelvis Østfold Fylkesting har fattet beslutning om å foreta omordningen. Veivesenets representanter hevdet videre, at Staten ikke kunde hindre fylkene i å gjennomføre de forandringer de fant nødvendige, idet fylkene i henhold til veiloven var i besittelse av denne myndighet.

Likeledes blev det sterkt hevdet, at kravene fra alle hold som veivesenet var avhengig av, gikk ut på økonomiske lettelser, og dette var bakgrunnen til de i inneværende år foretatte lønnsnedsettelse, og at når det gjaldt middelfortjenesten skulde lønnsreduksjonene, fordelt på samtlige fylker, representere ca. 6 pct. Denne reduksjon gav sig krassest utslag i den sterke nedsettelse av forskuddsbetalingen fra 10—15 øre pr. time.

Forhandlingene utviklet sig således, at Riksmeglingsmannen måtte forhandle med den samlede regjering for om mulig å finne frem til et grunnlag for et meglingsforslag, da representantene for Veidirektoratet intet mandat hadde til på noget område å binde Regjeringen, da denne hadde den endelige avgjørelse.

På grunn av den inntrådte situasjon var Regjeringen stri og avvisende på alle punkter. Den følte sig styrket i sin motstand for hver dag som gikk, derved at bønder gjennom sin organisasjon ved resolusjoner og deputasjoner agiterte på Regjeringen at den måtte avvise enhver imøtekommenhet overfor de av arbeiderne stillede krav.

Riksmeglingsmannen fant imidlertid som sin plikt å fortsette forhandlingene for om mulig å finne frem til en ordning, idet saken var i høi grad blitt meget mere alvorlig og betydningsfull ved de besluttede sympatistreiker.

Som det også fremgår av Riksmeglingsmannens forslag punkt I gikk Veidirektørens skrivelse av 18 februar 1932 til overingeniørene ut på at det skulde foretas en gjennomsnittlig nedsettelse av ca. 6 pct. for det hele land, og når man efter de mange forhandlingsmøter var klar over, at Regjeringen aktet å gjennomføre sin plan, med bistand av bønder som streikebrytere, blev arbeidernes representanter på sin side klar over at bestrebelsene måtte gå ut på å søke gjennomført den minst

mulige reduksjon og at det gjaldt om å få reduksjonen på forskuddslønnen minst mulig.

Ifølge de oppgaver som forelå fra Veidirektoratet angående middelfortjenesten i akkord, fant Riksmeglingsmannen å ville gå frem på den måte å angi den middelfortjeneste, som kunde forutsettes å fremkome i de enkelte fylker, hvilket fremgår av Riksmeglingsmannens forslag, punkt I.

Ifølge den av Riksmeglingsmannen foretatte opsetning vil det da forholde sig således: (Tallene kan ikke ansees som endelige, idet akkordfortjenesten ikke på forhånd kan ansettes i eksakte tall.)

I følgende fylker vil ingen forandringer finne sted:

Østfold, Hedmark, Opland, Buskerud, Telemark og Møre.

I de øvrige fylker vil den forutsatte middelfortjeneste ifølge Riksmeglingsmannens forslag synke fra ca. 7 til 14 øre pr. time, der anslagsvis kan ansettes til gjennomsnittlig ca. 5—6 pct.

Med hensyn til forskuddsbetalingen pr. time vil der, som det fremgår av forslaget, i intet tilfelle bli foretatt større reduksjon enn 5 — fem — øre pr. time sammenlignet med forskuddslønnen 1930—31. Der hvor ingen nedsettelse finner sted i middelfortjenesten, vil heller ikke forskuddsbetalingen bli redusert.

Vi anser det ikke nødvendig å gå nærmere inn på hvad forskuddsbetalingen på hvert enkelt sted vil bli, idet de enkelte foreninger er kjent med hvad denne var før reduksjonen og hvad den vil bli ifølge Riksmeglingsmannens forslag. Man vil kunne tilføie, at man på dette punkt har oppnådd å få veivesenet til å gi litt etter i sin oprinnelige innatte holdning.

Riksmeglingsmannens forslag punkt II.

Her vil vi feste oppmerksomheten ved, at veivesenet har gått med på å holde vareklær ved visse smussige arbeider og dernæst hvad siste avsnitt angår, at det skal gis 1 — en — måneds varsel til arbeiderne, før enn det kan foretas noen nedsettelse i forskuddsbetalingen eller foretas andre forandringer i reglementet.

På dette punkt er man inne på en av kjernene i hele saken. Kravet var som bekjent overenskomst på bestemt tid. Dette krav motsatte Regjeringen sig på det bestemteste, og den vilde heller ikke gå med på reglement med bestemt varighet. Regjeringen så dette som et prinsippsspørsmål den på ingen måte vilde anerkjenne. Man kan imidlertid slå fast, at ved den bestemmelse Riksmeglingsmannens forslag inneholder har veivesenet forpliktet sig til å gi arbeiderne behørig varsel før nogen forandring finner sted, og det er intet som hindrer organisasjonen i å kreve forhandlinger med veivesenet om de forandringer som kreves. I de tilfelle hvor veivesenet gir beskjed om at forandringer skal finne sted, bes dette snarest meddelt forbundet, så dette i tilfelle får anledning å kreve forhandlinger optatt.

Riksmeglingsmannens forslag punkt III.

Hvad ferien angår henvises til forslaget at det vil bli foreslått for Stortinget at tjenestetiden nedsettes fra 1400 til 1000 timer.

Riksmeglingsmannens protokolltilførsler.

Ad punkt 1 ansees ikke nødvendig å anføre nogen bemerkninger.

Ad punkt 2 vil man anføre, at de respektive foreninger må snarest søke optatt forhandlinger med fylkesingeniørene om den i protokollen forutsatte regulering av mulige misforhold med hensyn til det innbyrdes forhold mellom riksveivokternes lønninger. Likeledes må det snarest kreves forhandlinger om nattillegg for fagarbeiderne, hvor sådant ikke er gjennomført, når disse må overnatte borte fra sitt almindelige arbeidssted. Hvad fagarbeidernes og timelønnsarbeidernes lønnsbestemmelser for øvrig angår, var det ikke mulig å opnå nogen bestemmelse om hvordan disse skulde ansettes, og Veivesenets representanter kunde heller ikke gå med på at de forskjellige fylker skulde pålegges noen plikt til å opta fylkesvise forhandlinger herom. Avgjørelsen på dette område tilligger, efter veivesenets opplysninger de forskjellige fylkesmyndigheter.

Man vil derfor henstille om, at også spørsmål optas til forhandling med de lokale veimyndigheter samtidig med de spørsmål hvorom skal forhandles i henhold til protokoll av 19 mars 1932.

Resultatet av forhandlingene meddeles forbundets kontor.

Ad punkt 3. I de tilfelle hvor veiarbeiderne selv finner det påkrevet å bruke sykkel, uten at det er krevet av veivesenet, bør man også angående dette spørsmål forhandle med de stedlige veimyndigheter om å få tilstått en passende godtgjørelse.

Ad punkt 4. Når det gjelder beskjeftigelse for veivokterne i den tid av året, de ikke er fast knyttet til veivokterarbeidet, er det herefter forutsetningen, at de skal skaffes beskjeftigelse med annet arbeide i den utstrekning dette kan skaffes, og det blev uttalt under forhandlingene, at man vilde fortrinnsvis søke å beskjeftige disse og ikke innta nye folk til arbeide av kortere eller lengere varighet i denne årstid. Derved skulde veivokterne ha adgang til mere helt sammenhengende arbeide hele året enn tilfelle for flere steds vedkommende hittil har vært.

Med hensyn til arbeidstidene for veivokterne kan man nu gå ut fra, at det snarest blir endret dit hen at samtlige veivokteres arbeidstid settes til 48 timer pr. uke.

Enn videre bemerkes, at det ikke fra veivesenets side er foretatt eller varslet noen lønnsnedsettelse for veivokterne, og det er heller ikke under forhandlingene fremkommet noget som gir uttrykk herfor. Veidirektøren har i så henseende uttalt at dette spørsmål har hittil ikke vært aktuelt.

Ad punkt 5. Den nu optjente feriegodtgjørelse vil bli beregnet efter de regler, som nu er gjeldende i feriebestemmelsene, da den foreslåtte forandring må godkjennes av Stortinget før den kan tre i kraft.

Med hensyn til Riksmeglingsmannens forslag som angår gjeninntagelse av arbeiderne, så voldte det betydelige vanskeligheter å få en form, som for arbeiderne var tilfredsstillende. Den foreslåtte form er den, som i de senere år har vært den vanlige og sikrer arbeiderne gjeninntagelse efter hvert som regulær arbeidsdrift settes i gang i hvert enkelt fylke.

Dersom Riksmeglingsmannens forslag blir godkjent må samtlige arbeidere, som har deltatt i konflikten, melde sig tilbake til arbeide innen utløpet av den fastsatte frist 5 — fem — dager.

Det resultat som her foreligger gjennom Riksmeglingsmannens forslag er selvsagt ikke på langt nær i overensstemmelse med de stilte krav, og spørsmålet melder sig om man ved konflikten fortsettelse har kunnet opnå ytterligere innrømmelser fra veivesenets side.

Helt fra begynnelsen av er det fra veivesenets side vist en hårdnakket motstand og bestemt avvisning av de spørsmål som er reist av prinsipiell art, og denne motstand er ikke blitt mindre etter hvert som forhandlingene har skredet frem. Likeledes har veivesenet vært helt ubøielig når det gjaldt lønnsforhandlinger. Parolen fra den øverste myndighet, regjeringen, har vært uavkortet lønnsnedsettelse.

Ved den holdning bondelaget som politisk organisasjon har inntatt til veikonflikten, har Regjeringen følt sig styrket og mere og mere sikker på å tvinge veiarbeiderne tilbake helt betingelsesløst.

Det foreliggende forslag, selv om det er utilfredsstillende, beviser dog at bondepartiets og Regjeringens hensikter ikke er lykkes. Regjeringer har måttet gå med på å delta i regulære meglingsforhandlinger og heller ikke dristet sig til å motsette sig at Riksmeglingsmannen fremsatte forslag til konflikten løsning, som nu begge parter har like rett til å uttale sig om. Heri ligger en sterk moralsk betydning, som ikke kan karakteriseres som noget nederlag, men ihvertfall en moralsk seier.

Med hensyn til fortsettelse av konflikten må man bedømme de virkninger denne hittil har hatt også innad. På grunn av dens lange varighet har den virket tyngende på de enkelte medlemmer, bl. a. fordi den beholdte understøttelse har vært meget beskjedne, og det er ikke å undres over om det i enkelte tilfeller har føltes meget hårdt. Til tross herfor har samholdet vært helt i orden inntil den aller siste tid, da bønderne begynte med sitt streikebryteri, derefter har det imidlertid vist sig at små utglidninger har funnet sted. Det er enn videre også sikkert at bønderne i de distrikter hvor konflikten har rammet, ruster sig til ytterligere kamp med det mål å slå veiarbeidernes organisasjon helt ned og sette disse ut av enhver befattning så vel med hensyn til arbeide som medbestemmelsesrett angående lønns- og arbeidsvilkårene. Disse ting kan man ikke overse når man skal bedømme verdien av hvad der ligger i Riksmeglingsmannens forslag.

Det kan slås fast at veiarbeiderne gjennom denne konflikt har gjort den første begynnelse på veien til hel og full anerkjennelse og likeberettiget stilling når det gjelder sine lønns- og arbeidsvilkårs fastsettelse, derfor kan man også med all grunn konstatere at statsmyndighetene ved sin kyniske motstand ikke har oppnådd sin hensikt.

Veivesenet har måttet gi etter på de sterke reduksjoner, som blev foretatt inneværende år på forskuddslønningene, så ingen reduksjon nu overstiger 5 øre pr. time. Veivesenet har også måttet gå med på andre innrømmelser som i hvert fall bringer mere ensartethet i vilkårene, og ved stadig aktpågivenhet fra så vel de lokale organisasjoner som hoved-

organisasjonene kan man regne med, i dette tilfelle som i alle andre, at det efter hvert vil kunne regnes med fremgang.

Efter den bedømmelse forhandlingsutvalget har hatt anledning til å foreta av situasjonen, er stillingen den, at veivesenet, ved Regjeringen står urokkelig fast og ikke ved denne anledning går med på nogen ytterligere innrømmelser, uansett hvilke krefter settes inn i kampen, og ved videre vurdering er man kommet til den opfatning, at kampens fortsettelse under de omstendigheter vil bli av meget lang varighet. Og ingen kan forutsi at noget bedre resultat er opnåelig. Det motsatte kan befryktes dersom det skulde inntre den ting, at en fortsatt langvarig kamp svekket veiarbeidernes indre samhold, i det tilfelle vilde motparten egenrådige diktere betingelsene.

I henhold til hvad foran er anført anbefaler forhandlingsutvalget Riksmeglingsmannens forslag til vedtagelse.

Forbundsstyret har i møte den 27 ds. behandlet det av Riksmeglingsmannen fremsatte forslag til løsning av veikonflikten og besluttet å tiltre forhandlingsutvalgets anbefaling av forslaget.

Partene møtte til avgivelse av svar 1 august hvorfra foreligger følgende protokoll:

År 1932 den 1 august holdtes møte hos Riksmeglingsmannen.

Til stede var for det offentlige veidirektør Baalsrud, ekspedisjonschef Andersen og avdelingsingeniør Torp.

For arbeiderne Landsorganisasjonens formann Halvard Olsen, næstformann Alfred Madsen, forretningsfører Ødegård og sekretær Henriksen.

Veidirektøren fremla skrivelse av idag fra Arbeidsdepartementet hvori Veidirektøren bemyndiges til å erklære forslaget vedtatt. Veidirektøren erklærte derefter forslaget vedtatt.

Ødegård fremla skrivelse av idag fra Norsk Arbeidsmandsforbund hvori forslaget erklærtes vedtatt.

Landsorganisasjonens formann ba tilført protokollen at det også fra Landsorganisasjonens side var forutsetningen at forslaget bestemmelser om blokade m. v. lojalt blev efterholdt av begge parter.

Andr. Claussen.

Hermed var konflikten bilagt.

Efter arbeidets gjenoptagelse opstod der endel vanskeligheter med inntagelse av de tidligere arbeidere. Dette gjorde sig særlig gjeldende i Østfold og Sør Trøndelag. For Østfolds vedkommende skyldtes dette i første rekke den av fylkestinget fattede beslutning om omlegning av vedlikeholdsarbeidet, som førte til at en flerhet av arbeiderne ikke kunde få sin tidligere beskjeftigelse igjen.

Man førte en rekke forhandlinger med veimyndighetene om denne sak og det lykkedes efter hvert å skaffe vedlikeholdsarbeiderne beskjeftigelse i overensstemmelse med Riksmeglingsmannens forslag.

Det anleggsarbeide i Østfold som var igang før konflikten, var på det nærmeste ferdig, da arbeidet blev gjenoptatt. Imidlertid skulde det settes igang et nytt anlegg i Idd kommune, veianlegget Berg—Vassbotten. Dette anlegg har kommunen gjennom lengere tid interessert sig for i første rekke på grunn av den i kommunen forholdsvis store arbeidsløshet. Ved dette anlegg var det forutsetningen å beskjeftige ca. 30 mann. Idd kommune har ved forhandlinger med veimyndighetene fått beslutning for at de skulde få plassere ca. halvparten av de arbeidere som skulde inntas.

De tidligere anleggsarbeidere, som samtlige hadde gjort regning på å få overflytning til dette anlegg motsatte sig at de inntatte arbeidere fra Idd fikk beskjeftigelse før samtlige de tidligere arbeidere var inntatt. Arbeidet blev som følge herav nedlagt. Nogen ordning på spørsmålet var ikke kommet istand ved årets utgang.

Veianlegget Ottadalen.

Under henvisning til beretningen for 1931 fortsatte arbeidsstansen ved dette anlegg til etter ordningen av veikonflikten og blev gjenoptatt den 12 november på grunnlag av forliket i veikonflikten.

Veianlegget Kristiansund—Frei.

Konflikten ved dette anlegg, som pågikk ved årets utgang 1931, fortsatte også i 1932. Anlegget blev ved arbeidsnedleggelsen drevet som nødsarbeide. Ved budgettbehandlingen inneværende år kom anlegget under de ordinære bevilgninger og var arbeidernes krav om ordinært arbeide dermed i orden. Man hadde en rekke forhandlingsmøter om arbeidets gjenoptagelse og blev arbeidet optatt den 11 november.

Veianlegget Krokstrand—Saltdalsgrensen.

Fra Rana faglige Samorganisasjon mottok vi en skrivelse datert 14 april med meddelelse om at arbeiderne ved dette anlegg hadde et forskudd av 60 øre pr. time. Dette anlegg strakte sig over 2 kommuner. Arbeiderne i Rana kommune var organisert, mens arbeiderne som arbeidet i Lønsdalen—Salten ikke var organisert. De organiserte arbeidere forhandlet med veimyndighetene og fikk sitt forskudd forhøiet til 70 øre pr. time. Da arbeiderne i Lønsdalen fikk rede på dette krevet også disse den samme forhøielse. Dette resulterte i at arbeiderne i Rana fikk sitt forskudd redusert igjen til 60 øre pr. time. Man mottok meddelelse fra foreningen at arbeidet blev nedlagt i det øieblikk veivesenet gjennomførte denne reduksjon. I telegram av 18 april mottok vi meddelelse om at arbeidet var nedlagt. Konflikten pågikk inntil arbeidet blev gjenoptatt i forbindelse med forliket i veikonflikten.

Bergverksindustri.

Degernes gruber.

Arbeidet ved denne bedrift var nedlagt hele fjoråret, men det blev den 5 september optatt forhandlinger med bedriften, som resulterte i en prolongasjon av den tidligere overenskomst og blev arbeidet derefter gjenoptatt. Se tabellene.

A/S Nord-Norge

Ved denne bedrift blev det i mars truffet avtale om at den almindelige bergverksoverenskomst skulde gjøres gjeldende ved bedriften med samme bestemmelse om varighet som ved de øvrige bergverk tilsluttet Bergverkenes Landssammenslutning.

Sulitjelma A/B Gruber.

Ved denne bedrift blev de på grunn av konjunktorene bebudet driftsstans fra høsten 1931. På grunn av den store betydning en driftsstans vilde ha for kommunen og arbeiderne fant arbeiderne for å holde driften igang at de kunde akseptere en kortvarig kriseavtale med reduserte lønninger. Avtalen skulde gjelde til 1 mai 1932. Ved overenskomstperiodens utløp våren 1932 hevdet bedriften at den økonomiske situasjon fremdeles var av den art at de fremdeles måtte fortsette med særavtalen forsåvidt arbeidet skulde kunde holdes igang.

Efter at saken påny var drøftet blandt arbeiderne blev det besluttet å akseptere en ny kriseavtale for en kortere periode. Avtalen var i alt vesentlig en prolongasjon av en tidligere avtale med noen mindre forbedringer av timelønnsatsene. Overenskomstens bestemmelse angående varigheten gikk ut på inntil videre med en måneds gjensidig opsigelse efter 15 mai 1932. Samorganisasjonen i Sulitjelma besluttet å opsi avtalen allerede fra 15 mai. Som følge av opsigelsen inntrådte der arbeidsstans som varte ca. 3 mdr., hvorefter arbeidet blev gjenoptatt fremdeles på grunnlag av kriseavtale med reduserte lønninger, som dog skulde reguleres hver måned i henhold til de amerikanske kobbernoteringer og den gjennomsnittlige dollarkurs pr. mnd.

Orkla Metall A/S.

Nevnte bedrift var fra høsten 1931 kommet i virksomhet, og blev der fra Orkanger Arbeidsmannsforening reist krav om opprettelse av overenskomst. Forhandlinger herom blev optatt i midten av januar, uten at forhandlingene førte til enighet. Saken blev derfor innbragt for riksmeglingsmanen, som i begynnelsen av februar optok meglingsforhandlinger og fremsatte forslag til overenskomst den 12 februar.

Overenskomsten var i alt vesentlig, både hvad angår lønninger og andre bestemmelser, de som er gjeldende i den elektrokjemiske industri. Hvad ferien angår blev den for skiftarbeiderne fastatt til 12 arbeidsdager, og for de øvrige arbeidere til ti arbeidsdager. Overenskomstens varighet blev fastsatt til 31 mars 1934.

Forskjellige virksomheter.

Norsk Vaktselskap. Oslo Nattvaktkompani.

Vaktmennene ved disse selskaper er organisert i tilslutning til forbundet. Det blev stillet krav om overenskomst og blev det ved forhandlingene enighet om en overenskomst ved Norsk Vaktselskap, hvorefter Norsk Vaktkompani gikk med på en likelydende overenskomst. Overenskomsten går ut på følgende:

§ 1.

Ingen kan ansettes på ringere vilkår enn hvad denne overenskomst innebærer.

§ 2.

Arbeidstid.

Arbeidstiden er fra kl. 22 til kl. 6 med den nødvendige spisepause inntil 1 time innenfor denne arbeidstid med frivakt hver 6. dag. Fornøden repetisjon av rundebøkene forutsettes foretatt utenfor denne arbeidstid. Arbeidstiden kan av selskapet forrykkes inntil 1 time frem eller tilbake under forutsetning av at det samlede timeantall bibeholdes.

§ 3.

Lønn.

Fast ansatte vaktmenn kr. 275,00 pr. mnd.

De vaktmenn, som kjører som avløsere og har hel beskjeftigelse blir å betrakte som faste.

Reservevaktmenn kr. 11,00 pr. hel vakt.

Andre reservevaktmenn og avløsere kr. 1,35 pr. time.

Reservevaktmenn, som tas inn ekstra under sommerferier kr. 10.00 pr. nat eller kr. 1.25 pr. time.

Standvakter kr. 1.00 pr. time.

Utevakt 1 oktober—1 mai kr. 1.25 pr. time.

Godtgjørelse for tilsagt fremmøte i fritiden før kl. 12 kr. 4.00, mellom kl. 12—15 kr. 3.00 og etter kl. 15 kr. 2.00. På dagen etter frinatt kr. 2.00.

For fremmøte i utrensmål kr. 6.00.

Fremmøte til instruksjon enkelte ganger inntil 1 time før den vanlige utrykning betales etter forannevnte timebetaling.

Godtgjørelsen bortfaller, hvis fremmøte har vært nødvendig på grunn av feil fra vedkommende vaktmanns side.

§ 4.

Lønning finner sted som regel hver 15de og siste i måneden om morgenen i arbeidstiden.

§ 5.

Selskapet holder unifom uten utgift for vaktmennene samt et praktisk regnplag.

§ 6.

Ferie.

De faste vaktmenn erholder etter 1 års tjeneste som sådanne en ferie på 14 dager + de fridager, som faller innenfor vedkommende ferie med full lønn som sommerferie i tiden 15 mai til 15 september.

Feriegodtgjørelsen i forbindelse med lengere fravær regnes dog kun etter 14 dager.

For kortere tid enn 1 års tjeneste erholdes ferie etter samme regel som for reservene.

Reservevaktmenn med over 3 måneders sammenhengende regelmessig arbeide erholder 1 dags ferie for hver måneds tjenestegjøring med feriegodtgjørelse i overensstemmelse med den gjennomsnittlige lønn. Ved «regelmessig» arbeide forstås her minst 12 helrunder eller 20 kortrunder i måneden. Stedfortredertjeneste under lengere eller kortere «kjøpt» fritid eller permisjon medregnes ikke ved beregning av den feriegodtgjørelse selskapet plikter å tilstå.

§ 7.

Overenskomstens varighet.

Denne overenskomst gjelder fra 1 april 1932 til 1 april 1934 med en måneds opsigelse. Opsies ikke overenskomsten av nogen av partene innen 1 mars gjelder den fremdeles ett år ad gangen.

Oslo den 7 april 1932.

Aktieselskapet Norsk Vaktselskap

Anders Ringnes.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Chr. Henriksen.

Nattvaktmennes Forening

T. Ødegård.

Grorud Granittbrudd.

Arbeiderne ved dette pukkverk er tilsluttet Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening. Foreningen opprettet overenskomst med bedriften gjeldende til 1 mai 1933. For øvrig henvises til tabellene.

Stensskogens Pukkverk.

I november opprettedes overenskomst ved nevnte bedrift angående lønns- og arbeidsvilkårene. Arbeidstiden fastsattes til 48 timer pr. uke. Timelønnen fastsattes til kr. 1.30, overtidsprocenten fastsattes til henholdsvis 25, 50 og 100 pct. Ferien fastsattes til 8 virkedager og feriegodtgjørelsen beregnedes med 3 pct. av vedkommende arbeiders gjeldende timelønn. Overenskomstens varighet til 1 mars 1933.

Nøtterøy kommune.

I april blev det gjennom Nøtterøy Arbeidsmannsforening reist krav til Nøtterøy kommune om opprettelse av overenskomst angående lønns- og arbeidsvilkårene for de arbeidere som var beskjeftiget ved

kommunen. De stillede krav angående lønninger var henholdsvis kr. 1.40 til kr. 1.25 pr. time. Det viste sig imidlertid snart at Nøtterøy formannskap og herredsstyre ikke vilde opta forhandlinger med organisasjonen, og det blev derfor foretatt opsigelse til fratredelse av arbeidet den 13 mai. Det blev gjort gjentagende forsøk på nye forhandlinger, men stadig uten resultat. Det blev forsøkt meglingsforhandlinger med kretsmeulingsmannen, men heller ikke førte meglingsforhandlingene til noget resultat. Herredsstyret fremla i august et forslag til arbeidsreglement ved Nøtterøy kommunale ingeniørvesen. Dette forslag var meget uklart og møtte absolutt motstand fra arbeidernes side. Det lyktes dog senere å komme i forhandlinger med kommunens representanter, og man opnådde en ordning således at arbeidet blev gjenoptatt i september. Foruten kommunens almindelige arbeidsdrift var det under bygning et større vannverk. Dette arbeide utførtes av entreprenørene Selmer, Oslo, og Holmsen, Drammen. Ved vannverksanlegget pågikk sympati-streik og det må antas at det var sympati-streiken som gjorde såpass innflytelse på kommunestyret at det til sist lyktes å opnå en ordning som kunde aksepteres av arbeiderne. Konflikten omfattet i alt 140 arbeidere.

Oslo kommune. Det ekstraordinære vinterarbeide.

Oslo formannskap vedtok i møte 19 oktober bestemmelser som skulde være gjeldende for det ekstraordinære vinterarbeide. Bestemmelsene gikk ut på en timelønn av kr. 1.00 og minstelønn i akkord kr. 0.90. Videre var den tidligere bestemmelse om lønn under sykdom oprettholdt. Dessuten var det bestemmelse om at arbeiderne selv skulde betale ammunisjonen, som de tidligere år har erholdt gratis. Endelig var feriebestemmelsen som man tidligere hadde, helt borttatt.

Forutgående år har man forhandlet med kommunen om overenskomst for dette arbeide, men da høire fikk makten ved siste valg ønsket de ikke å forhandle med organisasjonen, men fastsatte uten videre disse bestemmelser. Avdeling 102 besluttet at arbeidet skulde blokeres. Man drøftet saken med sekretariatet for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, hvor også de øvrige forbund, som var interessert i saken deltok. Det blev avholdt forhandlinger med Rådmannen for II avdeling, og disse forhandlinger resulterte i at man fikk en nærmere klargjørelse av bestemmelsen om, at arbeiderne skulde holde sig selv ammunisjon, var å forstå. Dette bekreftet rådmannen i skrivelse av 24 november til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon sålydende:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Oslo.

Ad: *Oslo kommunes ekstraordinære vinterarbeide.*

Under henvisning til Deres skrivelse av 22 ds. og stedfunne muntlige konferanser bekrefter jeg herved at det vedtatte reglements bestemmelse om at arbeiderne selv skal betale sin ammunisjon sett i forbindelse med den forutsatte gjennomsnittlige reduksjon på 12½ pct. av akkordprisene

ikke er ment som en ytterligere reduksjon av disse priser. Det vil bli forholdt således at akkordprisene fra ifjor gjennomsnittlig reduseres med 12½ pct. og derefter tillegges et passende beløp for ammunisjonshold beregnet efter det gjennomsnittlige kvantum som erfaringsmessig har vist sig å gå med på arbeidsstedene under de forskjellige forhold.

Oslo, Rådmannen for II avdeling den 24 november 1932.

P. Bassøe.

Th. Høie.

Likeledes krevet man at de tidligere feriebestemmelser blev gjort gjeldende. Og blev man under disse forhandlinger enig om et forslag til feriebestemmelser sålydende:

«Arbeidere som har vært beskjeftiget i et sammenhengende tidsrum av minst 4 uker godskrives ferielønn. Denne beregnes efter timelønnen multiplisert med 4.5 pct. av det av den enkelte arbeider utførte antall arbeidstimer.

For legitimert sykdomsforfall inntil 3 måneder gjøres intet fradrag i ferielønnen.»

Det forutsettes at ferielønnen utbetales i henhold til de vanlige feriebestemmelser i tariffene, hvorefter vedkommende arbeider først utbetales feriepenger når han erholder ferie i de fag han er beskjeftiget. Forsåvidt vedkommende arbeider ikke erholder arbeide efter å ha fra-trådt det ekstraordinære vinterarbeide, utbetales feriepenger senest 15 september i ferieåret.

Efter at saken hadde vært behandlet i forbundsstyret og likeledes Samorganisasjonens styre og der anbefalt, behandlet sekretariatet den i møte den 22 novbr., hvor man besluttet å meddele kommunen at betingelsene for det ekstraordinære vinterarbeide godtas under forutsetning av at kommunen vedtar de foreslåtte feriebestemmelser, hvilket kommunen gikk med på.

Nesodden kommune.

Nesodden Fagforening krevet gjennom forbundet overenskomst med Nesodden kommuné. Kommunen motsatte sig å oprette overenskomst. Som følge herav blev arbeidet nedlagt 22 februar. Arbeidsstans pågikk til 13 november, da arbeidet blev gjenoptatt på grunnlag av følgende protokoll:

Overenskomst Nesodden kommune — Nesodden Fagforening.

Vedtatt i Nesodden herredsstyres møte den 5 oktober 1932 og godkjent av Nesodden Fagforening den 8 oktober næstefter.

Ved kommunens arbeide til avhjelp av arbeidsledigheten i kommende sesong vedtas følgende overenskomst:

Forskudd utbetales med kr. 0.75 pr. time. Skulde det vise sig at et lag ikke klarer å oparbeide ovennevnte forskudd pr. time, og det efter foretagen undersøkelse viser sig at feilberegning er årsaken, utbetales kr. 0.75 pr. time. Er det derimot arbeidslagets skyld, kan disse

nektes videre veiarbeide, eller anvises annet arbeide. Ved undersøkelsen av dette forhold skal begge parter være representert. Arbeidet rasjones etter de arbeidsløses forsørgelsesbyrde.

Der pukkes ved pukkverket i kommende sesong ca. 2 500 kbm., til kommunens nugjeldende priser, og anvendes pukkverkets arbeidere her til. Forskudd og feriebetingelser som før.

Hvor dagarbeide kommer til anvendelse betales den nuværende dagspris kr. 8.00 — åtte kroner —.

Denne overenskomst varer til 30 juni 1933. Etter den tid kan kommunen forandre ovennevnte overenskomst med 1 — en — måneds varsel. De øvrige arbeidsvilkår opprettholdes overensstemmende med herredsstyrets vedtak.

Nesodden den 10 oktober 1932.

Markus Løss, ordf.

Arthur Borgen, f. t. formann.

Galoppbanen, Øvre Vold, Bærum.

Mellem arbeiderne ved dette anlegg, som står tilsluttet Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening, og A.s Øvre Voldbanen blev opprettet overenskomst gjeldende til anleggets fullføring. (Se tabellene.)

Arbeidsrettsdommer.

Fossdalens Bergverk.

Under henvisning til beretningen for 1931 vedrørende den arbeidsstans som opstod 2 februar s. å. nektet bedriften arbeiderne ferie, med den begrunnelse at de hadde forspilt sin ferie ved å gå til ulovlig arbeidsstans. Saken blev av forbundet innbragt for Arbeidsretten som avsa sådan dom:

Dom av 15 februar 1932 i sak nr. 55—1931:

Norsk Arbeidsmandsforbund og forbundets avdeling i Malm mot Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkernes Landssammenslutning og Fossdalens Bergverks-Aktieselskap.

Dom:

Saksøkere er: Norsk Arbeidsmandsforbund og forbundets avdeling i Malm.

Saksøkt er: Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkernes Landssammenslutning og Fossdalen Bergverks-Aktieselskap A.s.

Saken gjelder to tvistemål:

- I. Om arbeiderne ved Fossdalen som følge av tariffstridig arbeidsstans i februar 1931 har tapt sin ferierett for 1931.
- II. Om bedriften har gjort sig skyldig i tariffbrudd ved at den efter den store arbeidskonflikt i 1931 ikke har tatt inn igjen de to arbeidere Herman Gjelen og Oskar Lehn.

Det er på det rene at arbeiderne ved Fossdalen den 2 februar 1931 gikk til en tariffstridig arbeidsstans.

I et møte den 17 februar 1931 enedes representanter for bedriften og arbeidernes organisasjoner om følgende:

- «1. Den ulovlige arbeidsnedleggelse, i sammenheng med blokade, heves, og arbeidet gjenoptas straks.
  2. Til tross for at underhandlingene om de fra selskapets side bebudede lønnsreguleringer for ortdrivning er blitt avbrutt fra arbeidernes side gjennom arbeidsnedleggelsen, gis de arbeidere som berøres av reduksjonen i bott- og ortmeterprisen, rett til å fortsette de avbrutte forhandlinger efter at arbeidet er gjenoptatt, på basis av de under 30 januar fra selskapets side bebudede reguleringer, men skal disse forhandlinger være tilendebragt så at de nye akkordsatser for ortdrivning og boring blir å fastsette under ett den 4de dag efter at arbeidet er gjenoptatt.
  3. For de dager underhandlinger pågår avlønnes efter de gamle akkordsatser.
  4. Ved arbeidets gjenoptagelse skal arbeiderne forevise sine antagelsesbevis for vedkommende formann, stiger, verksmester eller byggmester, og de som ikke skulde være i besiddelse av sine kort har å henvende sig til kontoret for å få nye utskrevet.
  5. Samtlige de arbeidere som var beskjeftiget ved bedriften ved stansens inntreden blir gjeninntatt i sine tidligere plasser, og har de som er bosittende i Malm å innfinne sig første dag da arbeidet blir gjenoptatt, og de som for tiden opholder sig på annen plass senest den 3. dag efter at arbeidet er gjenoptatt.
  6. Arbeidet gjenoptas torsdag den 19de og blir et midlertidig forskudd på januar lønninger utbetalt fredag den 20., senest lørdag den 21. Restbeløpet av januar måneds lønninger blir utbetalt torsdag den 26.
  7. Ingeniør Johansson lovet at overfor Bergverkernes Landssammenslutning anbefale, at den uttatte stevning til Arbeidsretten blir tilbaketrukket så snart det viser sig at arbeidet kommer i gang på ovennevnte grunnlag.»
- Saksøkerne gjør gjeldende at forutsetningen for denne ordning var at bedriften skulde slå en strek over det som var hendt, så arbeiderne skulde få beholde alle sine gamle rettigheter, deriblandt også sin optjente ferierett.
- De saksøkte på sin side har hevdet at driftsbestyreren under møtet 17 februar uttrykkelig sa fra, at han intet kunde love om ferier.
- Saksøkernes påstand er:
- «1. Fossdalens Bergverks-Aktieselskap plikter å betale arbeiderne feriegodtgjørelse for 1931 overensstemmende med tariffavtalen av 8 september 1931.»
- De saksøkte har påstått bedriften frifunnet.
- Tariffavtalen for bergverkene har følgende regler om ferier:
- «§ 9. Ferie.
- a) Enhver arbeider, som har vært ansatt ved samme bedrift i et sammenhengende tidsrum av 6 måneder, har rett til en sammenhengende ferie på 8 arbeidsdager. — — —
  - e) Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidstans som skyldes:

1. En lockout eller streik som er besluttet eller på forhånd godkjent henholdsvis av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
3. Ordinær militærtjeneste som ikke strekker sig ut over en rekruttskole og en regimentsamling.
4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke ut over 3 måneder.

Den tid hvori stansen eller ledigheten varer medregnes dog ikke i tjenestetiden. — — —

Anm. Protokolltilførsel hos Riksmeglingsmannen den 11 august 1923: Arbeidsgivernes forhandlere bemerket, at den hittilværende praksis om skoft vil bli endret derhen, at til fradrag i ferien og ferielønnen kun kommer skoft ut over 3 dagers sammenlagt varighet i ferieoptjeningstiden.»

Det er på det rene at den tariffmessige følge av arbeidsstansen i 1931 var at den feriebetingende tjenestetid var endelig avbrutt. Ferieretten måtte derfor optjenes helt fra nytt av, med mindre bedriften har gått med på at også tjenestetiden før arbeidsstansen skulde bli regnet med i den feriebetingende arbeidstid.

Avtalen av 17 februar nevner intet uttrykkelig herom. Og saksøkerne har heller ikke godtgjort at det har vært en felles stilltende forutsetning at arbeidsstansen ingen følger skulde ha for ferieretten. Arbeidsretten kan derfor ikke bygge på annet enn hvad selve tariffavtalen har foreskrevet.

Det er på det rene at ingen av de arbeidere som var med i arbeidsstansen i februar 1931 har optjent den nødvendige feriebetingende tjenestetid i tiden etter denne tariffstridige arbeidsstans. Ingen av dem har derfor noget tariffkrav på ferie for 1931. Bedriften må følgelig bli å frifinne for saksøkernes krav i post 1 av deres påstand.

2. Når bedriften etter den store arbeidskonflikten ikke tok inn igjen Herman Gjelen og Oskar Lehn sammen med de andre arbeidere, var det fordi de var meldt til påtalemyndigheten for at de under konflikten hadde øvet vold mot en formann som hadde vært med på å laste et skib. For sitt forhold overfor denne formann er de av Inderøy herredsrett kjent straffskyldige. Men begge har krevet sin sak bragt inn for lagmannsrett.

Arbeidsretten har funnet det riktigst at pådømmelsen av det tariffspørsmål som Arbeidsretten skal avgjøre utstår til lagmannsretten har felt sin dom i straffesaken. Arbeidsretten vil derfor nu bare pådømme tvisten om ferispørsmålet.

Partene vil ha å bære hver sine omkostninger ved tvisten om ferispørsmålet.

Dom:

1. Fosdalen Bergverks-Aktieselskap frifinnes for kravet om å betale sine arbeidere feriepengene for 1931.
2. Partene bærer hver sine omkostninger ved tvisten om dette krav.

Kjennelse:

Arbeidsretten utsetter behandlingen av tvisten om Fosdalen Bergverks-Aktieselskaps plikt til å ta inn igjen Herman Gjelen og Oskar Lehn.

Paal Berg.

D. H. Christiansen. Otto Aubert. Karl Blom. Alex. Christiansen. Alf Hansen. Fredrik Karlsen.

To av arbeiderne ved Fossdalens Bergverk, Herman Gjelen og Oskar Lehn (den første organisert) blev ikke inntatt ved arbeidets gjenoptagelse etter lockouten. Som årsak herfor opgav verket at disse hadde forulempet noen formenn og arbeidsvillige. Saken blev av forbundet innbragt for Arbeidsretten med påstand om at vedkommende skulde inntas i arbeide igjen samt gis erstatning for den tid de hadde gått ledig. Arbeidsretten avsa sådan dom:

Dom av 13 september 1932 i sak nr. 55—1931:
Norsk Arbeidsmandsforbund og forbundets åvdeling i Malm mot Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkernes Landssammenslutning og Fosdalens Bergverks-Aktieselskap.

Dom:

Denne sak blev delvis pådømt ved dom av 15 februar 1932, men tvisten om Fosdalens Bergverks-Aktieselskaps plikt til å ta inn igjen Herman Gjelen og Oskar Lehn blev utsatt i påvente av lagmannsrettsdom i straffesaken mot disse to arbeidere.

Saksøkerne bygger sitt krav på den gjeninntagelsesplikt som blev pålagt bedriftene ved de tariffavtaler som avsluttet den store arbeidskonflikt ifjor. Deres påstand er:

- «1. Fosdalens Bergverks A.s har handlet i strid med gjeninntagelsesbetingelsene for 1931 ved ikke å innta Herman Gjelen og Oskar Lehn i deres tidligere plasser ved bedriften.
2. Fosdalens Bergverks A.s plikter å erstatte de to arbeidere det tap de har lidt ved å være uten beskjeftigelse etter at arbeidet blev gjenoprettet ved bedriften.
3. Fosdalens Bergverks A.s plikter straks å gjeninnta de to arbeidere i deres tidligere plasser.
4. De saksøkte tilpliktes å betale saksøkerne sakens omkostninger.»

De saksøkte har nedlagt påstand om frifinnelse.

Gjeninntagelsesbestemmelsen i tariffavtalen var sålydende:

«Under forutsetning at der ved bedriftene melder sig et for rasjonnell drift tilstrekkelig antall arbeidere, vil arbeidet bli satt i gang senest 2 dager efter forslaget vedtagelse, og vil arbeiderne bli gjeninntatt i sine plasser, såfremt de melder sig innen en uke efter forslaget vedtagelse.

Ved de bedrifter som ikke straks kan gjenopta virksomheten, skal de tidligere arbeidere ha fortrinsrett til gjeninntagelse i 6 uker efter arbeidets gjenoptagelse ved vedkommende bedrift.

Ved bedrifter som straks kan settes i gang, men ikke i samme utstrekning som før arbeidsstansen, blir arbeidet å opta på den måte, at det, hvis teknisk mulig, fordeles på de arbeidere som var i arbeide ved stansens inntreden.»

De saksøkte mener at Gjelen og Lehn under konflikten hadde forbrutt sig så grovt overfor formann Landsem, at bedriften ingen tariffplikt hadde til å ta dem inn igjen. De har derfor påstått bedriften frifunnet og saksøkerne ilagt saksomkostninger.

Saksøkerne har benektet at Gjelen og Lehn har forulempet Landsem. Saksøkerne hevder i øvrig at bedriften hadde en ubetinget plikt til å ta dem inn igjen selv om de hadde forbrutt sig på den måte som av de saksøkte påstått.

Ved Nidaros lagmannsretts dom av 17 juni i år er både Gjelen og Lehn frifunnet for å ha gjort sig skyldig i noget straffbart forhold overfor Landsem.

Denne dom i den offentlige straffesak mot Gjelen og Lehn er i og for sig ikke bindende for Arbeidsretten, når den skal prøve om bedriften har forbrutt sig mot sine tariffplikter ved ikke å ta inn igjen de to arbeidere. Men det er klart at bedriften må godtgjøre at Gjelen og Lehn har forbrutt sig på en sådan måte at gjeninntagelsesplikten etter tariffavtalen ikke gjelder overfor dem. De saksøkte har henvist til herredsrettens fellende dom og de uttalelser som foreligger i denne dom. Men disse uttalelser kan ingen avgjørende vekt ha overfor den nu foreliggende frifinnende lagmannsrettsdom. Som saken ligger an kan Arbeidsretten derfor ikke finne det godtgjort at Gjelen og Lehn har forbrutt sig sådan som av de saksøkte påstått.

Det blir da nødvendig å avgjøre om gjeninntagelsesplikten er så ubetinget som av saksøkerne påstått. Arbeidsretten må i hvert fall gi dom for at bedriften var tariffbundet til å ta de to arbeidere inn igjen etter arbeidskonflikten ifjor. Og bedriften plikter derfor å erstatte dem det tap de har lidt ved å gå ledige.

I et brev av 12 juli sistl. har Arbeidsgiverforeningen meddelt Arbeidsretten at Fosdalen den 1 januar i år måtte gå til en større driftsinnskrenkning og at Gjelen og Lehn i hvert fall vilde vært blandt dem som da blev sagt op. Under henvisning hertil har de saksøkte hevdet at erstatning i hvert fall ikke kan tilkjennes for tiden etter 1 januar 1932, og at det derfor heller ikke kan bli spørsmål om å pålegge bedriften å ta dem inn nu.

Saksøkerne har nevnt at under behandlingen av saken den 15 februar i år blev intet nevnt om denne innsigelse og at derfor de saksøkte har forspilt adgangen til nu å gjøre den gjeldende.

Nogen utvetydig frafallelse av denne innsigelse foreligger ikke fra de saksøktes side. Arbeidsretten må derfor ha både plikt og rett til å bygge sin dom på det saksforhold som virkelig foreligger mellom partene. Den annen parts berettigede interesser vil være tilgodesett ved at han i tide har fått varsel om hvad motparten aktet å gjøre gjeldende. Sådant varsel har de saksøkte fått.

Bestemmelsen i tariffavtalen om plikt til å ta inn igjen de gamle arbeidere etter konflikten ifjor la ingen hindring i veien for en senere

opsigelse som følge av nødvendig driftsinnskrenkning. Og tariffavtalen har for tilfelle av sådan opsigelse ingen forskrift om hvordan en bedrift har å gå frem.

Efter de opplysninger som foreligger må Arbeidsretten gå ut fra at bedriften som følge av driftsinnskrenkningen ved nyttårsskiftet ikke har hatt bruk for flere arbeidere enn de som for tiden er i arbeid. Om Gjelen og Lehn hadde vært i bedriftens arbeid da driftsinnskrenkningen blev foretatt måtte derfor to andre arbeidere vært sagt op, om de skulde ha fortsatt. Men noen tariffplikt til å beholde Gjelen og Lehn fremfor andre arbeidere hadde bedriften ikke. Dø således Gjelen og Lehn ikke kunde ha regnet med å beholde sine plasser etter 1 januar, bør heller ikke erstatningsplikten strekke sig ut over den dag, og følgelig kan heller ikke bedriften pålegges å ta dem inn nu til fortrenghet for andre arbeidere. I henhold hertil vil Fosdalen ha å betale erstatning for tapt arbeidsfortjeneste til 1 januar 1932, men vil i øvrig bli å frifinne.

Partene vil ha å bære hver sine omkostninger.

Blom og Christiansen mener at gjeninntagelsesbestemmelsen ikke forplikter bedriften til å gjeninnta arbeidere, der er anmeldt til påtalemyndigheten for ulovlig forhold under konflikten før de gjennom dom er frikjent, og da sådan dom først falt etter at de av andre grunner vilde vært sagt op, må bedriften bli å frifinne.

Hansen og Karlsen har stemt for at Gjelen og Lehn skal erstattes også for det tap de har lidt etter 1 januar 1932 samt at bedriften pålegges å ta dem inn igjen på samme vilkår som de øvrige arbeidere.

Domsslutning:

1. Fosdalens Bergverks-Aktieselskap plikter å betale til Herman Gjelen og Oskar Lehn erstatning for tapt arbeidsfortjeneste i tiden fra arbeidet blev gjenoptatt ved bedriften i september 1931 og til 1 januar 1932. I øvrig frifinnes Fosdalens Bergverks-Aktieselskap.
2. Partene bærer hver sine omkostninger

Paal Berg.

D. H. Christiansen. Otto Aubert. Karl Blom. Alex. Christiansen.
Alf Hansen. Fred. Karlsen.

Riktig utskrift bekreftes:

Henrik Nielsen,
Arbeidsrettens sekretær.

Skien sjordens kommunale Kraftselskap.

Grønvollfossanlegget.

Kraftselskapet nektet å utbetale det i overenskomsten fastsatte tillegg av 25 pct. for skiftarbeide for arbeide som utføres på akkord. Saken blev av forbundet innbragt for Arbeidsretten hvorfra det foreligger følgende protokoll:

Utskrift av Arbeidsrettens møtebok.

År 1932 den 27 mai kl. 5,50 ettermiddag holdt Arbeidsretten møte i Høyesteretts rettssal B i Justisbygningen, Oslo, under ledelse av formannen — — — — —

Der blev behandlet sak nr. 54/1931:

Norsk Arbeidsmandsforbund og Grønnyvollfoss Arbeiderforening
mot

Skienfjordens kommunale Kraftselskap.

Formannen fremla:

1) Stevning 13/11 1931 med 4 bilag.

2) Tilsvar 21/5 1931.

For saksøkerne møtte overrettssakfører Lie.

For de saksøkte møtte advokat Verdich Johansen.

Overrettssakfører Lie hadde ordet il saksfremstilling. Han fremla:

3) skriftlig påstand.

Advokat Verdich Johansen hadde ordet til imøtegåelse. Han påstod sine parter frifunnet og tilkjent saksomkostninger.

Fohandlingene blev nu avbrutt for at partene kunde forhandle om en mulig ordning.

Derefter blev tilført møteboken.

Partene er enige om at bestemmelsen i tariffavtalens § 9 d om 25 pct. tillegg på timelønnen for skiftarbeide før fremtiden skulde praktiseres således, at akkordsummen fastsettes uten hensyn til skifttillegg således at 25 pct. tillegg for nattskift tillegges akkordsummen. Dette tillegg utbetales sammen med timelønnen for oparbeidede timer.

Overrettssakfører Lie begjærte etter dette saken hevet. Han forbeholdt sig på organisasjonens vegne at der blev optatt forhandlinger om etterbetaling for tiden fra 11 juli 1931 til den nye ordning blev satt iverk. Fører disse forhandlinger ikke til enighet, måtte han forbeholde sig å få etterbetalingsspørsmålet prøvet ved domstolen.

Advokat Johansen kunde på anleggets vegne ikke innrømme nogen etterbetalingsplikt og måtte reservere sig mot at der i den omstendighet at man nu imøtekom arbeidernes ønske skulde ligge noen erkjennelse i nogen retning. Han henviste til at der ved akkordenes utsettelse var tatt hensyn til om disse skulde utføres på skift. Dette var på det rene på forhånd og arbeiderne hadde i så fall fått en tilsvarende høiere akkordsum. Anlegget henviste til at denne ordning var overensstemmende med forutsetningene ved tariffens opprettelse ifjor og protokollen av 11 juli.

Han samtykket i at saken blev hevet.

Overrettssakfører Lie måtte på forbundet og arbeidernes vegne bestride riktigheten av anleggets ovenfor gjorte bemerkninger.

Retten besluttet: Saken heves.

Møtet hevet kl. 9.

Paal Berg.

O. A. Bachke. Otto Aubert. Alf Hansen. F. Heyerdahl. Fr. Karlsen. Bjarne Nissen.

Henrik Nielsen.

I henhold til arbeidsrettens avgjørelse optokes forhandlinger med bedriften og enedes man om følgende ordning, som godkjendtes av begge parter:

Dags dato, den 24 juni 1932, kl. 11 fm. møttes representanter fra Norsk Arbeidsmandsforbund og Grønnyvollfoss Arbeiderforening hos overingeniør Rolfsen i Bygdø Allé 76, Oslo, for å opta de i Arbeidsretten den 27 mai 1932 omhandlede forhandlinger angående procenttillegg for skiftarbeide ved Grønnyvollfoss Utbygning i tiden fra 11 juli 1931 til 2 juni 1932. Til stede var sekretæren i Norsk Arbeidsmandsforbund, hr. Chr. Henriksen og formannen i Grønnyvollfoss Arbeiderforening, hr. A. Haugen, samt overingeniør Rolfsen og ingeniør Ekaas fra Grønnyvollfoss-anlegget.

Forhandlingene blev åpnet med at overingeniør Rolfsen fremla en opstilling over de akkorder på 2 og 3 skift som der her kunde bli tale om. Bortsett fra at der i denne opstilling var tatt med nogen akkorder før 11 juli 1931 påstod anlegget at opstillingen var korrekt og opsatt efter beste evne. Arbeidernes representanter meddelte at efter de undersøkelser de har hatt anledning til å foreta var der overensstemmelse med det antall timer som anleggsledelsen har oppgitt.

Overingeniør Rolfsen antydet at kraftselskapet gjerne vilde finne en løsning på det opståtte tvistespørsmål, derved at det sørget for å opheve et mulig misforhold ved ubetalingen av procenttimene, fremkommet ved at der i samme akkordoppgjør ikke hadde vært en ensartet skiftinndeling. Denne form for oppgjør mente imidlertid herrerne Henriksen og Haugen var lite tilfredsstillende for arbeiderne og krevet at det samlede beløp, som efter en foreløbig løselig opstilling her kommer til å bli ca. 16 000, skulde utbetales.

Overingeniør Rolfsen meddelte at kraftselskapet ikke kunde gå med på et forlik som på denne måte vilde se bort fra de forhold som hadde ført til at denne tvist var opstått. Såfremt arbeidernes representanter derfor fant å måtte fastholde dette krav, vilde saken på ny måtte henvises til Arbeidsretten eller domstolene.

Efter en del diskusjon frem og tilbake blev man enig om å anbefale for sine respektive parter at saken blev oppgjort på den måte at kraftselskapet etterbetalte 60 pct. av det samlede antall procenttimer.

Da saken måtte forelegges for de respektive parter, blev man enig om å sørge for at denne behandling blev påskyndet mest mulig.

Hvad selve etterbetalingen angår måtte denne ordnes således at lønningskontoret opsetter en fortegnelse over det samlede antall procenttimer. 60 pct. av disse timer utbetales da de respektive arbeidere med kr. 1.20 pr. time. Denne fortegnelse skal søkes optatt hurtigst mulig, men vil efter anleggets opgave neppe kunne gjennomføres på kortere tid enn 6 uker.

Man forutsetter at saken har vært forelagt de respektive parter innen 14 dager.

Der gis Arbeiderforeningens tillitsmenn anledning til å kontrollere den av anlegget foretatte opstilling.

O. Rolfsen. Agnar Ekaas. Chr. Henriksen. Anders Haugen.

Skjerka Kraftanlegg.

I henhold til bestemmelsen i overenskomsten hadde man bestemmelse om at for skiftarbeide på fjellet skulde det betales et tillegg av 25 pct. Dette tillegg nektet entreprenørfirmaet å utbetale for arbeide som var utført som akkord med den begrunnelse at dette tillegg var inkludert i akkordprisen.

Saken blev innbragt for Arbeidsretten som avsa sådan dom:

Dom av 14 juni 1932 i sak nr. 3—1932:

Norsk Arbeidsmandsforbund og Skjerka Anleggsarbeiderforening mot Norsk Arbeidsgiverforening, Entreprenørens Landssammenslutning og entreprenørfirmaene H. Eeg-Henriksen & Diderich Lund A.s og A.s Betongbygg.

Saksøkere er: Norsk Arbeidsmannsforbund og Skjerka Anleggsarbeiderforening.

Saksøkt er: Norsk Arbeidsgiverforening, Entreprenørens Landssammenslutning og entreprenørfirmaene H. Eeg-Henriksen & Diderich Lund A.s og A.s Betongbygg.

Partenes tariffavtale av 1931 for Skjerka-anlegget har i sin § 2 følgende lønnsforskrifter:

«Der fastsettes følgende lønnssetninger:

- a) For forskallere, pussere, jernbindere, gråstensmurere og alle øvrige fagarbeidere kr. 1.35 pr. time.
- b) For øvede jord-, fjell- og cementarbeidere m. v. kr. 1.25 pr. time.
- c) For arbeide fra rørgatens øvre ende og opover betales et høifjells-tillegg av 5 øre pr. time.»

Saken gjelder en tvist om akkordarbeidernes rett til høifjellstillegget.

De saksøkte hevder at akkordarbeiderne har fått høifjellstillegget innregnet i sine akkordsummer.

Saksøkerne hevder prinsipielt at det er i strid med tariffavtale at akkordene settes bort på den måte at høifjellstillegget blir tatt med i den akkordsum som driftsledelsen blir enig med et akkordlag om. Saksøkerne hevder at for kontrollens skyld skal høifjellstillegg regnes som et tillegg til den egentlige akkordsum.

Subsidiært hevder saksøkerne at fastsettelsen av akkordsummene er fastsatt uten at det er tatt hensyn til høifjellstillegget.

Saksøkernes påstand er:

«1. De saksøkte firmaer plikter å etterbetale arbeiderne ved Skjerka-anlegget tariffavtalens høifjellstillegg med 5 øre pr. arbeidet akkordtime i tillegg til de omforente akkordsummer fra 12 oktober 1931.

2. De saksøkte tilpliktet å betale saksøkerne sakens omkostninger.»

De saksøktes påstand er:

«At de saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.»

Tariffmessig set må saken efter Arbeidsrettens mening ligge slik an:

Enhver akkordsum skal efter tariffavtalens § 3 fastsettes ved fri forhandling mellom arbeidsgiveren og vedkommende arbeidere. Arbeidernes organisasjoner kan derfor ikke gripe inn overfor en akkordavtale med mindre akkordsummen er så lav at den ikke skaffer arbeiderne den fortjeneste som tariffavtalen har hjemlet dem.

Den tariffsikrede fortjeneste er for det første den i tariffavtalens § 3 garanterte minstetimelønn av kr. 1.15. Og dertil kommer så høifjellstillegget for det i § 2 c nevnte arbeide. Organisasjonene har en tariffrett til å skride inn om en akkord som betinger høifjellstillegget, ikke gir arbeiderne en minstefortjeneste som også dekker høifjellstillegget. Men nogen videregående rett har organisasjonene ikke overfor en akkordavtale som er resultatet av sådan fri forhandling som i tariffavtalens § 3 nevnt. Her bortsees fra at akkorder vanligvis forutsettes utsatt på en sådan måte at de gir et overskudd utover den tariffsikrede minstefortjeneste.

Er det på det rene at arbeidsgiver og arbeidere ved fri forhandling er blitt enige om å innregne høifjellstillegget i akkordsummene, har organisasjonene ikke nogen tariffhjemmel for å protestere mot denne fremgangsmåte, såfremt akkordsummen virkelig dekker ikke bare minstelønnen, men også høifjellstillegget. Arbeidsretten kan derfor ikke gi saksøkerne medhold i at tariffavtalen krever at høifjellstillegget alltid skal holdes utenfor akkordsummene og alltid skal betales som et tillegg til den akkordsum som er fastsatt.

Tilbake står så det spørsmål om akkordene er satt bort for akkordsummer som fra begge sider var ment å skulde omfatte høifjellstillegget. Her står påstand mot påstand. Men denne tvist om grunnlaget og forutsetningene for de forskjellige akkordlags individuelle arbeidsavtaler med de saksøkte firmaer hører hjemme for de vanlige domstoler og kan ikke løses av Arbeidsretten, som derfor ikke kan ta post 1 i saksøkernes påstand under behandling.

Partene vil ha å bære hver sine omkostninger.

Domsslutning:

1. Post 1 i saksøkernes påstand blir ikke å ta under behandling.
2. Partene bærer hver sine omkostninger.

Paal Berg.

*D. H. Christiansen. A. Baalsrud. Alf Hansen. F. Heyerdahl.
Fredr. Karlsen. Bjarne Nissen.*

Som det fremgår av dommen tok Arbeidsretten ikke standpunkt til det saken faktisk gjaldt, nemlig om anlegget hadde adgang til å omberegne skifttillegget i akkordprisen. Arbeidsretten henviste dette spørsmål til de almindelige domstoler.

Saken er gjennom overrettssakfører Hjalmar Bergsjø innbragt for domstolen.

Konflikter 1932.

Avd. nr.	Afdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet optatt	Antall underst.	Tapte arb. dager	Utbetalt underst.
8	Bæros grubearbeiderforening	Statens veianlegg, Sør-Trøndelag	23-4	13-8	1	96	492,00
25	Sør-Trøndelag veiarb.f. ørening	— " —	— " —	.	98	9408	15 095,25
36	Ottadals veiarbeiderforening	Ottadalsveien	— " —	12-11	33	8910	15 758,00
38	Inntrøndelag veiarbeiderf. ørening	Riksveien i Nord-Trøndelag	Forts. f. for. år	5-11	63	6048	10 831,35
52	Follo veiarbeiderforening	Veianleggene	23-4	11-8	32	4200	7 964,00
52	" veivokterforening	— " —	— " —	8-8	12	4200	2 186,00
65	Vignes broarbeiderforening	Vignes broanlegg	23-4	12-11	38	6612	16 475,20
67	Nøtterøy arbeidsm. forening	Nøtterøy komm. og veianleggene	23-4	12-11	63	10962	27 606,30
76	Namsos arbeidsm. forening	Veianleggene	— " —	6-8	3	270	756,00
86	Stor-Elvdal veiarbeiderforening	Veianleggene	9-5-9-7	27-8	6	216	382,50
91	Bærum sten, jord- & cementarb.f.	Veianl. Akershus Fylke	26-5	4-8	1	60	103,00
99	Vestfold veiarbeiderforening	Veianleggene	23-4	6-8	33	2970	4 905,00
101	Mo arbeiderforening	Veianl. Krokstrand, Saltedalsgr.	16-4	6-8	24	2304	3 835,25
104	Kolvereid veiarbeiderforening	Veianleggene	23-4	13-8	19	1824	3 246,21
114	Kr.sunds og omegn arb. forening	Veianl. Kr.sund, Frei	Forts. forr. år	11-11	22	5280	12 882,10
117	Namdalen veiarbeiderforening	Veianleggene	23-4	6-8	29	2610	4 291,30
137	Vrøngen veiarbeiderforening	Vrøngen bro og veianlegg	23-4	1-10	5	690	1 123,00
144	Våler veiarb. forening	Veianleggene	23-4	20-8	20	1920	4 660,10
145	Nesodden fagforening	Nesodden kommune	22-2	13-11	49	11172	22 188,00
148	Nordre Vestfold veiarb. forening	Veianlegg	23-4	6-8	23	2070	3 461,10
151	Ytre Røelingen veiarb.f. ørening	— " —	23-4	13-8	21	756	5 540,00
154	Skedsmo arbeidsm. forening	Veianlegg, Akershus	23-4	27-8	37	3996	5 639,80
156	Nord- og Sør-Odal veivokterf.	Veianlegg Nord- og Sør-Odal	9-5	8-8	3	234	316,00
158	Elverum veivokterforening	Riks- og Fylkesveiene	23-4	8-8	7	546	316,00
161	Østfold veivokterforening	— " —	9-7	6-8	41	984	1 529,40
162	Toten og Vardal veiv. forening	Veianlegg	23-4	24-9	12	1152	1 875,25
164	Trysil veiarbeiderforening	Riksveien	23-4	6-8	10	900	1 634,40
165	Hadeland veivokterf. ørening	Veianlegg	23-4	6-8	7	630	1 056,00
166	Østfold veiarbeiderforening	— " —	23-4	13-8	42	4032	11 754,60
167	Løten veivokterforening	— " —	9-5	8-8	1	78	175,80
168	Nannestad veivokterforening	— " —	23-4	6-8	8	690	1 196,50
170	Stange veiarbeiderforening	— " —	23-4	6-8	18	1620	2 610,50
171	Hamar redskapscentralsarb.f. ørenl.	— " —	23-4	6-8	16	1440	1 978,00

172	Aamodt veivokterforening	Veianlegg	23-4	6-8	6	540	825,60
173	Trysil veivokterforening	— " —	9-5	8-8	6	468	862,56
174	Ullensaker veiarbeiderforening	— " —	23-4	12-11	28	2520	5 022,40
175	Vinger og Eidskog veiv. forening	— " —	23-4	6-8	15	1350	2 331,45
176	Aasnes veivokterforening	— " —	9-5	8-8	4	312	456,00
177	Våler veivokterforening	— " —	23-4	6-8	2	180	284,50
180	Grue og Brandval veiv. forening	— " —	23-4	6-8	10	900	1 553,40
184	Nittedal og Hakkedal arb.f. ørening	— " —	23-4	12-11	9	1512	2 640,70
187	Sør Gudb. veiv. og vedlikeh.f. ørenl.	— " —	23-4	6-8	6	396	867,00
119	Vossebanenes anl. arb. forening	A/S Betonmast, Bruvik	2-7	1-8	3	72	183,00
131	Jomås grubearbeiderforening	Jørgen Jomås skogdrift	13-2	3-3	2	36	66,00
43	Sauda anl. arbeiderforening	Sauda bygningsskommune	13-4	30-11	3	594	5 349,10
43	— " —	Storskjær — Saudasjøveien	13-5	12-8	15	1260	
69	Malmo grubearbeiderforening	Fosdalens bergverk	Forts. forr. år	26-10	1	264	897,60
91	Bærum sten, jord- og cementarb.f.	Slependen kalkovn	13-8	31-12	7	1080	2 877,10
160	Østfold Fylkes maskinf. ørening	Veianlegg	23-4	31-12	14	1452	3 081,80
179	Furnes Ringsaker veiarb. forening	— " —	23-4	24-12	12	1080	2 109,25
183	Løve veiarbeiderforening	— " —	23-4	12-11	20	3360	5 905,00
Forskjellige personer							
					960	112056	230 262,67
							136,25
							230 398,92

Lønnsbevegelser

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtids-tillegg			Opnådd lønn og dyrtids-tillegg		
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord
I. Anleggsvirksomhet.									
1	Galoppbanen Øvre Vold . . .	35	35	-	-	-	1.37	-	-
2	Lofthus veianlegg, vann- og kloakanlegg	8	8	-	-	-	1.38	-	-
II. Bergverksindustrien.									
3	Drag Feltspatgruber, Drag i Salten	13	13	-	-	-	0.70 0.80	-	-
4	Styger & Julsrud Feltspatgruber, Degernes	19	19	0.75	-	-	0.75	-	-
5	Foldals verk, The Copper and Sulphur Comp. Ltd.	220	200	-	-	0.64 0.71 0.79	-	0.66 0.72 0.79 0.75	-
6	Jomås gruber	19	19	-	-	-	-	-	-
7	Orkla Metallaktieselskap, Orkanger	160	115	-	-	-	fra 1.12 til 1.40	-	-
8	Chr. Salvesen & Chr. Thams Communications A/S								
III. Forskj. virksomheter.									
9	Akers Macadam	19	18	-	-	-	1.40	-	-
10	Grorud Granitbrudd	5	5	-	-	-	1.38	-	-
11	Norsk Vaktelskap, Oslo	16	13	-	-	-	1.35	-	Månedsl. 275.00
12	Nesodden kommune	49	49	-	-	-	1.00	-	0.75
13	Oslo Nattvaktkompani, Oslo	13	12	-	-	-	1.35	-	-
14	Stenskogens Pukverk	6	6	-	-	-	1.30	-	Månedsl. 275.00

avsluttet i 1932.

Arb.tid pr. uke	Tillegg for over natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkninger
	Tidligere	Opnådd	Tidligere	Opnådd				
- 48	-	25-50-100	-	4%	ja	nei	nei	
- 48	-	25-50-100	-	-	"	"	"	
- 48	-	25	-	-	ja	ja	nei	
48 48	25-50-100	25-50-100	6	6	"	"	"	Prolongasjon
48 48	25-50-100	25-50-100	8	8	"	"	"	
- 48	-	25-50-100	-	12	"	"	"	Prolongasjon
- 48	-	25-50-100	-	12	"	nei	"	
- 48	-	50-100	-	12	ja	nei	nei	
- 48	-	25-50-100	-	12	"	"	"	
- 48	-	-	-	14	"	"	"	
- 48	-	-	-	14	"	"	ja	
- 48	-	-	-	14	"	"	nei	
- 48	-	25-50-100	-	8	"	nei	nei	

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

BERETNING
OM
FORBUNDETS VIRKSOMHET
1933

VED
JOHS. M. P. ØDEGÅRD
CHR. HENRIKSEN

OSLO 1934 TRYKT I ARBEIDERNE AKTIETRYKKERI

Innledning.

Året 1933 har vært en trofast etterfølger i sine seneste forgjengeres spor — i krisens tegn.

Ved hvert årsskifte når man gjør op sin status, har det gjentagne ganger — år etter år — vært spådd av verdens mest fremsynte menn, at nu er krisen nådd bunnen, det er umiskjennelige tegn på, at man nu går bedre tider imøte. Når det forhåpningsfulle års timeglass har vært runnet ut, har det vist sig, at istedenfor bedring, har det heller blitt verre.

Det må vel kunde ansees som helt på det rene, at dessto lengere en krisesituasjon varer, dess verre er det å komme over krisen. En tilsynelatende bedring kan ikke være nogen bedring, og en mindre bedring merkes ikke fordi krisen har virket for sterkt utarmende.

Selv de sterkeste menns makt og gode vilje rekker ikke frem. Et bevis herpå må antas å kunne være hvad man har sett fra Amerika. De kraftige tiltak har prellt av som angrep mot en sterk mur. Man har der sett, hvad all historie bekrefter, at når der gjøres samfundsmessige tiltak som angriper de privatkapitalistiske interesser, så reises en motstand av den aller farligste art. Kapitalflukt er en ikke ukjent foreteelse, og dermed opnåes som regel den ting, at samfundet ikke kan gjennomføre sine forutsatte reformer, reformer som tar sikte på det *samlede* samfunds interesser, og ikke bare de kapitalistiske interesser. Disse ting er internasjonale foretelser, og vi kjenner dem godt også i vårt land.

Et lyspunkt kan man kanskje innrømme å ha opdaget i 1933, og det er, at forståelsen av arbeidsledighetens forferdelige virkninger griper om sig til alle kanter, innen alle samfundslag. Det er nu erkjent, at arbeidsledigheten med alle midler må bekjempes, og de internasjonale organer har tatt spørsmålet op til behandling. Man har også sett, at de «store personligheter» — de der diktatorisk regjerer folk og land, nu interesserer sig for saken, men så lenge de privatkapitalistiske interesser finner at de ikke lider altfor stor skade av arbeidsledigheten, vil det alltid bli strid om midlene for dens bekjempelse.

Det later også til å råde mere samstemmighet om at det mest effektive middel er nedsettelse av arbeidstiden, men når dette krav reises overfor våre arbeidsgivere, hyles det i kor om at en sådan foranstaltning vil virke i motsatt retning, og virke drepene for bedriftslivet. Motstanden er så sterk at det ikke engang er mulig å få frem en saklig diskusjon om spørsmålet.

Når stillingen er den, har arbeiderklassen ingen annen utvei enn også i dette tilfelle bruke sin organisasjonsmessige makt. Men da kan det også med god samvittighet hevdes at arbeiderklassen er tvunget til anvendelse av maktmidler for gjennomførelse av reformer som vil komme hele samfundet til gode.

Fagorganisasjonen har gjennom årene — suksessivt erhvervet sig en maktposisjon som har avtunget respekt. Dette har genert borgerskapet og ergret arbeidsgiverne, derfor er alt reaksjonært syn som eksisterer i landet blitt mobilisert i kampen mot arbeidernes faglige organisasjon. Det har blitt et stort politisk spørsmål, og det har lyktes å danne en *intim enhetsfront* innen de borgerlige partier — fra ytterste høire til ytterste venstre — og et av de mest krasse utslag er Stortingets vedtak av boikottloven.

Når man tar i betraktning fra hvilket hold denne lov har sitt ophav, virker det noget forunderlig. Landets bondestand som en gang i vår politiske historiske tid var ansett som den politiske adel, i den forstand, at de kjempet for frihet og selvbestemmelsesrett. Den er nu en politisk rose i sterk forfall. Den hadde sin politiske tilknytning til venstre, det parti som samlet alt folket som var besjelet av frigjørrelsens interesser, ikke bare politisk, men også åndelig og økonomisk.

Boikottloven er trådt i kraft og rettsmaskineriet er sat i sving og virker øiensynlig til sin hensikt. Man kan anta at de dommer som hittil er falt er tilfredsstillende for arbeidsgiverne, og det var også lovens hensikt.

Det sier sig selv, at de slags overgrep mot den fagorganiserte arbeiderklasse ikke kan passere ustraffet, og det første utslag viste sig ved høstens stortingsvalg.

Hele den organiserte arbeiderklasse optok den parlamentariske kamp mot borgerskapet, og resultatet uteblev ikke.

Det norske Arbeiderpartis store fremgang virket forskrekkende på borgerskapet, og når partiet krevet sin — efter sedvane — parlamentariske rett, blev det vill forvirring.

De politiske værhaner fra Hambro på høires og Mowinckel på venstres stabburmøne gol i takt at Det norske Arbeiderparti ikke kunde nyte den samme politiske sedvanerett som de andre politiske

partier har nytt, på tross av at folkets dom over den borgerlige politikk var mere knusende enn nogensinne.

Gårdshunden — bondepartiet — stod midt imellem og lyttet til musikken og snuste efter hvorfra det feteste kjøttbein vilde falle.

Ved den slags manøvrer fra borgerskapets side, undergraves tilliten til det parlamentariske vesen og kampmiddel, og der skapes stemning for nazisme og fascisme. De slags utvekster søker alltid å fiske i rørte vanne.

Hvad Norsk Arbeidsmandsforbund angår har naturlig nok de samme vanskeligheter vist sig innen de bedriftsgrener som forbundets virkeområde omfatter, som for de øvrige.

Arbeidsledigheten og depresjonen er fremdeles til stede.

Bergverksindustrien er helt og holdent underlagt den internasjonale konjunktur. Produktenes priser bestemmes av den store verden.

I de senere år har de afrikanske bergverker undergått en veldig utvikling og overtatt herredømmet på verdensmarkedet, særlig hvad kobberproduksjonen angår, og på de breddegrader har arbeidsgiverne fritt spillerum og kan skaffe sig den nødvendige arbeidskraft til vilkår som de selv bestemmer. Derfor får den mere civiliserte verden vanskeligheter i konkurransen. Amerika er det land som relativt lider mest under den afrikanske konkurranse, og har måttet ty hen til en sterk tollbeskyttelse for sitt innenlandske marked.

For Norges vedkommende er det ikke egentlig funnet sted nogen forverrelse, men heller ingen synderlig forbedring. Det kan imidlertid konstateres, at produksjonsmengden er noget større i 1933 enn foregående år. Dette kan fremkomme selv om ikke arbeiderantallet økes, da de senere års sterke modernisering av de fleste betydelige bergverker medfører økning i produksjonen, uten tilsvarende økning i arbeiderantallet.

Anleggsvirksomheten har efter hvert utviklet sig til omtrent utelukkende statsdrift, jerbane- og veianlegg. Den private anleggsvirksomhet er ganske helt og holdent forsvunnet.

Statens anleggsdrift er avhengig av Statens bevilgninger, og man har gjort den sørgelige erfaring, at den ærverdige innretning, Norges Storting, har lagt for dagen en glubende appetitt i retning av å innskrenke bevilgningenes størrelse. Denne post på statsbudgett har stadig gått nedover i de senere år, og virkningene herav har i første rekke rammet den del av arbeiderklassen som har dette erhverv som levevei. På tross av at alle og enhver erkjenner at utviklingen av

landets kommunikasjoner er til landets ubetingede nytte og ophjelp lar man det nærmest skure, istedenfor å sette mest mulig inn på å fremme utviklingen.

Av Statens anleggsvirksomheter beskjefter Veivesenet de fleste arbeidere. Innen dette vesen følges en ganske gammeldags fremgangsmåte. Det passes godt på at lønnsvilkårene skal være lavest mulig og nødsarbeidsformen er en godt kjent foreteelse. Arbeidsmulighetene er spredt ut over et meningsløst stort antall arbeidere, så det er forholdsvis få som idag kan sies å ha denne beskjefteelse som sin virkelige levevei. Den økonomiske situasjon for denne gruppe arbeidere blir derfor ytterst slett.

Organisasjonen har forsøkt i den utstrekning evner og midler har vært til stede og bedre forholdene, men det skal innrømmes, at resultatene ikke er tilfredsstillende. Man har gått til den åpne kamp, men den har ikke hatt den tilstrekkelige virkning.

Året 1933 har med all ønskelig tydelighet vist at borgerskap og reaksjon samler sig i enhetlig kamp mot den organiserte arbeiderklasse. Ved å svekke den organiserte arbeiderklasse vinner de andre makter terrenget og sterkere herredømme. Men på tross av den skjerpede motstand er det allikevel vekst, interessen og tilslutningen øker, og med fortsatt samhold og felles bestrebelse, vil arbeiderklassen nok vokse frem til den maktfaktor den har livets rett til å innta.

Representantskapet.

I årets løp har representantskapet bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegaard, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Nils Bakken, Thv. Thorstensen, Bj. E. Pettersen, Adolf Lien, Johs. Togstad, H. O. Jubskaas, Simon Simonsen, Lars Bergundhaugen, Konrad Botten, Ingvald Løgvallen, Kr. Moljord og Sigurd Oshaug.

Forbundsstyret.

Forbundsstyret har bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegaard, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Nils Bakken, Thv. Thorstensen, Bj. E. Petersen og Adolf Lien.

Forbundets medlemstall og antall foreninger.

Det gjennomsnittlige antall medlemmer har i året vært 8 357. Ved årets utgang var antallet av foreninger 214. Det er i årets løp tilmeldt 23 foreninger og nedlagt 13.

Det skandinaviske samarbeide.

Den skandinaviske Gjensidighetskomité avholdt ekstraordinært møte i Stockholm den 21 og 22 mars 1933. Ved møtet deltok representanter fra samtlige tilsluttede forbund. Fra Norsk Arbeidsmandsforbund møtte Johs. M. P. Ødegaard og A. Ahlstrand.

Møtet var foranlediget ved en skrivelse fra sekretæren i Grov- og Fabriksarbeider-Internasjonalen om støtte til de tyske organisasjoner på grunn av den stilling de var kommet i som følge av Hitlers overtagelse av makten i Tyskland. Møtet lededes av C. J. Søder, Sverige.

Da initiativet til denne hjelpeaksjon var tatt av Internasjonalen, var en lignende henvendelse også sendt til de skandinaviske landsorganisasjoner innen papir- og tremasseindustrien, som også er tilsluttet Internasjonalen.

Efter at saken var drøftet i gjensidighetskomitéen som var sympatisk stemt for anmodningen om hjelp til Tyskland, enedes man om å avholde felles konferanse med papir- og tremasseindustriens organisasjoner i de tre skandinaviske land, som samtidig var samlet i Stockholm til behandling av denne sak. På fellesmøtet rådet samstemmighet om å yde hjelp. Forutsetningen var at der måtte råde mest mulig ensartethet i hjelpen og at man måtte søke å finne frem til en betryggende kontroll med hensyn til hjelpens anvendelse.

Gjensidighetskomitéen nedsatte et utvalg bestående av: Axel Olsen, Danmark, C. J. Søder, Sverige og Halfdan Jønsson, Norge.

I møtet den 22 mars fremla utvalget følgende forslag:

1. Gjensidighetskomitéen er enig om å anmode de tilsluttede forbund å yde Tysk Fabrikksarbeiderforbund økonomisk hjelp på basis av Internasjonalens skrivelse av 3 mars 1933.
2. Som en første hjelp ydes minst 25 øre pr. medlem fra de tilsluttede organisasjoner, hvilke skal umiddelbart innbetales til Internasjonalen til videre forsendelse.
3. Det tilstilles gjensidighetskomitéens sekretær C. J. Søder, Stockholm, meddelelse om hvilke beløp som ydes til den her omhandlede økonomiske hjelpeaksjon.
4. Det henstilles til Internasjonalens eksekutivkomité å avholde møte til behandling av spørsmålet om formålstjenligheten av fortsatt økonomisk støtte og omfanget herav samt utarbeide regler herom.
5. Rapport om det i punkt 4 nevnte møte samt meddelelse om efter hvilke regler fortsatt hjelp ansees bør gjennomføres, samt meddelelse om den nærmere anvendelse av det i punkt 2 omhandlede beløp tilstilles de tilsluttede organisasjoner, hvorefter gjensidighetskomitéen snarest sammentrer til fornyet drøftelse av fortsatt hjelp.
6. De tilsluttede forbund forelegges ovenstående til godkjenning.

Saken behandledes i Norsk Arbeidsmandsforbunds styre umiddelbart etter gjensidighetsmøtet, og styret godkjente gjensidighetskomitéens beslutning.

Da man imidlertid ikke hørte noget nærmere fra Internasjonalen angående den påtenkte hjelpeaksjon, blev ikke det fastsatte beløp oversendt.

Foruten denne sak blev det på møtet gitt redegjørelser fra de respektive forbund angående stillingen i de forskjellige land. Det som i særlig grad tiltrakk sig oppmerksomheten var beretningen fra Svenska Grov och Fabriksarbetarförbundet, som for tiden var ute i en meget omfattende konflikt innen den svenske bygningsindustri. Arbeidsgivernes krav gikk ut på lønnsreduksjoner av 20—30 pct.

Den skandinaviske Gjensidighetskomité avholdt ordinært møte i Bergen den 22 og 23 juli 1933. Samtlige tilsluttede forbund var representert.

For Norsk Arbeidsmandsforbund møtte Johs. M. P. Ødegård og A. Ahlstrand.

Møtet lededes av C. J. Søder, Sverige.

Foruten almindelig rapport fra de respektive forbund blev avgitt særskilt rapport angående bygningskonflikten i Sverige, som fremdeles pågikk samt fornyet behandling av hjelp til de tyske broderorganisasjoner.

Når spørsmålet om hjelpen til de tyske organisasjoner på ny blev behandlet, var det begrunnet i fornyet henvendelse fra Internasjonalens sekretær.

Gjensidighetskomitéen besluttet å opprettholde den i gjensidighetskomitéens ekstraordinære møte i Stockholm den 21 og 22 mars 1933 fattede beslutning, gående ut på å yde minst 25 øre pr. medlem hvormed de enkelte forbund var tilsluttet Internasjonalen.

Umiddelbart etter gjensidighetskomitéens møte i Bergen forelå skriftlig anmodning fra Internasjonalens sekretær om at bevilgede midler blev oversendt snarest.

Norsk Arbeidsmandsforbund er tilsluttet Grov- og Fabriks-Internasjonalen med 4500 medlemmer og det anslåtte beløp, kr. 1125.00 oversendtes omgående.

Ekstraordinært møte avholdtes i Den skandinaviske Gjensidighetskomité i Stockholm den 22 oktober 1933.

Samtlige tilsluttede forbund var representert.

Møtet lededes av C. J. Søder, Sverige.

Møtet var sammenkalt i anledning konfliktsituasjonen innen bygningsindustrien i Sverige. Denne konflikt hadde pågått siden januar måned, og det var liten sannsynlighet for at det vilde opnåes et akseptabelt resultat for konfliktens løsning i inneværende år.

Svenka Grov- och Fabriksarbetareförbundet hadde derfor sett sig nødsagen til å rette en henvendelse til de skandinaviske broderorganisasjoner om økonomisk støtte til videre finansiering av konflikten.

I den forløpne tid har det pågått en rekke forhandlinger, men det har ikke lyktes å komme frem til nogen løsning.

Den 9 august blev partene på ny innkalt til møte for meglingskommisjonen, og den 15 august fremsatte kommisjonen et forslag til løsning av konflikten.

Forslaget gikk ut på en lønnsreduksjon fra 6.6 pct. og op til 17.4 pct. for timelønnens vedkommende og for akkordsatsenes vedkommende fra 15 til 25.5 pct. reduksjon.

De gamle avtaler har vært gjeldende i 9 år og var basert på levnetsprisenes størrelse i de forskjellige landsdeler. I denne tid har det foregått en omfattende omregulering av grupperingen og av den grunn innebar reduksjonen høist forskjellige beløp for de forskjellige steder.

Forslaget var av den art at det blev forkastet av begge parter.

Meglingskommisjonen innberettet resultatet til regjeringen og meddelte at den fant videre meglingsforsøk nytteløs.

Regjeringen grep derefter direkte inn i konflikten og optok meglingsforhandlinger under ledelse av statsministeren og socialministeren.

Den 20 september fremla statsministeren et nytt meglingsforslag. Dette var for arbeidernes vedkommende meget gunstigere enn meglingskommisjonens forslag.

For timelønningenes vedkommende inneholdt forslaget for enkelte distrikters vedkommende ingen reduksjon. For to steds vedkommende en reduksjon av 1.6 pct. og for ytterligere to steder 2.3 pct. For Gøteborgs vedkommende 3 pct. For de fleste steds vedkommende fra 5—9.4 pct. og for et tilfelle til 13.2 pct. reduksjon.

For akkordsatsenes vedkommende varierte reduksjonen fra 4.75 pct. og op til for et steds vedkommende 19 pct.

Av den økonomiske oversikt fremgikk at av forbundets medlems-tall var 10 575 berørt av konflikter, og den utbetalte understøttelse

fra 1 januar til 21 oktober 1933 var for	
Bygningsindustriens vedkommende	kr. 4 038 255.25
Øvrige industrier	« 405 300.50

Tilsammen kr. 4 443 553.75

Dette betydelige beløp hadde forbundet måttet skaffe til veie, alt vesentlig av egne midler, da den svenske landsorganisasjon kun yder støtte under lockouter og ikke streiker.

Med hensyn til spørsmålet støtte fra de skandinaviske broderorganisasjoner var det dessverre ikke mulig for Norsk Arbeidsmandsforbund og yde nogen bistand på grunn av forbundets økonomiske stilling. For de øvrige forbunds vedkommende var stillingen den, at de kunde yde støtte i så vidt stor utstrekning at forbundet kunde klare sine forpliktelser, i hvert fall til utgangen av 1933.

Konflikten pågikk fremdeles ved årets utgang.

De internasjonale forbindelser.

Grube-Internasjonalen.

Året 1933 har på det internasjonale område på mange vis vært et begivenhetsrikt år, ikke nettop i gunstig retning for arbeiderklassen. Det mest opsiktsvekkende er Hitler-revolusjonens virkninger. Ved Hitlers overtagelse av makten i Tyskland blev der iverksatt den rene utryddelseskrig likeoverfor arbeidernes organisasjoner, og virkningene herav var meget følelig for de internasjonale forbindelser Norsk Arbeidsmandsforbund er knyttet til. For Tysklands vedkommende blev det hele oppløst, og når man tar i betraktning den sterke innflytelse de tyske organisasjoner hadde i det internasjonale samarbeide, er det lett å forstå virkningene.

Presidentene i de to internasjonale Arbeidsmandsforbundet er tilsluttet var begge to tyskere, og som fremtredende tillitsmenn i sitt hjemlands faglige og politiske organisasjoner var de av de første som fikk føle det nye systems hårdhet og grusomhet.

Grube-Internasjonalens styremøte var sammenkalt til avholdelse i Köln den 7 mars, men måtte i all hast avlyses som følge av den endrede situasjon i Tyskland. Det i mars berammede møte blev først avholdt den 26 og 27 april i Brüssel. På dette møte var representanter til stede fra organisasjonene i Belgien, Frankrike, England, Luxemburg, Sverige og Norge, mens organisasjonene i Holland, Polen, Tsjekkoslovakiet, Østerrike og Tyskland som i almindelighet er av de

mest aktive deltagere i Internasjonalens møter, denne gang ikke var representert.

Det sier sig selv at situasjonen i Tyskland var et av styremøtets mest brennende spørsmål. Internasjonalens sekretær meddelte, at så snart han hadde bragt i erfaring at det tyske grubearbeiderforbunds president, Fr. Husemann var arrestert den 10 mars, sendte han straks en protestskrivelse til alle land med anmodning om offentliggjørelse. I Norge blev protestskrivelsen offentliggjort i «Arbeidsmanden» nr. 4 for mai 1933.

Av andre saker som behandledes og som har særlig interesse for Norsk Arbeidsmandsforbund, var effektueringen av Londoner-kongressens beslutning om nedsettelse av en teknisk komité av representanter for malm- og andre mineralgruber. Komitéen er rådgivende og forberedende for de spørsmål som har særlig betydning for mineralgrubene. Når det angår kullgrubeindustrien er det tidligere opnevnt særlige utvalg.

Det besluttet at komitéen inntil videre blir bestående av styremedlemmer fra følgende land: Tyskland, Frankrike, Luxemburg, Spania, Tsjekkoslovakiet, Østerrike, Sverige og Norge. Som representant for Norge er valgt forbundets formann. Det var forutsetningen at komitéens første møte skulde holdes i Saarbrücken den 19 juni for å diskutere og optrekke retningslinjene for sitt fremtidige arbeide.

Ved dette møte var forbundet representert ved formannen.

Grube-Internasjonalens annet styremøte i 1933 avholdtes i Saarbrücken den 19, 20 og 21 juni. Også på dette møte var situasjonen i Tyskland særlig drøftet. Ved dette møte var representanter for de organiserte grubearbeidere i Saar til stede, og derved fikk man en bedre orientering om stillingen i Tyskland.

Grubearbeiderne i Saar har vært tidligere organisert i det tyske forbund, men hadde mistet enhver organisasjonsmessig forbindelse med sin hovedorganisasjon. Det blev derfor gitt anledning til at grubeforbundet i Saar kunde tilslutte sig Internasjonalen som selvstendig forbund. Grubearbeiderne i Saar har beholdt sin organisasjonsrett, da dette distrikt administreres av Nasjonenes Forbund. I alle de land som katolisismen har noget herredømme er den faglige organisasjon preget av dette forhold, da den katolske befolkning samles i sine egne organisasjoner. Det blev oplyst at i Saar-distriktet var beskjeftiget 40 200 grubearbeidere, derav er 17 000 organisert i det tyske forbund, og det er dette forbund som fortsetter medlemsskapet i Internasjona-

len. De øvrige organiserte grubearbeidere i Saar er tilsluttet de katolske organisasjoner.

Styremøtet vedtok en protest mot det i Tyskland rådende regime og dets forhold til arbeidernes organisasjoner.

På møtet blev også behandlet en av det svenske forbunds formann fremlagt rapport fra en studiereise i Algier og Marokko for å undersøke forholdene i den nordafrikanske grubeindustri. Rapporten er i alt vesentlig gjengitt i «Arbeidsmanden».

Ved dette styremøte var forbundet representert ved formannen.

I de senere styremøter som er avholdt i Internasjonalen i 1933 har ikke forbundet vært representert.

Grov- og Fabrikks-Internasjonalen.

Norsk Arbeidsmandsforbund har også i 1933 opprettholdt sitt medlemskap i denne internasjonale. Har for øvrig vært medlem siden dens stiftelse i 1907.

Som naturlig er har man også innen denne organisasjon fått føle virkningene av de endrede tilstander i Tyskland. Internasjonalens president var den velkjente veteran August Brey, men Hitlers tyranni sparte heller ikke ham på tross av fremskreden alder og svekket helse. Det råder dog nogen tvil om hvorvidt han har vært utsatt for særlig legemlige påkjenninger, men det råder ingen tvil om at han har måttet forlate enhver befatning med det organisasjonsmessige arbeide. Han var også avskåret fra å være til stede ved Internasjonalens kongress som avholdtes i Prag den 15 september og følgende dager 1933.

Ved denne kongress var forbundet representert ved Bj. Petersen og Nils Bakken.

Av de saker som behandledes på kongressen vil vi nevne i første rekke, det fra Norsk kjemisk Industriarbeiderforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund fremsatte forslag til opprettelse av et internasjonalt kamfond til støtte under konflikter i de tilsluttede forbund. Under enhver større konfliktsituasjon i det ene eller annet land blir det som regel gjennom de internasjonale organisasjoner, foranstaltet frivillige pengeinnsamlinger. Forslagsstillernes motivering var, at en fast obligatorisk ordning vilde styrke det internasjonale samarbeide og virke mere konsoliderende. Kongressen besluttet i sakens anledning å gi eksekutivkomitéen i oppdrag, til neste kongress, å utrede saken og fremlegge forslag til statutter for en sådan ordning.

Stillingen i Tyskland var gjenstand for inngående behandling. Eksekutivkomitéen fremla forslag til resolusjon om blokade av Hitler-Tyskland, en resolusjon som blev enstemmig godkjent.

De internasjonale organisasjoners økonomiske forhold er blitt meget aktuelt siden de tyske organisasjoners uttrede. Dette gjør sig også sterkt gjeldende for Fabrikks-Internasjonalens vedkommende. Kongressen besluttet for å styrke økonomien, å utligne et ekstra bidrag på 5 hollandske gylden pr. 1000 medlemmer fra hvert tilsluttet forbund.

Som følge av det tyske forbunds uttrede måtte der foretas en betydelig endring i styrets sammensetning, og i det nye styre fikk de skandinaviske land et sterkere innslag. Styret blev bestående av følgende: Robert Nielsen, Danmark (suppleant Lindal, Sverige), Strand, Sverige (suppleant Bratvold, Norge), Julius Weiss, Østerrike (suppleant Nadvornik, Tsjekkoslovakiet), Fascin, Belgien (suppleant ikke valgt), Jürgens, Holland (suppleant v. d. Berg, Holland) og Dukes, England (suppleant ikke valgt). Til president valgtes Robert Nielsen, Danmark, og til sekretær K. de Jonge, Holland.

Idet sekretæren avsluttet kongressen rettet han en spesiell takk til Janne Jönsson, Sverige, for hans deltagelse i Internasjonalens arbeide helt fra dens stiftelse i 1907. Janne Jönsson har vært de skandinaviske lands representant i Internasjonalens styre i mange år og avsluttet nu sin virksomhet med denne kongress avslutning.

Anleggsvirksomheten.

Jernbaneanleggene.

I 1933 var det ikke reist noget krav om revisjon i det gjeldende reglement angående lønns- og arbeidsvilkårene.

Man hadde imidlertid flere andre spørsmål til behandling og vi vil særlig nevne, at på grunn av de knappe bevilgninger, er det hver høst spørsmål om større eller mindre innskrenkninger i arbeidsstyrken, og høsten 1933 var det spørsmål om store innskrenkninger både på Sørlandsbanen og Nordlandsbanens søndre del.

Hvad Sørlandsbanen angår, er arbeidet på Østre del så langt fremskreden at det er vanskelig for ikke si umulig å skaffe skikket vinterarbeide til den arbeidsstyrke som kan beskjeftiges i sommer-tiden. Man stod da overfor den kjensgjerning at et større antall arbeidere med tildels lang tjenestetid ved Statens anlegg måtte avskjediges. Likeledes stod man overfor samme forhold ved avbygningsarbeidet i Drangedal.

For å søke å undgå opsigelser av så mange arbeidere, besluttet

Arbeidsdepartementet å anvende kr. 600,000.00 av ekstraordinære midler til igangsettelse av arbeide vestenfor Kristiansand S, som nødsarbeide, og derved vilde opsigelsene undgås.

Denne plan vakte sterk motvilje blandt anleggsarbeiderne på Sørlandsbanen, idet man fant det meningsløst å gjeninnføre delvis nødsarbeide ved jernbaneanleggene. Dertil kom at den begrensede fortjeneste som nødsarbeidet hjemler adgang til, vilde på ingen måte skaffe såpass fortjeneste, at det levnet det nødvendige til livsophold, særlig for familieforsørgere som i de fleste tilfelle er henvist til to husholdninger, en for sig selv på arbeidsstedet og en for familien som i de fleste tilfelle må bo langt fra arbeidsstedet.

Saken var gjenstand for inngående drøftelser i anleggsforeningene ved Sørlandsbanen, og det var samstemmighet om at denne form for anleggsarbeide måtte bekjempes, om nødvendig med åpen konflikt.

Arbeiderne erklærte at de var villig til å arbeide på noget innskrenket tid, 7 timer pr. dag istedenfor 8 timer, for å medvirke sitt til at nødsarbeidet og avskjedigelsene kunde undgås.

Så vel Norsk Arbeidsmandsforbund og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon delte fullt ut medlemmenes opfatning i denne sak.

Man var også av den opfatning at man hadde støtte i selve Stortingets beslutning, som gikk ut på forhøielse av persontakstene for å skaffe økede inntekter for oprettholdelse av arbeidsdriften ved jernbaneanleggene, men det viste sig at Stortingets beslutning kunde fortolkes på en annen måte enn i den retning organisasjonen hadde av beslutningen. Mereinntekten skulde gå inn i de midler som stod til regjeringens rådighet for igangsettelse av ekstraordinært arbeide, som vil bety nødsarbeide.

Man optok saken til forhandlinger med Statsbanenes hovedstyre og Arbeidsdepartementet, hvor man efter beste evne søkte å fremholde arbeidernes og organisasjonens syn.

Fra myndighetenes side blev det riktignok erkjent, at nødsarbeide ved jernbanene ikke var nogen ideell arbeidsordning, men samtidig blev det sterkt fremhevet at administrasjonen ikke hadde anledning til å disponere det anslåtte beløp på andre vilkår enn de som var fastsatt for nødsarbeide. De innrømmet også den vanskelige økonomiske stilling angjeldende arbeidere vilde komme i, og for å bøte best mulig herpå vilde det bli gitt tillatelse til å gå op i den for nødsarbeide fastsatte dagsfortjeneste kr. 7.00 pr. dag. Men selv med denne fortjeneste vilde arbeiderne komme i en økonomisk uholdbar stilling.

For Nordlandsbanens vedkommende så stillingen vel så kritisk ut, for det første derved at innskrenkningen vilde omfatte et større

antall arbeidere. Her hadde imidlertid anleggsledelsen stillet i utsikt at man kunde opnå nogen bedring ved å innskrenke arbeidstiden fra 8 til 7 timer pr. dag over hele anlegget, og overføre endel midler fra nordre til søndre del.

Dette med omlegging av arbeidstiden i vintermånedene ved Nordlandsbanen er forsåvidt intet helt nytt og ukjent spørsmål, idet anleggsledelsen tidligere har vært inne på den tanke, at på grunn av mørketiden om vinteren kan man ikke arbeide effektivt 8 timer pr. dag.

Arbeiderne på sin side har stillet sig motvillig til en sådan ordning, da den nødvendigvis vilde medføre lønssenkning, og i dette tilfelle vilde innskrenket fortjeneste bli en selvfølge, da ordningen skulde iverksettes for å skaffe flere arbeidere beskjefligelse uten tillegg i bevilgningene.

I første omgang så det ut til at man ikke kunde komme frem til en rimelig løsning, og videre forhandlinger blev optatt.

Henimot årsskiftet kom det imidlertid til en ordning på den måte, at staten opgav nødsarbeidet på Sørlandsbanen, og skaffet midler på annen måte for å oprettholde den påtenkte arbeidsplan, og ved at der innførtes 7 timers dag istedet for 8 timer, og den samme ordning gjennomførtes for Nordlandsbanens vedkommende.

Med hensyn til lønsspørsmålet blev det ordnet således, at forskuttlønnen forhøiedes fra 90 øre pr. time til kr. 1.00 pr. time i den tid der arbeides 7 timer pr. dag.

Ordningen trådte i kraft fra 1 desember 1933 og skal vare til 30 april 1934.

Private anlegg.

I 1933 er ingen nye anlegg optatt. Alt hvad der er forekommet av sådanne anlegg i årets løp er avviklingen av anlegget i Nygaardsvassdraget og Skjerka-anlegget.

Veianleggene.

Efter den store konflikt 1932 har man hatt endel efterdønninger, særlig på grunn av at enkelte av veivesenets overingeniører har lagt for dagen interesse for trakassering av endel arbeidere, som deltok i konflikten. Enkelte ingeniører har vist større lojalitet og forståelse, så man har undgått særlige vidervedigheter.

Mest i øinefallende har overingeniøren i Østfold og Sør Trøndelag optrådt.

For Østfolds vedkommende var også situasjonen under konflikten mest tilspisset, og fylkestinget benyttet anledningen under konflikten

til å gjennomføre en tidligere vedtatt omordning av veivedlikeholdet, således at veivokterne, etter konflikten, utfører en del av det vedlikeholdsarbeide som andre tidligere utførte. Som følge derav er det flere som ikke har kommet tilbake til sine tidligere arbeidsplasser, men er plassert i annen beskjeftigelse.

Det har også vært mange vanskeligheter med å få gjeninntagelsen i sin almindelighet i orden, og det er gjentagne ganger avholdt konferanser med overingeniøren og veidirektøren, men ennå er ikke forholdet tilfredsstillende ordnet.

For Sør Trøndelags vedkommende er forholdet omtrent på samme måte som i Østfold.

På de mange henvendelser både skriftlig og muntlig til veidirektøren, har det praktisk talt ikke vært mulig å få avgjørende og bestemte svar. Særlig de skriftlige henvendelser er negligert og tildels ikke besvart.

I årets løp har man gjort en rekke henvendelser til fylkesingeniøren og veidirektøren for om mulig å opnå innrømmelser av økonomisk art, ved forhøielse av forskuttslønnen og forbedringer i akkordprisen, men det er i liten utstrekning man har oppnådd en tilfredsstillende ordning.

Hordaland Fylke.

Øystese—Eideveien.

Dette anlegg blev igangsatt for i nogen grad å skaffe beskjeftigelse til endel av de anleggsarbeidere, som blev ledig ved Voss—Eidebanen og Bergen—Vossbanens ombygning, da det vesentligste av disse anlegg var fullført, og tillike for å skaffe endel arbeidsledige i Bergen nogen beskjeftigelse. Anlegget har særlig stor interesse for Bergen, og Bergen har forskuttet endel midler til anlegget.

De arbeidere som blev anvist arbeide ved dette anlegg var henvist til å holde to husholdninger, da ingen kunde bo sammen med sine familier på grunn av de lokale forhold.

Forskuttslønnen var fastsatt til 60 øre pr. time, og det var utilstrekkelig å klare sig med denne forskuttsbetalingen i de lange opgjørperioder.

Arbeiderne stillet derfor krav til veidirektoratet om lønnsforbedringer — særlig forhøielse av forskuttsbetalingen, og at den sattes til 90 øre pr. time i likhet med hvad der er bestemt for statens jernbaneanlegg.

Det blev optatt forhandlinger med veidirektøren om de stillede krav, men kravene blev avvist.

Når det ikke kunde opnåes en rimelig ordning i minnelighet blev det besluttet å foreta opsigelse av arbeidsplassene og arbeidsstans inntrådte i august og omfattet ialt 88 arbeidere.

Efter at konflikten var pågått nogen tid blev der søkt nye forhandlinger med veimyndighetene, og det blev også forsøkt meglings med kretsmeglingsmannen, men uten resultat.

Konflikten pågikk uforandret ved årets utgang.

I andre fylker har man ikke hatt åpne konflikter om lønnsforbedringer.

Bergverksindustrien.

Fellesoverenskomsten. Indeksreguleringen.

Med hensyn til denne sak gjengis det fra Landsorganisasjonens sekretariat utsendte cirkulære sålydende:

Til samtlige forbund, samorganisasjoner og avdelinger!

Ved avslutningen av «Storkonflikten» 1931 blev det inntatt i alle tariffavtaler som var under revisjon, følgende reguleringsbestemmelse:

«Hvis Det statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger i desember 1932 viser stigning eller fall på mere enn 3 points sammenlignet med indekstallet for april 1931 (168), blir alle lønninger og lønnssetser — minstelønninger og timelønninger så vel som akkordsatser og prislister — å forhøie eller nedsette med det procenttall, som fremkommer ved en sammenligning mellem de nevnte indekstall. Lønnsforandringene inntreer fra den dag Det statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.»

Da indekstallet for november 1932 forelå, viste dette et fall fra 168 til 163 eller en nedgang på 5 points.

Denne nedgang vilde berettigede arbeidsgiverne til å foreta en reduksjon av alle lønninger på 2.98 pct., forsåvidt indekstallet for desember ikke viste nogen forandring.

For å skaffe balanse i statsbudgettet fremla bonderegjeringen i høst forslag om at Stortinget skulde vedta en omsetningsskatt av 3 pct. på all butikkhandel.

Hvis denne omsetningsskatt blir vedtatt vil den bety en beregnet stigning i de samlede leveomkostninger på ca. 2 pct. Den prisstigning som dette medfører, vil bevirke at det reelle grunnlag for arbeidsgivernes lønnsreduksjon vilde falle bort. Men deres juridiske rett til å foreta reduksjonen er utvilsom efter tariffavtalens ordlyd.

Landsorganisasjonens representantskap, som hadde møte i dagene 16—18 desember, behandlet den situasjon som måtte antas å være til stede når indekstallet for desember forelå.

Representantskapet påla sekretariatet å arbeide med saken for om mulig å undgå gjennomførelsen av lønnsreduksjonen.

Saken blev drøftet i et fellesmøte av sekretariatet og representanter for de interesserte forbund, hvorefter det blev optatt konferanser med Norsk Arbeidsgiverforening. Fra disse konferanser foreligger følgende protokoll:

I konferanser i Norsk Arbeidsgiverforening 3, 4 og 5 januar 1933 mellom representanter for N. A. F. og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og forbundene har man drøftet den situasjon som er opstått ved at Det statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostningene for desember 1932 med sikkerhet må antas å falle med mere enn 3 points sammenlignet med indekstallet for april 1931 (168).

Det hersker herunder klarhet over at reguleringsbestemmelsen vilde bli gjennomført overensstemmende med de gjeldende tariffbestemmelser.

Efter forskjellige drøftelser blev begge parter enige om å forelegge for sine respektive organisasjoner følgende forslag:

«Samtlige de mellem N. A. F., dens landssammenslutninger og bedrifter på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, tilsluttede forbund og avdelinger på den annen side gjeldende tariffavtaler prolongeres 1 år fra de forskjellige avtalers utløpstid. Lønningene blir da fra og med vedtagelsen av nærværende forslag å forhøje med det beløp hvormed de er blitt redusert, regnet fra indekstall 168. — Eks.: Indeks viser fall til 163 points — forhøielse 2.98 pct.»

Svar skal avgis 23 januar førstk. kl. 13.

*Finn Dahl. Arthur Nordlie. W. Gulowsen. O. Erichsen. Joh. Fr. Irgens.
Chr. Schou. Bjarne Eriksen. V. S. Bull. Verdich Johansen.
Halvard Olsen. Alfred Madsen. Trygve Lie. Elias Volan.
Halfdan Jønsson. Johs. M. P. Ødegård. Rasmus Rasmussen.
O. Hindahl. Konrad Nordahl. B. Haakestad. Sigurd Forbord.*

Forslaget er behandlet av sekretariatet i møte 6 januar og enstemmig anbefalt vedtatt.

Den 7 januar holdtes fellesmøte av samtlige forbundsstyrrer og sekretariatet. Mot 4 stemmer besluttet møtet å forelegge saken til avstemning i avdelingene med anbefaling om vedtagelse.

Indekstallet for desember 1932 foreligger nu. Det viser at det gamle indekstall er 163 som i november. Tariffenes reguleringsbestemmelse gir derved arbeidsgiverne rett til å foreta en nedsettelse av alle lønninger med 2.98 pct. Denne nedsettelse vil bli foretatt. Men forsåvidt medlemmene vedtar det foreliggende forslag til forlengelse av tariffene vil de reduserte lønninger bli forhøiet med samme beløp som de er nedsatt med. (Dette gjelder alle lønninger. — Minstelønn, individuelle lønninger, time- og ukelønn, akkorder, prislister m. v. Alt som går inn under begrepet lønn og hvor reduksjon blir foretatt).

Avstemningen over forslaget skal skje skriftlig, og være tilendebragt senest 22 januar. Stemmeresultatene må være innsendt til forbundene senest den 23 januar kl. 9 formiddag. Om nødvendig telegrafisk. Representantskapet vedtok å sende en protest til Stortinget

mot at den foreslåtte omsetningsskatt blir gjennomført. Denne protest vil bli sendt. Landsorganisasjonen og Det norske Arbeiderparti vil søke å forhindre at omsetningsskatten blir vedtatt selv om arbeiderne ved å vedta forlengelsen av tariffene undgår lønnsreduksjonen.

Vi må henstille til alle forbundsstyrrer, fagforeningsstyrrer og samorganisasjoner å gjøre alt for å få fulltallig fremmøte til avstemningsmøtene. Den avgjørelse som treffes må der ikke herske nogen tvil om. Avstemningen må vise et fullgyldig uttrykk for hvad de organiserte arbeidere mener.

Med solidarisk hilsen
Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Sekretariatet

Halvard Olsen Alfred Madsen.

_____
Elias Volan.

Efter at saken var behandlet i de interesserte organisasjoner, og det forelå meddelelse fra sekretariatet at samtlige organisasjoner hadde godkjent forslaget, tilstilledes foreningene fra forbundet følgende sirkulære:

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Oslo, den 13 februar 1933.

Sirkulære nr. 4.

Til Foreningene ved Bergverkene.

*Ad forslag vedrørende indeksregulering og forlengelse
av overenskomsten.*

Fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har vi i sirkulære av 27 januar iår mottatt meddelelse om, at forslaget av 5 januar i møte den 24 og 25 januar under ledelse av Riksmeglingsmannen av begge parter blev erklært vedtatt.

Angående tilbakeføringen av lønningene heter det i sirkulæret:

«Tilbakeføringen av lønningene for dem, som har fått disse redusert, blir regnet fra og med torsdag den 26 januar.»

Vi går da ut fra at foreningene påser at disse tilbakeføringer av lønningene, forsåvidt reduksjon er gjennomført, blir ordnet fra bedriftens side.

Angående avstemningen og hvordan denne stiller sig kan vi for bergverkene meddele:

I avstemningen har kun deltatt 554 medlemmer, av disse har 368 stemt for forslaget og 186 mot.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Chr. Henriksen.

Drag Feltspat gruber.

Efter en tids driftsstans ved denne bedrift blev det den 19 juli 1933 inngått ny avtale efter forhandlinger på stedet.

Hvad lønningene angår blev de fastsatt til:

Dagarbeidere 65 øre pr. time. Skeideformenn, grubebaser, akkordformenn, lokomotivkjørere og fagmessige smed- og trearbeidere 75 øre pr. time.

Lastningsarbeide, akkord 50 øre pr. tonn eller 65 øre pr. time. Skeidningsarbeide undtatt.

Utløpstiden fastsattes til 1 januar 1934.

Hvad de øvrige bestemmelser angår er de uforandret fra hvad der var fastsatt i overenskomsten av 6 mai 1932.

Røros Kobberverk.

I mai 1933 rettet denne bedrift henvendelse til Socialdepartementet om statsstøtte i form av dagsverksbidrag. Dette blev innvilget, men departementet krevet at der samtidig måtte foretas en lønnsnedsettelse fra 70 øre pr. time til 60 øre pr. time. Departementet begrunnet sitt krav i de gjeldende regler for anvendelse av ekstraordinære midler.

Ved forhandlinger med bedriften gikk denne med på at ved en kobbernotering (Best selekt) av 38 pund sterling og derover skulde ingen lønnsreduksjon foretas, og denne avtale skulde gjelde fra 15 mai til 15 august.

Det viste sig imidlertid at i det anførte tidsrum svarte kobbernoteringene ganske nøiaktig til 38 pund og lønnsreduksjonen blev ikke aktuell.

I november måned inntrådte en ny krisesituasjon og bedriften henvendte sig på ny til staten om yderligere støtte. Hvilket blev innvilget på de samme betingelser som før — 60 øre pr. time — og med en ugunstigere basis hvad kobbernoteringene angår.

Ved sakens behandling i organisasjonene på Røros fant arbeiderne ikke å kunne fortsette arbeidet på de stipulerte lønnsvilkår.

Bedriften hadde allerede på forhånd opsagt arbeiderne til fratredelse i midten av desember med den begrunnelse, at den på grunn av konjunktorene ikke kunde holde driften gående.

Driftsstans inntrådte ved opsigelsesfristens utløp.

Sulitjelma Gruber.

Denne bedrift har helt siden høsten 1931 vært sterkt preget av de lave konjunkturer på kobbermarkedet, og arbeiderne har under hen-

syntagen til den foreliggende situasjon vist all mulig imøtekommenhet for å undgå driftsstans. De arbeidet således, som bekjent, både i **1931 og 32 på kriseavtale**, idet lønningene skulde variere efter kobberprisenes og dollarkursens bevegelser.

I 1933 stod man over for samme situasjon. Kriseoverenskomsten av 1932 utløp 1 juli 1933 og der blev optatt nye forhandlinger.

Under de stedfunne forhandlinger blev det bragt på det rene, at der var inntruffet et nytt moment som medvirket til at ingen forbedringer kunde opnåes. Bedriften har, for å holde arbeidet igang, henvendt sig til statsmyndighetene med anmodning om økonomisk støtte av krisemidler. Dette var innvilget på visse betingelser, bl. a. at der måtte foretas nedsettelse av arbeidslønnene.

Den stedlige ledelse av bedriften var også — efter det oplyste — gitt et meget snevert og helt bundet mandat fra direksjonens side, så bedriftens forslag til ordning var å anse som ultimatum. Likeledes var det fra direksjonens side satt som betingelse at staten innvilget støtte også for terminen 1 juli 1933—1 juli 1934, hvilket opnåddes.

Det fremlagte forslag var i alt overensstemmende med kriseavtalen av 1932, med den forandring, at dersom kobberpris og dollarnoteringen sank yderligere kunde gjennomsnittsfortjenesten reguleres ned til kr. 0.85 pr. time. Denne forandring var foretatt efter krav fra Socialdepartementet og var betingelse for å erholde statsstøtte.

Ved sakens behandling i Sulitjelma samorganisasjon besluttet denne med 20 mot 7 stemmer å anbefale forslaget vedtatt av foreningene.

Ved den endelige votering i foreningene blev forslaget godkjent. Som minstelønn i akkord for mannlige arbeidere er fastsatt 77 øre pr. time under dagen og 70 øre pr. time i dagen.

Til kriseavtalen knytter sig følgende protokolltilførsel:

Protokolltilførsel.

1. Ved inntagelse av arbeidere utenfor Sulitjelma innen utgangen av inneværende år, skal de arbeidere som var beskjeftiget ved arbeidsstansens inntreden 15 juni 1932 ha fortrinnsrett. Ved inntagelse av arbeidere efter 1 januar 1934 skal i størst mulig utstrekning tas de samme hensyn.
2. De arbeidere som ved den innskrenkede drift er flyttet til andre arbeidssteder enn de som de tidligere hadde, skal vanligvis få flytte tilbake til sitt gamle arbeidssted, når driften der optas, såfremt de selv måtte ønske dette, og vil man kunne påregne mere overflytning efter at Bursi kommer igang.
3. Fellesferien begynner fredag den 21 juli og slutter søndag den 30 juli kl. 10 aften.

4. Frakten fra Finneid for alle kolli under 30 kg. nedsettes til kr. 0.50 pr. kolli.
5. I ferien tilståes alle familiefolk heroppe én billett tur og retur for kr. 1.00 for sig og sin familie.
6. De arbeidere som har fast arbeide heroppe og sin familie boende nede i bygden gis 25 pct. på den nuværende billettpris, således at denne — tur og retur — reduseres fra kr. 2.00 til kr. 1.50.
7. For de lavest lønnede arbeidere skal reduksjonen efter skalaen ikke gå ned under 68 øre.
8. For gutter på Skeidningen Jakobsbakken skal reduksjonen ikke bli under 45 øre.
9. *Ferien.* De som ikke har optjent ferie kan henvende sig til etatchefen for muligens å kunne erholde arbeide i ferien. — Skulde der mangle et mindre antall dager for feriens optjening, vil for faste arbeidere feriegodtgjørelsen allikevel kunne erholdes.

Tyinfaldene.

Indeksregulering.

Overenskomstforholdet ved dette anlegg blev ordnet i forbindelse med Riksmeglingsmannens forslag til løsning av storlockouten 1931, og inneholder samme bestemmelse om indeksregulering som den der er gjeldende i fellesoverenskomsten for bergverkene: (Se under avsnittet Bergverkene). Som følge herav blev også denne overenskomst prolongert til 31 mars 1935.

Forskjellige virksomheter.

Skedsmo kommune.

Efter forhandlinger mellom partene er der opnådd enighet om følgende:

Overenskomst

mellom Skedsmo kommune på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund, v/ Skedsmo Arbeidsmannsforening på den annen side.

- § 1. Denne overenskomst gjelder for alt arbeide såsom: sandtak, stenbrudd, pukkverk, gravningsarbeide samt veiarbeide (herunder innbefattet de anlegg hvortil fylket yder bidrag og overtar administrasjonen).
- § 2. Lønnsbestemmelser.
For ordinært arbeide betales kr. 1.28 pr. time.
For ekstraordinært arbeide betales kr. 1.00 pr. time + familie tillegg av kr. 0.03 pr. time for hvert barn under 16 år som er hjemmenværende.
Ekstraordinært arbeide må ikke strekke sig utover tiden 14 oktober til 14 april i budgettåret.
Av optjent lønn i det ekstraordinære arbeide skal skattetrekk foretas med kun 5 pct.

- § 3. Arbeidstiden.
For ordinært arbeide skal den ordinære arbeidstid være 48 timer pr. uke. Forlanges overtid skal vedkommende ha fri, senest påfølgende uke. For ekstraordinært arbeide fastsettes arbeidstiden til 40 timer pr. uke.
  - § 4. Akkordarbeide.
Akkordarbeide anvendes i den utstrekning kommunen finner det tjenlig. Akkordseddel utstedes ved arbeidets begynnelse.
  - § 5. Lønning.
Lønning utbetales hver fredag i arbeidstiden. For de arbeidere som arbeider på akkord utbetales den fastsatte timelønn som forskudd og gjelder denne som minstelønn.
  - § 6. Ferie.
Feriegodtgjørelse ydes med 4 pct. sammenlagt, både for ordinært samt ekstraordinært arbeide, av optjent lønn i budgettåret. For å få ferie er det forutsetningen at arbeiderne virkelig tar ferie.
  7. Arbeidernes tillidsmenn.
De arbeidere som blir valgt som tillidsmenn anerkjennes som talsmenn og representanter for disse. Tillidsmennene er forpliktet til, såvel overfor sin organisasjon, som overfor kommunen, å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet. Tillidsmennene skal når de har noget å forebringe for formannskapet henvende sig direkte til formannskapet eller den formannskapet bemyndiger. De valgte tillidsmenn inntar forøvrig ingen særstilling ved kommunen. Dog forutsettes at de ikke avskjediges med mindre saklige grunner er tilstede.
  - § 8. Tvistebestemmelser.
Enhver tvist mellom Skedsmo kommune og Skedsmo Arbeidsmannsforening angående denne overenskomst skal først forsøkes løst ved forhandling. Arbeidsstans i tvistesporsmål skal ikke benyttes, men har begge parter rett til å bringe saken inn for Arbeidsretten.
  - § 9. Inntagelse av arbeidere til det arbeide overenskomsten omfatter foretas av arbeidsledighetskomitéen i samråd med Skedsmo Arbeidsmannsforenings styre inntil 3 medlemmer, der deltar i komitéens møter uten stemmerett.
  - § 10. Foranstående overenskomst gjelder for 1 år, budgettåret 1932/33 og fortsetter å gjelde for neste budgettår, såfremt partene ikke opsier overenskomsten innen utgangen av mai måned. Den av partene som opsier overenskomsten innkaller til forhandling snarest mulig.
- Skedsmo Kommune, 18 januar 1933.   Norsk Arbeidsmandsforbund
Jonathan Larsen.   *Chr. Henriksen.*
ordfører.

A.s Grorud Granittbrudd.

Den i 1932 oprettede overenskomst mellom nevnte bedrift og Oslo og Omegns anleggsarbeiderforening, med utløp 1 april 1933, er ved for-

handlinger mellom partene den 28 april 1933 prolongert til 1 mai 1934 med den forandring, at timelønnen og minstelønn i akkord fastsettes til kr. 1.40 pr. time.

De øvrige bestemmelser uforandret.

Hellerud Sandforretning.

Efter forhandlinger mellom partene er der opnådd enighet om følgende:

Overenskomst

mellom Erling Stordahl (leier av Hellerud sandtak) og Norsk Arbeidsmandsforbund ved Skedsmo Arbeidsmannsforening.

§ 1. Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid er 48 timer pr. uke.

§ 2. Timelønn og akkordarbeide.

Timelønn for dagarbeide kr. 1.25 pr. time.

Akkordarbeide skal kunne anvendes i den utstrekning, som arbeidsgiveren måtte finne det tjenlig.

Akkordprisen fastsettes efter fri forhandling mellom arbeidslaget og arbeidsgiveren.

Den i overenskomsten fastsatte timelønn gjelder som minstelønn og utbetales som forskudd.

§ 3. Ammunisjon og redskapshold m. m.

Arbeideren erholder fri redskap og materiell som er nødvendig til arbeidets utførelse samt fri ammunisjon.

§ 4. Ferie.

- a) Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie av 12 virkedager med ferielønn i henhold til etterfølgende bestemmelser:
- b) Ferien gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai til 15 september.
- c) Feriegodtgjørelse beregnes med 4 pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid optjent lønn, som utbetales ved feriens begynnelse.
- d) Feriegodtgjørelsen for vedkommende arbeider beregnes fra tiltredebelsdagen.

§ 5. Utbetaling av lønninger.

Med fornøden regulering av hensyn til fridager og helligdager, som faller på virkedager, skal lønning utbetales hver fredag ved arbeidstidens slutt. Når en arbeider slutter eller blir opsagt utlønnes han helt ved avgangen, her innbefattet optjent ferie.

§ 6. Overtidsarbeide.

Ved overtidsarbeide forståes arbeide, som forlanges utført utenfor den ordinære arbeidstid. Arbeide i de første 5 virkedager i uken betales med 25 pct. for de første 2 arbeidstimer. Forøvrig 50 pct.

Arbeide på lørdager og dager før helligdager efter den ordinære arbeidstid og arbeide på sønn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct.

§ 7. Organisasjonsplikt.

Der benyttes kun organiserte arbeidere tilsluttet Norsk Arbeidsmandsforbund til sandharpning.

§ 8.

Denne overenskomst innskrenker ikke arbeidernes rett til å delta i en streik, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsmandsforbund.

§ 9.

Denne overenskomst trer i kraft straks og gjelder til 1 mai 1934 med én måneds gjensidig opsigelsesfrist. Såfremt overenskomsten ikke blir opsagt av en av partene, fortsetter den å gjelde også for neste år. Skedsmo, den 13 mai 1933.

For Skedsmo Arbeidsmannsforening

Magnus Merli.
F. t. formann.

Erling Stordahl.
Arbeidsgiver

Spro Macadamverk, Nesodden.

Ved nevnte bedrifter er opprettet følgende overenskomst:

Overenskomst

mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Spro Macadamverk, Nesodden, på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund samt forbundets avdeling på Nesodden på den annen side.

§ 1.

Arbeidsgiveren forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser enn hvad der i denne overenskomst er fastsatt.

§ 2. Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 arbeidstimer pr. uke.

§ 3. Lønninger.

Timelønn kr. 1.30 pr. time. Fagarbeidere: Mekaniker og smed kr. 1.45 pr. time.

§ 4.

For arbeidere under 19 år og for arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt, fastsettes lønnen efter avtale mellom bedriftens leder og vedkommende arbeider. Hvis arbeideren mener at hans lønn settes for lavt, skal der konfereres med en av vedkommende fags tillitsmenn.

§ 5. *Akkordarbeide.*

Akkordarbeide anvendes i den utstrekning som selskapet finner tjenlig.

Akkordprisene fastsettes gjennom fri forhandling mellom arbeidsgiveren og akkordlaget.

Akkordprisen skal fastsettes før arbeidet påbegynnes med mindre begge parter er enige om å utsette hermed nogen tid.

Ved akkordens utsettelse skal der utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av lagets størrelse, arbeidets art, omfang og masse samt måten hvorpå det skal utføres.

Akkorder skal som regel ikke strekke sig utover én måned. Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum, hvis begge parter er enige herom.

Opnåes ikke enighet om prisen med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales etter gjeldende timelønn.

Ved akkordarbeide er arbeideren garantert en minstelønn av kr. 1.30 pr. time, som hver lønningsdag utbetales som forskudd på akkord.

Hvis det på arbeidsgiverens forlangende arbeides overtid på et akkordarbeide, og dette ikke er forutsatt i akkordseddelen, tilkommer det arbeiderne vanlige overtidsprocenter på timelønnen.

§ 6. *Overtidsarbeide.*

Overtidsarbeide, som skal innskrenkes til det minst mulige, betales med følgende tilleggsprocenter:

Arbeide i de fem første virkedager i uken betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer og for øvrig med 50 pct.

Arbeide på lørdager og dager før helligdager etter den ordinære arbeidstid, og arbeide på søn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct.

§ 7. *Ferie.*

Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie på maksimum 12 virkedager med ferielønn i henhold til etterfølgende bestemmelser:

- a) Ferien kan anordnes enkeltvis eller som fellesferie etter arbeidsbestyrerens bestemmelser. For å være berettiget til ferie eller feriegodtgjørelse må vedkommende godtgjøre at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse.
- b) Ferien skal gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai—15 september. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriften.
Arbeidere som deltar i en fellesferie, tilkommer ferielønn i den utstrekning den er optjent.
- c) Enhver arbeider, som har vært ansatt i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 15 mai det ene år til 15 mai det påfølgende år.
- d) Feriegodtgjørelsen beregnes med 4.2 pct. av vedkommende arbeider

ders til enhver tid gjeldende timelønn multiplisert med det i vedkommende arbeidsgivers tjeneste utførte antall arbeidstimer.

- e) Ferielønnen betales ved feriens begynnelse.
- f) Når en arbeider slutter eller overflyttes utleveres det ham et bevis med oppgave over eventuelt optjent, men ikke utbetalt ferielønn. Beløpet kan først kreves utbetalt 1 september med mindre han i mellemtiden får ferie ved den tilflyttede arbeidsplass, hvilket han plikter å legitimere.

§ 8. *Nye maskiner.*

I tilfelle anskaffelse av nye maskiner eller innførelse av nye arbeidsmetoder nødvendiggjør en forandring i de tidligere fastsatte lønninger, skal det herom forhandles med arbeidernes tillitsmenn. Hvis ikke enighet opnåes, henvises saken til forhandling mellom hovedorganisasjonene, eventuelt voldgift. Voldgiftsretten skal bestå av 3 medlemmer. Partene velger hver en representant. Blir disse ikke enige om opmannen, opnevnes denne av Riksmeglingsmannen.

§ 9. *Attester.*

Når en arbeider forlater en bedrift, enten det skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, skal der gis ham en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og datum.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførelse av årsak).
4. Fag.
5. Timelønn, da han forlot sitt arbeide.
6. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 10. *Twisters behandling.*

Enhver tvist mellom bedriften og dens arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende bedrifts leder og arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Norsk Arbeidsgiverforening eller de underorganisasjoner disse der til bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager efter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Twist, som angår denne overenskomst, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 11. *Overenskomstens varighet.*

Denne overenskomst trer i kraft fra 1 april 1933 og er gjeldende

til 31 mars 1934 og videre et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to — måneders forutgående varsel.

Oslo, 6 april 1933.

Norsk Arbeidsgiverforenings Centralstyre
Finn Dahl.

Norsk Arbeidsmandsforbund
Johs. M. P. Ødegård.

Oslo Nattvaktkompani.

Efter at overenskomsten for denne bedrift av 4 mai 1932 var op-sagt blev det optatt forhandlinger mellem forbundet og bedriften om ny overenskomst.

Efter en del forhandlinger enedes man om å prolongere overenskomsten til 1 april 1934 med en del forandringer, og forhøielse av standvaktens timelønn fra 90 øre pr. time til kr. 1.00 pr. time.

Valberg Macadam A.s (Hyperite).

Ved nyttårstider 1932—33 blev det meddelt at der ved Valberg var dannet et nytt selskap. Det tidligere Valberg Macadam A/S gikk i 1931 konkurs. I slutten av mars måned fikk man meddelelse fra foreningen at den nye leder for bedriften hadde gjort henvendelser til enkelte av de tidligere arbeidere og meddelt at de kunde få arbeide på betingelse av at de underskrev enkeltmannskontrakt.

Saken blev behandlet i foreningen, hvor det besluttedes gjennom pressen å advare arbeiderne mot å ta arbeide ved bedriften på grunnlag av enkeltmannskontrakt.

Imidlertid hadde bedriften allikevel i mellemtiden fått antatt en del arbeidere på kontrakt og satte arbeidet i gang i mai måned.

Det blev søkt forhandling med bedriftens leder om saken og hvor det blev fremholdt at bedriften hadde gått frem på en dårlig måte like overfor de tidligere arbeidere. Det var ikke så få av de tidligere arbeidere som hadde tatt arbeide på kontrakt.

Bedriften meddelte at når den har benyttet kontrakter så var det for at man kunde sikre sig en stabil drift. Konferansen førte ikke til noget resultat. Bedriften hadde på dette tidspunkt 45 mann i arbeide og flere skulde den ikke ha foreløbig.

Bedriften stanset ut over sommeren og stod ved årets utgang.

Arbeidsrettsdom.

Dom av 6 juli 1933 i sak nr. 81/1932: Foldals Verks upolitiske Arbeiderforening mot The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd.
Prosessvarslet: Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Foldalens Grubearbeiderforening.

Dom:

I mai 1929 gikk de organiserte arbeidere ved Foldal Verk til streik. En del av de uorganiserte fortsatte arbeidet og etter hvert blev også en del nye arbeidere tatt inn. Disse arbeidere sluttet sig sammen i en egen fagforening «Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening».

Den 23 februar 1930 gjorde Foldal Verk en tariffavtale med denne forening. Tariffavtalens varighet blev satt til utgangen av 1933.

Den 8 mars 1930 sendte denne forening følgende brev til Foldal Verk:

«Foldal upolitiske Arbeiderforening samlet til møte lørdag 8 ds. blev enige om å rette en forespørsel til direktøren, om foreningens medlemmer kan være sikret arbeide ved Foldal Verk for en viss tid fremover. F. eks. til tarifftidens utløp den 31 desember 1933? foruten at der vil bli gått til opsigelse av foreningens medlemmer, med mindre der foreligger brudd mot arbeidsreglementet ....»

Verket svarte den 10 mars:

«Jeg har mottat Deres ærede av 9 d. m.

Når verket har gått med på en tariffavtale med Deres forening, er det selvfølgelig i den hensikt lojalt å arbeide sammen med den nuværende arbeidsstokk.

Den enkelte arbeider kan ikke sikres arbeide selv om han ikke gjør direkte brudd på arbeidsreglementet.

En mann kan jo vise sig mindre skikket eller interessert i sitt arbeide, og man må da i felles interesse erstatte ham med en dyktigere eller mere interessert arbeider.

Hvis verket skulde tvinges til å opsi Deres forenings medlemmer til fordel for andre arbeidere, så har jo verket ved å avslutte tariffavtale med Deres forening gitt foreningen adgang til å gå til Arbeidsretten og klage over at verket har gjort brudd på den med foreningen inngåtte tariffavtale. Jeg kan meddele Deres forening at jeg inntil idag ikke har fått øie på noget som skulde vanskeliggjøre eller hindre oss i lojalt å opfylle vår tariffavtale med Deres forening.

Verket mener således at det ved den inngåtte tariffavtale har gitt den beste garanti det er i stand til, for å sikre foreningens medlemmer mot at de skulde bli trakassert bort fra sine arbeidsplasser.»

Konflikten med de gamle organiserte arbeidere førte til at Foldal Verk innstillet driften den 16 august 1930. Hver enkelt av de arbeidere som da var i verkets tjeneste, var ved brev av 31 juli varslet om den forestående arbeidsstans. Det het i disse brev:

«På grunn av skibningsvanskeligheter for vår produksjon vil driften bli innstillet lørdag den 16 august.

De kan inntil videre bli boende i vårt hus og De kan regne med å bli inntatt i arbeide så snart forholdene blir ordnet, så fortsatt drift blir mulig.»

I desember 1931 blev der under ledelse av Riksmeglingsmannen ført forhandlinger mellom verket og de gamle organiserte arbeidere. I et møte den 10 januar 1931 fremsatte Riksmeglingsmannen et meglingsforslag. Det heter i dette forslag:

«I anledning av ophøret av arbeidsstansen gjelder følgende bestemmelser:

1. De tidligere arbeidere inntas ved bedriften innen 1 september 1931 —herav minst 100 mann innen 1 juli 1931 — under forutsetning av at det kan skaffes beskjeftigelse for disse ved de nevnte terminer. Inntagelsen av arbeiderne skjer efter hvert som tekniske og forretningsmessige hensyn tillater det.

De av de tidligere arbeidere som ikke er kommet i arbeide innen 1 september 1931 er fortrinsberettiget til inntagelse når bedriften trenger arbeidere.

Ingen trakassering skal finne sted fra nogen av partene.

2. Senest den 1 juli 1931 stilles til disposisjon for de tidligere arbeidere a) de tidligere til familieleiligheter benyttede boliger med undtagelse av de 20 leiligheter som nu er bebodd, b) 50 av løskarlsplassene — i barakkene.
3. Når bedriftshensyn nødvendiggjør opsigelse skal disse foregå under hensyntagen til hvor lang tid den enkelte arbeider har vært beskjeftiget ved bedriften, således at den som har den korteste tid opses først.»

Meglingsforslaget blev vedtatt av Foldal Verk, men ikke av arbeiderne.

Fortsatte forhandlinger førte til at Riksmeglingsmannens forslag av 10 januar blev vedtatt med følgende endrede bestemmelser om gjeninntagelsen av de organiserte arbeidere:

- «I. 1. Selskapet inntar straks 75 av de tidligere arbeidere, hvorefter den av fagorganisasjonen iverksatte blokade øieblikkelig oppheves.
2. Innen utgangen av mai 1931 skal ytterligere 50 av de tidligere arbeidere være inntatt.
  3. Innen 1 september 1931 skal resten av de tidligere arbeidere være inntatt.
  4. Hvis der innen de frister som er nevnt foran under 2 og 3 ikke er inntatt det antall arbeidere som der er nevnt av de grunner som selskapet mener er omhandlet i Riksmeglingsmannens forslag — tekniske og forretningsmessige hensyn — er Foldal Grubearbeiderforening berettiget til å innbringe spørsmålet om hvorvidt de grunner som selskapet påberoper sig, i virkeligheten foreligger for Riksmeglingsmannen til endelig avgjørelse av ham.

5. Dersom ikke alle tidligere arbeidere er inntatt innen 1 september 1931, er de fortrinsberettiget til inntagelse senere.

- II. Foranlediget ved at der under tidligere forhandlinger viser sig å ha vært nogen misforståelse til stede med hensynet til antallet av barakkerum, var man enig om å forhøie det i Riksmeglingsmannens forslag punkt 2 litra b nevnte antall fra 50 til 85 ....»

Driften ved Foldal Verk blev først gjenoptatt i mai 1931. I tiden til 28 juli 1931 blev det tatt inn i alt 89 voksne arbeidere. Av disse var 63 medlemmer av den gamle fagforening i Foldal og 26 var medlemmer av den upolitiske fagforening. Siden 28 juli har verket tatt inn 55 av den gamle forenings medlemmer, men ingen av den upolitiske forenings medlemmer.

Da verket ikke hadde overholdt sin gjeninntagelsesplikt efter tariffavtalen med den gamle fagforening, krevet Arbeidsmandsforbundet på vegne av den gamle fagforening at Riksmeglingsmannen skulde avgjøre — som i tariffavtalen foreskrevet — om det var «tekniske eller økonomiske grunner» som gjorde det umulig å ta inn de gamle arbeidere i sådant omfang som i tariffavtalen foreskrevet. Et møte mellom verkets direktør og representanter for Arbeidsmandsforbundet og Grubearbeiderforeningen blev holdt den 7 oktober 1931 under ledelse av Riksmeglingsmannen. Det heter i møteboken:

«Arbeiderne esket Riksmeglingsmannens syn på spørsmålet om «tekniske eller økonomiske» grunner umuliggjorde det for verket å innta de gamle grubearbeidere i større utstrekning enn nu, mens verkets representanter fremholdt de vanskeligheter verket er stillet overfor.

Efter partsforhandlinger og fellesforhandlinger med partene noterte Riksmeglingsmannen sig arbeidernes standpunkt som følger:

«Hvis de «upolitiske» arbeidere som har vært kortest tid i verkets tjeneste ikke er fjernet innen utgangen av november 1931 vil de fagorganiserte opsi sin overenskomst pr. 1 desember 1931 for å fremtvinge en avgjørelse, men hvis problemet er løst vil de prolongere overenskomsten så at den fremover skal stå i samme forhold som nu til Bergverkenes overenskomst, og de vil da la det reiste spørsmål om feriegodtgjørelse falle.»

Det er på det rene, at grubearbeidernes aksjon ikke gjelder alle de upolitiske arbeidere, men bare de som har kortere tjenestetid i verket enn de fagorganiserte arbeidere som er uten beskjeftigelse, og at de fagorganiserte intet har imot at de upolitiske arbeidere er ansatt ved verket, når bare alle de gamle fagorganiserte er inntatt først. Ole Beck bekreftet at det ingen chikanerier vil bli ved de upolitiske arbeidernes eventuelle avreise. Verkets representanter bemerket sig arbeidernes tilbud, men tok intet standpunkt dertil.»

Under møtet uttalte arbeidernes representanter:

«Hvis den tidligere såkalte tariffavtale med den upolitiske fagforening skulde være et sådant teknisk og forretningsmessig hensyn — som efter tariffavtalen fritar verket for gjennomførelsen av avtalen med de organiserte arbeidere av 26 januar — vilde de opsi sin tariff-

avtale for ved ny kamp å gjennomføre en ny tariffavtale som forpliktet bedriften til å beskjefte alle de tidligere organiserte arbeidere. Hvis derfor de upolitiske arbeidere der hadde kortere tjenestetid ved verket enn de fagorganiserte ikke var fjernet innen 30 november 1931 vilde de organiserte ikke fornye sin tariffavtale pr. 1 desember.»

Det er på det rene at Riksmeglingsmannen ikke avgav nogen uttalelse om hvorvidt verkets mulige plikter overfor den upolitiske forening hørte til de tekniske og forretningsmessige hensyn som etter tariffavtalen fridde verket for gjeninntagelsesplikten etter tariffavtalen med den gamle forening. Og grunnen hertil skulde, etter det som er opplyst, være at verket hadde gitt Riksmeglingsmannen sådanne opplysninger om sine fremtidsutsikter, at han var blitt overbevist om nødvendigheten av at verket måtte gå til en innskrenkning av driften som vilde føre til at en større del av arbeidsstyrken måtte sies op.

Den 22 oktober 1931 blev så 31 voksne arbeidere sagt op. Av disse var 11 medlemmer av den gamle forening og 20 var medlemmer av den upolitiske forening. Kort tid i forveien var to av den upolitiske forenings medlemmer sagt op på grunn av en ulykke som verket mente skyldtes uforsiktighet fra deres side. Av den upolitiske forenings medlemmer var etter disse opsigelser bare 5 tilbake i verkets tjeneste. Men de gikk samtidig ut av foreningen som følge av at de nektet å betale sin kontingent.

I januar 1932 begynte verket å ta inn arbeidere igjen. Etter en oppgave pr. 12 april 1932 var der den dag tatt inn igjen i alt 59 voksne arbeidere. Ingen av disse var medlemmer av den upolitiske forening.

Den upolitiske forening har overfor Foldal Verk protestert mot den måte dens medlemmer er blitt behandlet på ved inntagelsen av nye arbeidere og ved opsigelsene på grunn av driftsinnskrenkningen. Den upolitiske forening mener nemlig at dens medlemmer er blitt tilside-satt til fordel for medlemmene av den annen forening.

Da forhandlinger ikke førte til noget resultat, har Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening reist denne sak mot The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd.

Efter varsel fra saksøkte har Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Foldalens Grubearbeiderforening møtt under saken som intervenienter.

Saksøkernes påstand er:

Prinsipalt:

1. Saksøkte tilpliktet under løpende mulkt å innta i arbeide Foldal Verks upolitiske Arbeiderforenings 78 medlemmer.
2. Saksøkte tilpliktet å betale den Upolitiske Arbeiderforening på vegne av de i erstatningsberegningene nevnte medlemmer ersatning for:
  1. at 22 medlemmer har vært uten arbeide i tiden fra 6 november 1931 til domsavsigelsen,
  2. at 56 medlemmer har vært uten arbeide fra arbeidets gjenoptagelse i mai 1931 og til domsavsigelsen: *prinsipalt*: slik at medlemmer av den Upolitiske Forening skulde være inntatt foran

Foldal Grubearbeiderforenings medlemmer, *subsidiært* slik at de skulde vært inntatt i samme antall som det blev inntatt arbeidere av Foldal Grubearbeiderforening.

3. Saksøkte tilpliktet å betale erstatning for forvoldte flytningskostninger for de 22 av den Upolitiske Arbeiderforenings medlemmer opsagt 22 oktober 1931.

Subsidiært:

Saksøkte tilpliktet å betale erstatning til den Upolitiske Arbeiderforening for at det ved gjeninntagelse i arbeide efter 1 november 1931 ikke er tatt inn medlemmer av den Upolitiske Arbeiderforening.

Prinsipalt og subsidiært påståes saksøkte tilpliktet å betale saksomkostninger til saksøkeren.»

Saksøkte har påstått sig frifunnet og tilkjent saksomkostninger. Arbeidsretten skal uttale:

Den foreliggende tariffavtale mellom verket og den Upolitiske Forening gir ikke holdepunkt for at denne forenings medlemmer skulde ha nogen fortrinsrett til arbeidet ved verket.

Det er nevnt at verket, samtidig med at det gjorde tariffavtalen av 26 januar 1931 med den gamle grubearbeiderforening, skulde ha gitt den Upolitiske Forening et muntlig løfte om at når driften blev gjenoptatt skulde medlemmene av de to grupper bli inntatt «mann for mann». Arbeidsretten skal ikke gå nærmere inn på, om et sådant løfte er gitt. Noget tariffkrav vilde i hvert fall ikke kunde bygges på et sådant etterpå gitt muntlig løfte, som ikke er gitt under tariff-forhandlingene og således ikke er noget ledd av den foreliggende tariffavtale mellom partene.

Men om enn således den Upolitiske Forening ikke kan bygge sitt krav på nogen særlig uttrykkelig avtale, følger ikke derav at verket intet hensyn plikter å ta til denne forening og dens medlemmer.

Det er visstnok så, at en fagforening, ved å gjøre tariffavtale med en arbeidsgiver ikke derved i og for sig erhverver nogen rett for sine medlemmer til å få arbeide hos vedkommende arbeidsgiver. Men det må være en selvsagt og naturlig forutsetning for enhver tariffavtale at arbeidere som er medlemmer av vedkommende fagforening, ikke på grunn av dette sitt medlemsskap, under ellers like vilkår, skal bli ugunstigere stillet enn andre. Det vil derfor utvilsomt være en tariffstridig handling fra arbeidsgiverens side overfor den annen tariffpart, om han sier op dens medlemmer, *fordi* de er medlemmer av vedkommende organisasjon, eller planmessig undlater å ta dens medlemmer inn som sine arbeidere.

Avgjørende for sakens utfall må derfor bli om Arbeidsretten efter de foreliggende opplysninger må gå ut fra at Foldal Verk planmessig har søkt å skille sig av med de arbeidere som var medlemmer av den Upolitiske Forening.

Den Upolitiske Forening har under denne sak gjort gjeldende at det like fra drift blev satt i gang igjen i mai 1931 har vært gjort urett mot dens medlemmer. Efter de opplysninger som er gitt ikke bare av direktør Worm Lund, men også av Erik Riise, daværende formann i den Upolitiske Forening, har den gjeninntagelsespolitikk som blev ført

av direktør Worm Lund sin forklaring i at utsiktene for driften var usikre. Han hadde derfor funnet det uforsvarlig å innkalle folk som bodde utenfor Foldal, når han ikke kunde by dem en viss sikkerhet for varig arbeide. Derfor hadde han av den Upolitiske Forenings medlemmer bare tatt inn folk som bodde i Foldal.

Arbeidsretten må gå ut fra at Riise ingen virkelig innvending har gjort overfor Lund overfor denne fremgangsmåte. Det kan nok overfor verket være fremkommet uttalelser om at der innen den Upolitiske Forening rådet nogen misnøie med at dens medlemmer ikke blev tatt inn i tilstrekkelig antall, men der foreligger intet som tyder på at foreningen den gang har hatt til hensikt å gjøre verket ansvarlig for at dens medlemmer ikke blev tatt inn i tilstrekkelig antall.

For det som er hendt før opsigelsen den 22 oktober 1931 finner Arbeidsretten derfor ikke grunn til å pålegge bedriften noget ansvar overfor medlemmene av den Upolitiske Forening.

Arbeidsretten skal så gå over til opsigelsene den 22 oktober 1931.

Foldal verk har gjort gjeldende at det ved denne opsigelse gikk frem etter ansiennitetsprinsippet, og at følgen derav var at medlemmene av den Upolitiske Forening blev rammet hårdere enn medlemmene av den annen forening.

Verket hadde overfor den gamle grubearbeiderforening bundet sig til å følge ansiennitetsprinsippet ved opsigelser på grunn av driftsinnskrenkninger. Og verket har forstått denne tariffbestemmelse derhen at ved beregningen av ansienniteten skulde det ved streiken foranledigede arbeidsfravær settes ut av betraktning.

Arbeidsretten skal bemerke:

Det er klart at denne tariffplikt overfor Grubearbeiderforeningen ikke på nogen måte er avgjørende for forholdet mellom verket og den Upolitiske Forening. Har verket ved disse opsigelser handlet i strid med tariffavtalen med den Upolitiske Forening eller dens forutsetninger, kan verket ikke fri sig for ansvar i den anledning ved å henvise til sin tariffplikt overfor Grubearbeiderforeningen.

I og for sig kan det være naturlig å følge ansiennitetsprinsippet ved opsigelser på grunn av driftsinnskrenkning. Men forholdene var særegne ved Foldal Verk. Det hadde under en arbeidskonflikt sluttet en tariffavtale med de arbeidsvillige arbeidere og verkets brev av 10 mars 1930 til deres forening viser at verket er fullt klar over at i og med opprettelsen av denne tariffavtale var verket tariffbundet til ikke å si foreningens medlemmer op til fordel for medlemmene av den gamle grubearbeiderforening. Men skulde opsigelse på grunn av driftsinnskrenkning gjennomføres etter de regler som verket hadde godtatt i tariffavtalen med den gamle grubearbeiderforening vilde dette nødvendigvis ha ført til at driftsinnskrenkninger alltid i første rekke kom til å gå ut over medlemmene av den Upolitiske Forening i strid med de forutsetninger for tariffavtalen som hadde funnet uttrykk i verkets brev av 10 mars 1930. Ved å følge det ansiennitetsprinsipp som var fastslått i tariffavtalen med den gamle grubearbeiderforening har derfor verket handlet i strid med sine plikter etter tariffavtalen med den

Upolitiske Forening. Og de økonomiske følger dette har hatt for medlemmene av den Upolitisk Forening må verket svare for.

Det er nevnt at medlemmene av den Upolitiske Forening ikke var så dyktige som medlemmene av den annen forening, og at verket derfor hadde saklig grunn til først å si op medlemmene av den Upolitiske Forening.

Arbeidsretten skal ikke gå nærmere inn på om så har vært tilfelle. Med fullt kjennskap til kvalifikasjonene hos medlemmene av den Upolitiske Forening hadde verket i sin tid funnet sig tjent med å kunne slutte en flere års tariffavtale med denne forening, og da kan ikke verket etter avslutningen av arbeidskonflikten gjøre gjeldende at det var bedre tjent med andre arbeidere og derfor måtte foretrekke dem.

Det er også gjort gjeldende at verket var i en tvangssituasjon, da det vilde risikere en arbeidsstans om det ikke opfylte sine tariffplikter overfor Grubearbeiderforeningen og søkte å skaffe arbeide for dens medlemmer. Tariffforholdet mellom verket og Grubearbeiderforeningen og de rettslige plikter verket hadde påtatt sig overfor denne forening, kunde imidlertid ikke løse verket fra dets plikt etter den annen tariffavtale. Når det hadde bundet sig overfor to forskjellige fagforeninger, måtte det bli verkets egen sak hvordan det skulde makte å opfylle sine plikter overfor hver av dem.

Når verket overfor den gamle grubearbeiderforening hadde påtatt sig en gjeninntagelsesplikt, som ikke kunde oppfylles uten at det gikk utover medlemmene av den Upolitiske Forening, har dette uten tvil sin forklaring i at verkets daværende ledelse hadde håpet på å kunne holde driften på en sådan høide at sysselsettelse skulde kunne skaffes både for den gamle og den nye forenings medlemmer. Men at de senere vanskelige driftsforhold har gjort det umulig å skaffe arbeide for begge foreningers medlemmer kan ikke gi Foldal Verk en rett til å opfylle sine tariffplikter overfor den gamle grubearbeiderforening på en måte som vil være i strid med tariffavtalen med den Upolitiske Forening.

Det som foran er nevnt om opsigelsene den 22 oktober har sin gyldighet også overfor den gjeninntagelsespolitikk som verket førte da det i januar 1932 begynte å ta inn arbeidere igjen. Det har åpenbart konsekvent og planmessig undlatt å ta inn medlemmer av den Upolitiske Forening, og Arbeidsretten må gå ut fra at grunnen er å søke i at verket ikke hadde nok arbeide både for den gamle forenings og den Upolitiske Forenings medlemmer og derfor har valgt å opfylle sin tariffplikt etter tariffavtalen med den gamle forening uten hensyn til den tariffplikt verket også hadde overfor den Upolitiske Forening.

Arbeidsretten må etter dette gi den Upolitiske Forening medhold i at Foldal Verk har gjennomført opsigelsene i oktober 1931 på en tariffstridig måte, og at det samme er tilfelle med den måte som verket er gått frem på ved gjeninntagelsen av arbeidere i 1932. Men saken foreligger ikke således utredet at Arbeidsretten kan gi dom for hvilke enkelte arbeidere ikke burde vært opsagt i oktober 1931 eller senere burde vært gjeninntatt, og hvor stort tap vedkommende arbeidere i tilfelle har lidt. Saken må derfor utsettes for at nærmere opplysninger herom kan fremskaffes. Spørsmålet om hvorvidt nogen av partene skal

tilkjennes saksomkostninger vil det også være naturlig å avgjøre ved den avsluttende behandling av saken.

Borgen og *Karlsen* er av den opfatning at det ikke er ført bevis for at Foldal Verk har optrådt tariffstridig ved å opsi medlemmer av Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening. Opsigelsene må sees som en nødvendig foranstaltning på grunn av de vanskelige avsetningsforhold. Det må således antas å ha vært rent tekniske og økonomiske grunner som har vært bestemmende.

At opsigelsene rammet så vidt mange av den Upolitiske Forenings medlemmer, må man se på bakgrunn av anciennitetsprinsippet, som ikke alene er fastslått i den med Foldal Grubearbeiderforening oprettede overenskomst, men også må sies å gjelde etter hevdvunne regler og praksis for øvrig i industrien.

Videre finner de å måtte legge vekt på de fremkomne opplysninger om, at de upolitiske ydeevne var mindre enn de eldre og mere erfarne medlemmer av Grubearbeiderforeningen, og at bedriften derfor ikke hadde noen plikt på sig til å ta inn igjen i 1932 og senere arbeidere hvis dyktighet som grubearbeidere, efter de foreliggende beviser, må antas å ha vært langt mindre enn de gamle grubearbeideres. Tariffavtalen gir dem intet sådant rettskrav, og Foldal Verk må derfor bli å frifinne.

Domsslutning:

1. The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd. gjennomførte driftsinnskrenkningen i oktober 1931 ved opsigelse av medlemmer av Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening i en sådan utstrekning at det var tariffstridig overfor foreningen.

The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd. har på samme måte handlet tariffstridig overfor Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening ved senere overhodet ikke å ta inn som arbeidere ved verket medlemmer av denne forening.

2. Saken utstår til fortsatt behandling.

Paal Berg.

Eyvind Andersen. A. Baalsrud. Karl Blom. J. Borgen.

Fred. Karlsen. Bjarne Nissen.

Konflikter 1933.

Avd. nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet optatt	Antall underst.	Tapte arb.dager	Utbetalt underst.
21	Oslo og omegns anleggsarb.for.	Akers kommune	16-6	21-7	1	30	991.50
21	"	Grorud Granittbrudd	14-6	13-9	4	312	313.05
43	Sanda anleggsarbeiderforening	Storskjær-Saudasjøveien	2-8	21-8	10	183	233.80
91	Bærum sten-, jord- og cem.arb.f.	Slepanden Kalkverk	1-1	14-1	7	84	69.20
155	Asker arb.m.f.	Byggm. Vittenbergs bygg	4-11	15-11	2	24	217.50
160	Østfold Fylkes maskinf. foren.	Veianlegg.	Forrige år	15-4	1	90	1143.50
201	Oppegård veiarb.f.	Fylkesv. Oppegård - Kolbotn	9-8	22-11	9	810	3791.00
90	Konsmo jernbanearb.f.	Sørlandsbanen	20-11	24-12	50	1200	1673.10
139	Laurdal " "	Veivesenet i Sør-Trøndelag	1-4	Pågår	7	1092	14713.20
140	Øyslebø " "	Øistese - Eideveien	5-8	"	36	4586	20456.20
25	Sør-Trøndelag veiarb.f.	" "	5-8	"	51	6426	1156.50
119	Øistese-Eideveiens arb.f.	" "	29-5	"	5	810	50.00
149	Aalvik veiarb.f.	Veianl. Bråsund					
200	Sokndal veiarb.f.						
	Forskjellige personer				183	15597	44808.55

Lønnsbevegelser

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtids-tillegg			Opnådd lønn og dyrtids-tillegg		
		I alt	Derav med-lemmer	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord
Bergverksindustri.									
1	Drag Feltspatgruber, Drag i Salten	21	21	0.70 0.80	-	-	0.65 0.75	-	-
2	Franzefoss kalkmølle	15	15	1.30 1.40	-	-	1.30 1.40	-	1.20
3	Hellerud Sandforretning	3	3	-	-	-	1.25	-	-
4	Skalan Grafittverk, Skaland i Senja	90	90	-	-	-	0.80	-	-
5	Spro Macadamverk, Nesodden	8	7	-	-	-	1.30 1.40	-	-
Forskjellige virksomheter.									
6	Vestre Grefsen Vei-, vann- & kloakkanlegg	6	6	-	-	-	1.38	-	-
7	Skedsmo kommune	-	-	-	-	-	1.28	-	-
8	Oslo Nattevaktkompani A.s	21	21	0.90 1.25 1.35	-	-	1.00 1.25 1.35	-	-
9	Rengjøringskonene Oslo Ø. & V.banestasjon	139	111	-	7.00	-	-	6.80	-

avsluttet i 1933.

Arb.tid pr. uke		Tillegg for over natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsans?	Anmerkninger
Tidligere	Opnådd	Tidligere pct.	Opnådd pct.	Tidligere	Opnådd				
48	48	25	25	-	-	ja	ja	nei	
48	48	25-50-100	25-50-100	-	-	"	"	"	
-	48	-	25-50-100	-	-	"	nei	"	
-	48	-	-	-	-	"	"	"	Midlertidig ordning
-	48	-	25-50-100	-	-	"	"	"	
-	48	-	50-100	-	-	"	"	"	
-	48	-	-	-	-	"	"	"	
-	-	-	-	-	-	"	"	"	Prolongasjon
48	48	-	50	-	-	"	"	"	

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

BERETNING

OM

FORBUNDETS VIRKSOMHET

1934

VED

JOHS. M. P. ØDEGAARD
OG CHR HENRIKSEN

OSLO 1935
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Representantskapet.

I årets løp har representantskapet bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Thv. Thorstensen, Bj. E. Petersen, Adolf Lien, Oskar Kvernebo, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Sigurd Oshaug, Lars Bergundhaugen, Johannes Tøgstad, Ingv. Løgavlen og H. O. Jupskås. Suppleant Rasmus Aslesen.

Representantskapet har avholdt møte i dagene fra 26 juni til 1 juli.

Forbundsstyret.

Forbundsstyret har bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, A. Ahlstrand, Thv. Thorstensen, Bj. E. Petersen, Adolf Lien og Oskar Kvernebo. Suppleant Magnus Merli.

Forbundets medlemsantall og antall foreninger.

Det gjennomsnittlige antall medlemmer har i året vært 8861. Herav 187 æresmedlemmer. Ved årets utgang var antallet av foreninger 232. Det er ialt stiftet 37 foreninger og nedlagt 19.

Det skandinaviske samarbeide.

Den skandinaviske gjensidighetskomité avholdt årsmøte i Kjøbenhavn den 11 og 12 mai. Samtlige tilsluttede forbund var representert. Fra Norsk Arbeidsmandsforbund: A. Ahlstrand og Adolf Lien.

Det blev gitt beretning fra de forskjellige forbund om deres virksomhet i det forløpne år, likesom de økonomiske spørsmål blev behandlet.

Møtet besluttet å nedsette et utvalg på 3 medlemmer, som får i oppdrag å utarbeide faste regler for lån under konflikter, og tilbakebetaling av disse. Som representanter til denne komité valgtes Andreas Nilsen, Danmark, C. J. Söder, Sverige og Nic. Næss, Norge.

Svensk Grov- og Fabrikarbatareforbunds formann, *C. J. Söder*, avgikk plutselig ved døden i august måned og blev begravet i Stockholm 25 s. m. Vårt forbund var innbudt til begravelsen og som representant møtte forbundets formann.

De internasjonale forbindelser.

Forbundet har i 1934 vært representert ved Grubeinternasjonalens styremøte 5 august og ved internasjonalens kongress den 6—10 s. m. Som representant møtte forbundets formann som også er medlem av internasjonalens styre.

Anleggsvirksomheten.

Jernbaneanleggene.

Under henvisning til beretningen for 1933 vedrørende arbeidsforholdene og innskrenkning av den faste arbeidsstyrke, tilstillet man foreningene den 24 februar et sirkulære med forespørsel om man skulde gå til å kreve den midlertidige ordning med 7 timer gjort permanent ved anleggene. Spørsmålet blev aktuelt på grunnlag av at der til stadighet ved samtlige anlegg om høsten blev opsagt en stor del av de faste arbeidere.

Med stort flertall uttalte foreningene sig for å bibeholde 7 timers dag. I henhold hertil sendte man følgende sirkulære til foreningene:

Cirkulære nr. 6.

Oslo, den 20 april 1934.

Ad arbeidstiden.

Refererende til vårt sirkulære nr. 4 av 24 februar d. å. skal meddeles at man nu har mottatt svar fra de fleste foreninger.

Disse går praktisk talt enstemmig ut på å kreve den nuværende arbeidstid (7 timer) gjort permanent ved jernbaneanleggene.

Det er stillet krav om kompensasjon og enkelte andre forandringer bl. a. at der opprettes overenskomst istedenfor det nugjeldende reglement.

I henhold hertil har vi gjort henvendelse til Hovedstyret for Statsbanene om forhandling om saken.

Vi gjør opmerksom på at i konferanse med banedirektør Aubert uttalte han at det fra hans side har vært forutsetningen hele tiden at det skulde være en midlertidig ordning, og at overingeniøren vilde gå tilbake til 8 timer når den forutsatte tid (ca. 5 mndr.) var forløpet.

Fra vår side blev det meddelt banedirektøren den opfatning som er gjeldende blandt arbeiderne, og på grunnlag herav krevet vi at det blev optatt forhandlinger og at det ikke blev foretatt noget fra Statens side før disse forhandlinger var prøvet.

Banedirektøren uttalte at han ikke uten videre kunde opta forhandlinger om denne sak. Dette vilde bli forelagt departementet til avgjørelse og svar meddelt oss.

I henhold til foreningenes standpunkt har forbundsstyret behandlet saken og besluttet at det optas forhandlinger med Hovedstyret for Statsbanene.

Det besluttet videre i den anledning at det skal velges i alt 5 representanter til forhandlingsutvalg, 2 fra Nordlandsbanen; 2 fra Sørlandsbanen og 1 fra Vestlandsbanen. De respektive stedlige styrer pålegges å ordne med valg av representant for sitt distrikt. Herom vil de stedlige styrer bli direkte underrettet.

Når forhandlingsutvalget kommer sammen, vil dette utarbeide de krav som skal stilles på grunnlag av foreningenes standpunkt til saken.

Skulde det komme påbud fra overingeniøren om å gå tilbake til 8 timer før saken er behandlet, er det vår mening at dette ikke må gjøres, men at man fortsetter å arbeide 7 timer inntil det foreligger et resultat av forhandlingene, som foreningene da vil få nærmere meddelelse om.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Chr. Henriksen.

Idet det henvises til siste passus i sirkulæret skal bemerkes, at forbundets mening her er foranlediget ved at Hovedstyret for Statsbanene, på foranledning, hadde meddelt at 8 timers dag igjen vilde bli innført fra 2 mai, uten å avvente resultatet av de forhandlinger som forbundet hadde anmodet om. Men hovedstyret vilde ikke motsette sig at det blev optatt forhandling om saken efter at man hadde gått tilbake til 8 timer.

Tiden var så langt fremskredet at det ikke var mulig å få avgjort saken før utgangen av april måned. Og under henvisning til de vanskeligheter som i flere år har vært til stede for å beholde den faste arbeidsstyrke i beskjefligelse og de offer som arbeiderne i denne forbindelse har tatt, var det forbundets mening at det var et rimelig krav å få drøftet spørsmålet med statsmyndighetene før man gikk tilbake til 8 timer.

Dette hensyn fant imidlertid ikke Hovedstyret for Statsbanene å kunne ta, men gav ordre til overingeniøren om å gå tilbake til 8 timer fra 2 mai.

Administrasjonen ved de respektive anlegg gav da ordre om å gå tilbake til 8 timer.

Det opstod da en del vanskeligheter ved at enkelte arbeidslag fortsatte å arbeide 7 timer, mens andre gikk over til 8 timer. I denne forbindelse mottok forbundet en rekke henvendelser med forespørsel om hvordan man skulde forholde sig.

Ved at forbundet mottok disse henvendelser og derigjennem var blitt klar over den uensartede optreden og misforståelse som var til stede blandt medlemmene, sendte man foreningene telegrafisk beskjed om å gå tilbake til 8 timer inntil det var ført forhandlinger om saken.

Den 8 mai påbegyntes forhandlinger om saken.

Efter at forhandlingene var avsluttet tilstillet man foreningene følgende cirkulære, hvori inntatt den opsatte protokoll:

Cirkulære nr. 7.

Oslo, den 14 mai 1934.

Til foreningene ved jernbaneanleggene.

Ad arbeidstidsspørsmålet.

Refererende til vårt cirkulære nr. 6 av 20 april d. å. er det nu ført forhandlinger med Hovedstyret for Statsbanene vedrørende arbeidstidsspørsmålet m. v.

I den anledning er opsatt følgende protokoll:

Protokoll.

År 1934 den 8 mai kl. 11 holdtes etter anmodning av Norsk Arbeidsmandsforbund en konferanse i hovedstyrets kontor, hvor foruten banedirektør Aubert, overingeniør Støren og overingeniør Nyfløt var til stede: sekretær Henriksen samt følgende arbeidere: Fra Nordlandsbanen N: Ragnar Fossum. Fra Nordlandsbanen S: Ole Breimo. Fra Sørlandsbanen Ø: Halvor Jupskaas. Fra Sørlandsbanen V: J. P. Karlsrud. Fra Flåmsbanen: Arthur Skevik.

Sekretær *Henriksen* redegjorde for de spørsmål som hadde foranlediget at Arbeidsmandsforbundet hadde ønsket denne konferanse, nemlig:

1. Innførelse av 7 timers arbeidsdag ved anleggene med lønnskompensasjon.
2. Inngåelse av «overenskomst» mellom hovedstyret og Arbeidsmandsforbundet istedenfor det nuværende «reglement».
3. Enkelte endringer i reglementet.

Efterat spørsmålene hadde vært drøftet, enedes man om å ta en ny konferanse fredag 11 mai 1934 kl. 11.

Fortsatt møte i ovennevnte sak 11 mai 1934 kl. 11, hvor samtlige de ovenfor nevnte herrer var til stede.

Banedirektøren meddelte at administrasjonen ikke fant å kunne gå med på innførelse av 7 timers arbeidsdag med lønnskompensasjon, og heller ikke på innførelse av overenskomst istedenfor reglement.

Sekretær *Henriksen* henstilte at sistnevnte spørsmål blev gjort til gjenstand for videre drøftelse innen administrasjonen, da organisasjonen tilla saken for stor vekt.

Sekretær *Henriksen* fremla videre Arbeidsmandsforbundets forslag til forandringer i reglementet, nemlig:

Forslag til forandringer i reglementet ved jernbaneanleggene.

I § 3, første passus, utgår «utenfor» og settes «innenfor» i stedet. Videre utgår «m. v.» og settes i stedet: «Alt arbeide som laget utfører, som ikke kommer inn under forannevnte arbeide, betales med den til enhver tid gjeldende timelønn for dagarbeide.

§ 11. Siste passus utgår.

§ 16. Punkt D, siste passus skal lyde:

«Ferielønnen utbetales ved feriens begynnelse. Ingen arbeider kan få feriegodtgjørelse uten at vedkommende virkelig tar ferie.»

§ 17. *Godtgjørelse m. v. ved skiftning av arbeidsplass.*

Ved overflytning fra et offentlig anlegg til et annet erholder arbeidere fri befordring og fri frakt for sitt innbo samt lønn for reisedager. Gifte arbeidere får ved overflytning også fri befordring for hustru og barn under 18 år. Lønnen beregnes på samme måte som ovenfor for ferier bestemt og utbetales av det anlegg, hvorfra vedkommende arbeider overflyttes. Arbeidsbestyreren ved dette anlegg bestemmer reisedagenes antall efter samråd med vedkommende arbeider.

Ved skiftning av arbeidsplass innen samme anlegg eller anleggsavdeling utreder anlegget også flytningsgodtgjørelse efter de samme regler.

Man enedes om at § 3, første passus gis følgende ordlyd:

«Ved tilleggsarbeide forstås arbeide som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjefteget med denne og som er nødvendig for å få hovedakkorden utført. Herunder inngår således sne-rydning, ishugning, vannlensning, transport av redskaper og materiell til og fra arbeidsstedet, hugning av arbeidsviller samt legning og reparasjon av skinnegang.»

§ 11. Man enedes om at siste passus utgår, idet det forutsettes at nærmere direktiver utsendes av hovedstyret, overensstemmende med hovedstyrets skrivelser av 1 juli og 8 august 1932 (jnr. 2936 B og 3276 B).

§ 16. — — — tilføielse efter siste passus vedtokes som foreslått av Arbeidsmandsforbundet.

§ 17. Banedirektøren meddelte at endringsforslaget ikke kunde godtas.

Man enedes om å ta en avsluttende konferanse 12 mai kl. 10.30.

Fortsatt møte 12 mai 1934 hvor samtlige forannevnte herrer var til stede.

Banedirektøren opleste foranstående protokoll. På forespørsel var der ingen bemerkninger til protokollen.

<i>Otto Aubert.</i>	<i>Chr. Henriksen.</i>	<i>Ragnar Fossum.</i>	<i>J. P. Karlsrud.</i>
<i>O. Støren.</i>	<i>H. O. Jupskaas.</i>	<i>Arthur Skevik.</i>	<i>Ole Breimo.</i>
		<i>J. S. Nyfløt.</i>	

Som det fremgår av protokollen har man stillet 2 hovedkrav, nemlig innførelse av 7 timers dag med lønnskompensasjon og opprettelse av overenskomst istedenfor det nugjeldende reglement.

Som det videre fremgår av protokollen reiste forhandlingsutvalget efterat de to hovedkrav var avvist, en del mindre krav om forandring av reglementet.

Forhandlingsutvalget er opmerksom på at opprettelse av overenskomst vil betinge en mer gjennomgripende forandring av de enkelte paragrafer, men da de fremsatte krav også vil ha stor betydning ved opprettelse av overenskomst, likesom det også har vært betydelig strid om fortolkning av disse bestemmelser har man funnet å burde reise disse krav allerede nu.

Videre var man inne på forskjellige andre spørsmål, således godtgjørelse for opfyring og rengjøring av spisebarakker, anordning av bad i barakkene, om sesongsarbeidernes krav om stadig beskjefligelse og spørsmålet lønn under sykdom.

Statens forhandlere erklærte å ville undersøke disse ting nærmere. Når det gjelder kravet om lønn under sykdom, er dette avslått av Socialdepartementet tidligere. I den anledning uttalte banedirektøren at for såvidt saken fremdeles var aktuell burde Arbeidsmandsforbundet fremme en fornyet henvendelse til myndighetene om saken.

Som det fremgår av foranstående motsatte Staten sig bestemt å gå med på 7 timers dag. Dette var begrunnet med så vel prinsipielle som økonomiske årsaker.

Det blev videre i denne forbindelse uttalt fra banedirektøren, at med de nuværende økede bevilgninger regnet man med som sikkert at det ikke vilde bli vanskeligheter som tidligere for å beskjeflige de faste arbeidere.

Det var således utelukket ved forhandlingene å opnå en innrømmelse av våre krav.

Forhandlingsutvalget vil som sin opfatning, når det gjelder arbeidstidsspørsmålet uttale:

Arbeidstidens nedsettelse er nu aktuell innenfor alle industrier og foreligger til behandling på kommende fagkongress slik at spørsmålet vil være avgjort til *tariffrevisjonen* våren 1935.

Under hensyntagen hertil og foreliggende situasjon, finner forhandlingsutvalget å måtte anbefale foreningene å vedta hvad fagorganisasjonen beslutter å gjennomføre i foreliggende sak.

Under henvisning til foranstående bedes foreningene å foreta avstemning om saken.

De som er enig i forhandlingsutvalgets opfatning, stemmer *ja*.

De som mener at man på det nuværende tidspunkt skal gå til opsigelse av plassene, stemmer *nei*.

*Chr. Henriksen. H. O. Jupskaas. Ragnar Fossum. Ole Breimo.
J. P. Karlsrud. Arthur Skevik.*

Forbundsstyret har behandlet saken i møte den 12 mai 1934 og besluttet å tiltre forhandlingsutvalgets standpunkt.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Chr. Henriksen.

Ved behandling i avdelingene godkjente disse forhandlingsutvalgets og forbundsstyrets standpunkt med stort flertall.

Overflytning av arbeidere fra Vestlandsbanen til andre anlegg og utridet beskjefligelse for sesongarbeidere.

I anledning denne sak er opsatt følgende protokoll:

Protokoll.

År 1934 den 28 november avholdtes konferanse i anledning spørsmålet om overflytning av anleggsarbeiderne fra Voss-Eidebanen til andre jernbaneanlegg og overflytning av sesongarbeidere med lang tjenestetid fra Sørlandsbanen til Vestfoldbanen, eventuelt Sørlandsbanen V.

Til stede banedirektør Aubert, sekretær Chr. Henriksen, H. O. Jupskaas, T. Langeland og H. Lund.

Arbeidernes representanter fremholdt følgende:

Ved Voss-Eidebanen som nu står foran sin fullførelse krever arbeidene som betrakter sig og er faste arbeidere overflytning til andre jernbaneanlegg. Etter oppgave fra overingeniøren har de arbeidere dette gjelder følgende tjenestetid:

1. 30 år til 14 år, 18 arbeidere.
2. 13 år til 5 år, 15 arbeidere.
3. Mindre enn 5 år, 14 arbeidere.

Gruppe 1 og 2 mener vi må komme inn under betegnelsen *faste arbeidere* som Stortinget i 1928 ved dette spørsmåls behandling forutsatte.

Vi er opmerksom på at der ved de øvrige anlegg med den nuværende arbeidsstyrke ikke kan inntas flere arbeidere, men efter vår mening er det da stor grunn til, når det gjelder arbeide for den faste arbeidsstab, å følge ansiennitetsprinsippet og se samtlige Statens anlegg i sammenheng, og ikke som nu hvor det ene anlegg inntar og beskjefliger arbeidere uten hensyn til de andre anlegg, og dette fører til at de gamle faste arbeidere etterhvert blir satt utenfor. For disse arbeidere er det ikke bare vanskelig å skaffe sig annet arbeide, men nær sagt umulig. Man skal være opmerksom på at disse arbeidere som har vært i Statens tjeneste mellom 20 og 30 år, ikke kan gjøre regning på arbeide i den private industri.

Vi er av den opfatning at Staten har et betydelig ansvar likeoverfor sine anleggsarbeidere som den ikke kan sette på bar bakke. Forsåvidt at disse arbeidere ikke kan overføres til andre anlegg på grunn av at det er fullt belegg før, mener vi det er rimelig og berettiget å følge ansiennitetsprinsippet, skifte ut arbeidere med kortere arbeidstid til fordel for dem som har lengere arbeidstid. Skal det fortsette som nu, blir de gamle arbeidere helt prisgitt vilkårligheten og må slutte til fordel for distriktenes arbeidsledige befolkning, hvilket er i strid med de forutsetninger og den praksis som hittil er fulgt.

Vi tillater oss i tilslutning til hvad vi ovenfor har uttalt å peke på, at det burde ha vært tatt mere hensyn til Statens gamle anleggsarbeidere ved igangsettelsen av Vestfoldbanens ombygning. Her som ellers fikk da distriktenes befolkning komme i annen rekke. Som det nu er gått frem, synes det motsatte å være tilfelle.

Det er vår opfatning, at det må bli mere samarbeide mellem de respektive anleggsadministrasjoner når det gjelder spørsmålet om arbeidsstyrken. Vi er fullt opmerksom på at det kan være forbundet med mange vanskeligheter å følge en sådan fremgangsmåte, men når man tar hensyn til den gamle arbeidsstyrke og de forpliktelser som Staten har likeoverfor den, blir vanskelighetene små i forhold til de store interesser som her står på spill.

Arbeidernes representanter fremholdt videre at der på Sørlandsbanen Ø. var en del gamle arbeidere som nu ikke kunde skaffes beskjeftigelse. De blev betraktet som sesongarbeidere, men har vært i beskjeftigelse i 12—13 år. Man henstillet til banedirektøren, at disse arbeidere, i hvert fall for en dels vedkommende, kunde få beskjeftigelse på Vestfoldbanen, eventuelt Sørlandsbanen V.

Banedirektøren måtte i anledning av det her anførte bemerke, at den såkalte faste arbeidsstokk ved anleggene alene var de arbeidere som i 1928 hadde minst 5 års tjenestetid. Det var ingen anledning til ved sammenlegning av arbeidstid som sesongarbeidere å betrakte disse som «faste» arbeidere.

Ved innskrenkning av arbeidsdriften på Vestlandet er der samtidig fra Statens side gitt økede bevilgninger til veianlegg, og det var da forutsetningen, at de ledige «faste» arbeidere skulde overføres fra jernbaneanlegg til disse veianlegg.

Det var ikke anledning til å overføre nogen av disse arbeidere enten til de ordinære jernbaneanlegg eller til de ekstraordinære besluttede ombygninger eller elektriseringsarbeider.

Med hensyn til spørsmålet om å se samtlige Statens anlegg i sammenheng og med hensyn til den «faste» arbeidsstokk å følge ansiennitetsprinsippet var banedirektøren av den opfatning, at en slik ordning på grunn av de spredte anlegg med store avstander ikke lot sig praktisk gjennomføre.

Otto Aubert. Chr. Henriksen. H. O. Jupskaas. Hans Lund.
Th. Langeland.

I henhold til den økede bevilgning har det ikke forekommet nogen innskrenkning i den faste arbeidsstokk i 1934—35. Herfra danner dog Østbanestasjonens utvidelse en undtagelse, idet en stor del av arbeiderne der tildels har gått lenger tid ledig, men var stillet i utsikt arbeide på ombygningen av Østfoldbanen.

Den gjennomsnittlige fortjeneste ved jernbaneanleggene var henholdsvis 1., 2., 3. og 4. kvartal i 1934 følgende:

Gjennomsnittlig timefortjeneste pr. kvartal i 1934.

Anlegg:	Akkord				Daglønn				Håndverkere				
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	
<i>Sørlandsbanen Ø:</i>													
Neslandsvatn—Grovane	1.487	1.467	1.490	1.477	1.233	1.183	1.335	1.245	1.480	1.512	1.533	1.473	
Grovane—Kristiansand, ombygning	1.528	1.506	1.521	1.500	1.241	1.107	1.062	1.440	1.496	1.513	1.534	1.540	
<i>Sørlandsbanen V:</i>													
Krossen—Trondviken	1.590	1.669	1.670	1.715	0.990	0.943	1.060	1.030	0.290	1.533	1.500	1.436	
<i>Nordlandsbanen S:</i>													
Grong—Smalåsen	1.480	1.495	1.512	1.475	1.230	1.204	1.223	1.204	1.370	1.407	1.433	1.354	
Namsos—Grong	1.346	1.291	-	-	1.301	1.251	-	-	1.340	1.362	-	-	
<i>Nordlandsbanen N:</i>													
Smalåsen—Mosjøen	1.440	1.452	1.428	1.446	1.118	1.128	1.097	1.105	1.374	1.369	1.350	1.373	
<i>Oslo Østbanestasjon, utvidelse . . . . .</i>	1.447	1.499	1.494	1.579	1.297	1.313	1.293	1.353	1.448	1.467	1.472	1.483	
<i>Flåmsbanen . . . . .</i>	1.484	1.554	1.487	1.600	1.143	1.069	1.227	1.256	1.511	1.540	1.504	1.592	
<i>Voss—Eidebanen . . . . .</i>	1.400	1.420	1.480	1.460	1.260	1.290	1.260	1.280	1.350	1.410	1.340	1.340	
<i>Flekkhejordbanen, ombygning . . . . .</i>	1.042	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>Vestfoldbanen, ombygning . . . . .</i>	-	-	-	1.277	-	-	-	1.079	-	-	-	1.182	
I gjennomsnitt	1.497	1.519	1.513	1.513	1.164	1.141	1.199	1.167	1.417	1.465	1.441	1.430	

Veivesenet.

I årets løp er avholdt en rekke forhandlingsmøter med veivesenet i de enkelte fylker. Disse har tildels gjeldt fortolkningen av Riksmeglingsmannens forslag til forlik i veikonflikten i 1932 eller krav om forbedringer og forandringer. Disse forhandlinger er tildels ført av forbundet og tildels av samorganisasjonene. Stort sett har det ikke lyktes å få veivesenet til å gå med på de krav som er stillet. Av den erfaring man har høstet gjennom alle disse forhandlinger, er man mer og mer klar over at veivesenet motsetter sig å gå med på noget som betyr en forbedring for arbeiderne ad en mindelig vei. Det ser således ut som at der for veiarbeiderne er et langt større maktspørsmål, når det gjelder forbedringer i arbeidsvilkårene, enn det er for arbeiderne i det private arbeidsliv.

Riksmeglingsmannens forslag i 1932 var ikke bare dårlig økonomisk sett, men det var også i høieste grad mangelfullt, og man var klar over at det var nødvendig å få en forbedring i lønns- og arbeidsvilkårene og ellers klarere bestemmelser, bygget på en overenskomst.

Konferansen av veiarbeidere.

For å klarlegge forholdene og videre få en mere oversikt over stillingen i de enkelte fylker, besluttet forbundsstyret å sammenkalle en landskonferanse av veiarbeiderne den 11 februar i Oslo. Den på konferansen opsatte protokoll er sålydende:

Protokoll.

År 1934 den 11 februar avholdtes konferanse av veiarbeidere.

Forbundets næstformann, Chr. Henriksen, åpnet konferansen med å ønske samtlige fremmøtte velkommen.

Ved navneoprop av representantene var følgende fremmøtt:

Akershus fylke: Tharald Fossum.

Østfold fylke: Olaf Sletten.

Buskerud fylke: Helge Halsten.

Vestfold fylke: Erling Hvidsten.

Telemark fylke: Marth. Karlsen.

Vest-Agder fylke: Knut Hartmark.

Rogaland fylke: Thorvald Mydland.

Hordaland fylke: Martin Dyrseth.

Møre fylke: Idar Kleveland.

Sør-Trøndelag fylke: Johan Nergaard.

Nord-Trøndelag fylke: Olaf Løvli.

Nordland fylke: Konrad Jensen.

Hedmark fylke: Gunnar Bråten.

Opland fylke: Paul Fredriksen.

Fra Aust-Agder fylke var ingen representant fremmøtt. Fra Akershus, Opland samt Østfold var fremmøtt to representanter. Disse gaves anledning til å overvære møtet med tale- og forslagsrett, men ingen stemmerett.

Videre møtte forbundsstyrets medlemmer samt fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon Alfr. Madsen og Waldemar Nilsen.

Som sekretær valgtes Ole Nordvik, Opland.

Følgende dagsorden blev fremsatt og vedtatt:

1. Veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

Herunder spørsmålet om en forbedring og den taktiske side ved fremme av kravene.

2. Stillingen til nødsarbeidet og de bebudede krisebevilgninger.

3. Agitasjon.

Som redaksjonskomité valgtes: Chr. Henriksen, John Nergaard, Knut Hartmark, Olaf Sletten og Konrad Jensen.

Chr. Henriksen gav et kort resymé over dagsordenen og kom også inn på de tidligere forhandlinger og de avtaler, som blev inngått under konflikten i 1932.

Efter Henriksens redegjørelse hadde følgende ordet: Marth. Karlsen, Olaf Løvli, Braaten, Hedmark, Mydland, Rogaland, Hartmann, Vest-Agder, Kleveland, Møre, Nergaard, Sør-Trøndelag, Olaf Sletten, Østfold, Fossum, Akershus, Hvidsten, Vestfold.

Følgende forslag fra Marth. Karlsen, Telemark, oversendtes redaksjonskomitéen:

«Det henstilles til redaksjonskomitéen også å vie spørsmålet om nedsettelse av arbeidstiden til 40 timers uke med full lønnskompensasjon den aller største oppmerksomhet.»

Derpå hadde Halsten, Buskerud, Nordvik, Opland, Waldemar Nilsen, Landsorganisasjonen ordet.

Det besluttedes middagspause fra kl. 3 til 5.

I ettermiddagsmøtet fremla Henriksen følgende forslag fra redaksjonskomitéen:

Ad dagsordenens punkt 1.

«Konferansen har drøftet veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår efter at man fikk Riksmeglingsmannens forslag til forlik i veikonflikten 1932. Det viser sig at de vilkår og bestemmelser, som dette forslag innebærer, ikke er tilfredsstillende for veiarbeiderne. Likesom veivesenet på forskjellige områder ikke overholder forslagetets bestemmelser. Det gjelder bl. a. den i forslaget fastsatte middelfortjeneste.

Konferansen er derfor av den opfatning, at det bør søkes forbedringer og forandringer i de nuværende arbeidsvilkår. De krav som bør stilles må i første rekke gå ut på:

1. Minstelønn for veivesenet gjennomføres slik at den blir ensartet for det hele land og søkes forhøiet.
2. Timelønnen for dagarbeide søkes gjennomført på samme måte, heri inngår alt arbeide ved vedlikeholdet.
3. Den nuværende bestemmelse om tjenestetid for opnåelse av ferie

utgår, således at alle arbeidere, som har arbeidet i 4 uker godskriver ferie fra tiltredelsesdagen.

4. Konferansen er videre av den opfatning, at man under de eventuelle forhandlinger må reise spørsmålet om en nedsettelse av arbeidstiden til 40 timer pr. uke.
5. Det søkes gjennomført bestemmelser slik, at de gamle veiarbeidere har fortrinsrett til arbeide.
6. Forbundsstyret utarbeider disse krav og oversender dem til veimyndighetene med krav om forhandlinger. Konferansen forutsetter at dette skjer i forståelse med arbeidernes politiske og faglige organisasjoner.

Skulde forholdene utvikle sig slik, at det blir spørsmål om arbeidsnedleggelse skal dette forelegges foreningene til uttalelse, bl. a. i hvilken utstrekning dette skal skje.»

Følgende hadde ordet: Løvli, Nord-Trøndelag, Hvidsten, Vestfold, Madsen, Landsorganisasjonen, Karlsen, Telemark, Braaten, Hedmark, Fossum, Akershus, og Halsten, Buskerud.

Redaksjonskomitéens forslag blev enstemmig vedtatt.

Punkt 2. Stillingen til nødsarbeidet og de bebudede krisebevilgninger.

Madsen hadde ordet og utredet spørsmålet krisebevilgning og nødsarbeide og de forskjellige politiske partiers stilling til kriseforanstaltninger for avhjelp av arbeidsledigheten. Taleren nevnte Arbeiderpartiets forslag, når det gjaldt bevilgninger som vedrører veivesenet.

Henriksen fremla følgende forslag:

«De bestemmelser og forutsetninger, som hittil har vært gjeldende med hensyn til forskuddsbetaling og maksimumsfortjeneste ved nødsarbeide opheves.

Der hvor det ydes krisebevilgning til igangsettelse av veiarbeide, skal de lønnssetser som nu gjelder ved veivesenet for såkalt ordinært arbeide benyttes. Det gjelder så vel fylkes- som statsveier, som i de tilfelle det ydes bidrag til kommunene for igangsettelse av sådant arbeide.

Det forutsettes at de nuværende familietillegg, som ydes ved nødsarbeide, bortfaller.

I de tilfelle, hvor der ydes krisebevilgning til igangsettelse av annet arbeide enn veiarbeide, avgjøres lønsspørsmålet mellom vedkommende myndigheter og de angjeldende arbeidere.

Det forutsettes at forbundet sammen med Landsorganisasjonen, partiet og stortingsgruppen må utarbeide og planlegge denne sak for Stortinget.»

Følgende hadde ordet: Mydland, Hansen, Kleveland, Madsen, Hvidsten, Braaten, Waldemar Nilsen, Løvli og Fossum.

Henriksen fremkom med en orientering i anledning forskjellige fremkomne spørsmål i saken.

Waldemar Nilsen frarådet vedtak om at forbundet skulde gå til konstant blokade av alt nødsarbeide.

Madsen fremkom ytterligere med en del orienterende bemerkninger.

Det av Henriksen refererte forslag blev enstemmig vedtatt, samtidig blev vedtatt at et av Sarpsborg Samorganisasjon i samme sak utarbeidet forslag oversendes forbundsstyret.

Sak nr. 3. Agitasjon.

Henriksen fremla følgende forslag:

«Forbundsstyret sammen med samorganisasjonene, de stedlige styrever og foreningene må i den utstrekning det lar sig gjøre søke å vekke interessen for organisasjonen blandt veiarbeiderne, således at man kan vite og stole på, at man har en sterk og klassebevisst organisasjon ved veivesenet.

Dette er en forutsetning for en bedring av lønns- og arbeidsvilkårene for veiarbeiderne.

Agitasjonen må planlegges og understøttes av hovedorganisasjonene.

Stedlige styrever må søkes opprettet overalt hvor dette er mulig.»

Hartmann, Mydland, Kleveland m. fl. hadde ordet til bemerkninger i saken, hvorefter Henriksens forslag blev enstemmig vedtatt.

Hermed var dagsordenen ferdigbehandlet.

Henriksen rettet en takk til representantene og de fremmøtte fra Landsorganisasjonen, samtidig som han oversendte en hilsen til de respektive foreninger med løfte om, at det fra forbundets side skulde bli gjort alt for å søke fremmet de av konferansen besluttede fremsatte krav.

Madsen takket for samværet med ønsket om fremgang for veiarbeiderne og lovet Landsorganisasjonens støtte i den fremtidige agitasjon.

Karlsen takket på samtlige representanters vegne for at denne konferanse var innkalt og uttalte ønsket om en bedring i de nu så karrige lønnsbestemmelser for veiarbeiderne.

Protokollen referertes og vedtokes.

Møtet hevet.

Uten at man kommer nærmere inn på spørsmålet her skal meddeles at man, som forholdene lå an, ikke fant å kunne effektivere konferansens beslutning i 1934, og er foreningene senere gjort bekjent hermed ved sirkulære.

Øistese—Eideveikonflikten.

Som det fremgår av beretningen for 1933 pågikk denne konflikt ved årsskiftet til 1934, og utsiktene for en tilfredsstillende løsning var ikke særlig store.

I januar måned var veidirektøren på Vestlandet. Direktøren gjorde da direkte henvendelse til formennene i Øistese—Eideveiens Arbeiderforening og Ålvik Arbeiderforening om en konferanse for å få arbeidet gjenoptatt.

Dette blev forbundet underrettet om gjennom foreningene. Fra forbundets side gjorde man henvendelse til veivesenet og meddelte at forså-

vidt det skulde forhandles måtte forbundet være representert. På grunnlag herav blev det da avtalt et møte i Bergen, hvorfra det foreligger følgende protokoll. Som det fremgår blev denne tilstillet samtlige streikende medlemmer:

Bergen, den 19 januar 1934.

Til arbeiderne ved Øistese—Eideveien.

Efter anmodning av veidirektøren holdtes i Bergen et forhandlingsmøte, hvorfra det foreligger følgende protokoll:

«for møte angående veianlegget Øistese—Eide i Tinghuset i Bergen 18 januar 1934.

Til stede var:

Veidirektøren, sekretær Henriksen, sekretær N. Hansen, Johan Aldahl, O. Frydheim, overingeniør Jenssen og avdelingsingeniør Sørnum.

Veianleggets representanter finner ikke å være berettiget til å anbefale nogen økning av forskudd eller fortjeneste, da fortjenesten har vært høiere enn ellers sedvanlig ved Statens veianlegg. Forskudd har vært kr. 0.60 pr. time, hertil har ved langvarige akkorder blitt utbetalt ekstraforskudd med inntil 0.20 pr. time. Fortjenesten har vært gjennomsnittlig ca. kr. 1.20 pr. time.

Det henstilles derfor til arbeidernes representanter å søke å få arbeidet gjenoptatt på de hittil gjeldende betingelser.

Arbeidernes representanter fremholdt, at de måtte oprettholde de oprinnelige krav.

Efter Veidirektørens henstilling til arbeidernes representanter om, at spørsmålet om arbeidets gjenoptagelse på de tidligere vilkår blev forelagt arbeiderne, erklærte disse å ville forelegge arbeiderne med anbefaling et forslag som lå noget lavere enn det oprinnelige forslag på kr. 0.90 pr. time i forskudd.

A. Baalsrud (sign.). Chr. Henriksen (sign.).

Når resultatet blev så negativt som i dette tilfelle ved at veimyndighetene ikke vilde innrømme nogen ting, vil man ikke sammenkalle til møter nu, men på denne måte gi medlemmene underretning om hvordan saken ligger an.

Som det fremgår av protokollen henstillet Veidirektøren om at arbeidet blev optatt igjen på de betingelser som var gjeldende når arbeidet blev nedlagt.

Fra arbeidernes side blev det klart sagt fra at arbeidet ikke blev gjenoptatt — eller anbefalt gjenoptatt — før veimyndighetene hadde gått med på innrømmelser.

Arbeidsstansen vil således fortsette, og vi håper at samholdet vil fortsette som hittil.

Med solidarisk hilsen
Øistese—Eideveiens stedlige styre,
Olaf Frydheim,
formann.

Som det fremgår av protokollen førte denne konferanse ikke til noget resultat.

På dette tidspunkt gjorde arbeidsstansen sig sterkt gjeldende i de interesserte kommuner, og blev det fra disse gjort henvendelse til statsmyndighetene om at arbeidet måtte bli gjenoptatt. Bergens kommune, som hadde forskuttert et betydelig beløp til anlegget, henvendte sig til departementet for å få arbeidet i gang. Det blev foranlediget en konferanse med den deputasjon, hvor forbundet blev anmodet om å møte. Også Veidirektøren var til stede.

Denne konferanse førte heller ikke til noget resultat. Fra forbundets side blev det fremdeles hevdet at før arbeidet kunde bli optatt måtte dette skje på grunnlag av en forhøielse av forskuddsbetalingen, som Veidirektøren bestemt motsatte sig, da det vilde ha til følge at akkordfortjenesten vilde stige. Det blev fra veivesenets side erklært at arbeiderne kunde få ekstraforskudd som tidligere.

Umiddelbart efter denne konferanse mottok forbundet under hånden meddelelse fra Arbeidsdepartementet om at dette ønsket en konferanse om saken. Denne konferanse fant sted 11 april. Til stede statsråd Mjelde, Chr. Henriksen og stortingsmann Bakke fra Bergen.

Statsråden meddelte at departementet hadde mottatt så mange og sterke anmodninger om at arbeidet igjen måtte komme igang at han (statsråden) ikke vilde ha ansvaret for å nekte å medvirke hertil. Men før så skjedde vilde han da forelegge forbundet saken og spørre om ikke arbeidet kunde bli optatt på foranledning fra forbundet. Man redegjorde for statsråden om de krav som var stillet og at særlig forskuddsbetalingen måtte bli forhøiet noget.

Statsråden erklærte bestemt at han hverken kunde eller vilde medvirke til at forskuddsbetalingen blev forhøiet, han var enig i veidirektørens syn herpå.

Efter at saken var drøftet siden meddelte statsråden at han vilde medvirke til at ekstraforskudd utover 60 øre pr. time skulde kun utbetales når det viste sig at akkordfortjenesten tillot dette. Ekstraforskudd forutsattes da utbetalt med den ordinære utbetaling. Statsråden anmodet forbundet om at saken blev forelagt arbeiderne slik at de blev bekjent med forholdet, og om de var villig til å gjenopta arbeidet, og vilde statsråden ha bekreftelsen herpå innen 8 dager. Som forholdene nu hadde utviklet sig, fant forbundsstyret at spørsmålet måtte forelegges medlemmene, og blev det besluttet å sammenkalle til møte i Bergen søndag 22 april.

Fra dette møte foreligger følgende protokoll:

*Møte med de streikende arbeidere på Østese—Eideveien,
søndag 22 april 1934.*

Møtet holdtes i Folkets Hus, Bergen.

Nils Hansen åpnet og ledet møtet. Han refererte de forskjellige skrivelser som forelå fra forbundet og Landsorganisasjonen samt protokoller fra konferanser der var avholdt med veimyndighetene og statsråd Mjelde.

Av disse fremgikk at myndighetene ikke kunde gå med på noget generelt lønnstillegg, de var dog villige til å utbetale ekstraforskudd uten særskilt anmodning herom, for så vidt akkordene gav anledning dertil.

Fra Landsorganisasjonen forelå skrivelse av 19 april, hvori meddeltes at spørsmålet om sympatistreik har vært behandlet i sekretariatet 19 april. Sekretariatet har ikke funnet å kunne tilråde nogen utvidelse av konflikten. Viceformann i N. A. F., *Chr. Henriksen* redegjorde for de konferanser som var ført med statsmyndighetene i anledning konflikten.

Henriksen mente at for så vidt det ikke var mulig å holde arbeidsplassen fri for streikebrytere, vilde det ikke være mulig å holde konflikten gående. Etter de underretninger man hadde, vilde myndighetene kunde skaffe de nødvendige arbeidere og myndighetene vilde sikkert skaffe politi til å verne om streikebryterne.

Henriksen anbefalte at man vedtok å gjenopta arbeidet, man vilde i motsatt tilfelle risikere at streikebrytere optok de organisertes plasser.

Martin Dyrseth, formann i Nordre Stamlinjes arbeiderforening, redegjorde for sin forenings syn på saken og kritiserte forbundet og Landsorganisasjonen.

Hvad angikk Nordre Stamlinje mente *Dyrseth* at det ikke vilde være til nogen støtte å ta arbeiderne ved dette anlegg ut i konflikt.

Olaf Frydheim og *Aksel Haugen* åpnet debatten og frarådet at man vedtok å gjenopta arbeidet.

I diskusjonen deltok for øvrig *Nils Hansen*, som mente at det ikke vilde være mulig å forhindre streikebrytere i å opta arbeidet.

For øvrig deltok i debatten: *Wilhelm Haugen*, *Rolfsvåg*, *Storli*, *Johnsen* og *Bolstad*.

Votering foregikk skriftlig og på den måte, at de som stemte for arbeidets gjenoptagelse stemte ja, og de som stemte for konflikten fortsettelse stemte nei.

Resultatet av avstemningen hadde det utfall, at det blev avgitt 70 stemmer.

Herav blev det avgitt 41 nei-stemmer, 28 ja-stemmer og 1 stemmeseddel var blank.

Med 41 stemmer var det således besluttet å fortsette konflikten.

Som komité til å telle op stemmene fungerte *Olaf Frydheim*, *Johan Aldahl* og *Wilhelm Haugen*.

Fra møtet blev det henstillet til forbundet og Landsorganisasjonen om påny å behandle saken for å finne frem til en ordning.

Møtet hevet.

Nils Hansen.

I henhold til den ovenfor omtalte kamp med statsråd Mjelde blev arbeidernes standpunkt til saken meddelt i møte 24 april hvorfra foreligger følgende protokoll:

*Protokoll av konferanse den 24 april 1934 om konflikten ved
Østese—Eideveien.*

Efter forut tilsagn om berammet konferanse i Arbeidsdepartementet på statsråd Mjeldes kontor tirsdag den 24 april 1934 kl. 11 fm.

Til stede var statsråd Mjelde, ekspedisjonschef *Skeiberg*, for Landsorganisasjonen *Volan*, for Norsk Arbeidsmandsforbund viceformannen *Chr. Henriksen*, samt stortingsmennene *G. Bakke* og *Joh. Samuelsen* fra Bergen.

Chr. Henriksen oplyste fra møtet i Bergen av 22 april som hadde behandlet den opsatte protokoll datert 12 april, til bileggelse av konflikten, at arbeiderne hadde forkastet dette forslag.

Henriksen fremholdt sterkt de krav som arbeiderne hadde presisert på nevnte møte, og i særdeleshet var den lave forskuddsbetaling en medvirkende årsak til at også arbeiderne på dette møte ikke kunde godta det oversendte forslag. Under sin videre omtale av disse forhold, anmodet *Henriksen* om at statsråden vilde medvirke til en høiere forskuddsbetaling og omredigere en del punkter i den nevnte protokoll, da disse kunde gi anledning til uoverensstemmelser mellom administrasjonen og arbeiderne.

Volan og *Samuelsen* uttalte sig i tilslutning til *Henriksen*.

Statsråd Mjelde beklaget det meddelte resultat fra møtet i Bergen, men vilde dog ikke motsette sig at de uttrykk, som i den tidligere protokoll hadde gitt anledning til misforståelse kunde få klarere uttrykk, men dog således at man benyttet den nevnte protokoll og foretok i denne forandringer slik at enhver misforståelse kunde undgås.

Videre meddelte statsråden at protokollen av 12 april var forelagt statsministeren og veiadministrasjonen og tiltrådt av disse, slik at en forandring nu ikke gav anledning til innrømmelse i kravet om høiere ordinær forskuddsbetaling.

Statsråden kunde også godta en ytterligere forlengelse av fristen forat arbeiderne kunde få anledning til å behandle saken påny, men vilde dog ha svar tilsendt innen 2 mai. Etter den tid vilde samtlige stillinger ved dette veianlegg bli bekjentgjort ledige og nye folk bli ansatt. Administrasjonen var nu innstillet på dette og således vilde også skje.

Arbeidernes representanter meddelte at den på denne konferanse stedfunne forandring av protokoll av 12 april 1934 skulde bli forelagt Norsk Arbeidsmandsforbund, Landsorganisasjonen og arbeiderne til behandling så snart dette på organisasjonsmessig måte var mulig.

G. Bakke blev anmodet om å referere denne konferanses resultater. Protokollen av 12 april med den vedtatte forandring vedlegges.

Oslo, den 24 april 1934.

Gunnar Bakke.

I henhold til ovennevnte protokoll, fant forbundsstyret situasjonen så vidt alvorlig at man ikke kunde ta ansvaret for ikke å forelegge saken påny for medlemmene.

Dette fant sted i møte 2 mai. På dette møte vedtok arbeiderne å gjenopta arbeidet.

Veianlegget Netland—Risnes.

Dette anlegg blev utført som nødsarbeide. Foreningen krevde å få utføre arbeidet som ordinært. Til anlegget hadde Knaben Grube forskuttert kr. 25 000.00, hertil ydet som bidrag kr. 5 000.00, idet selskapet var interessert i fullførelsen av denne vei.

Såvel de interesserte kommuner som fylkets overingeniør anbefalte arbeidernes krav om ordinært arbeide, men dette strandet på Sosialdepartementet og Veidirektoratet. Da det således ikke var mulig å få en almindelig ordning istand, gikk arbeiderne til arbeidsnedleggelse den 1 mai. Etter gjentatte konferanser gikk Sosialdepartementet med på at dette arbeide skulde betales i overensstemmelse med stortingets beslutning om adgang til å tjene kr. 7.00 pr. dag. Arbeidsnedleggelsen hadde da vart til 28 mai, hvorefter arbeidet blev gjenoptatt.

Bergverksindustrien.

Kongsberg Sølvverk.

På foranledning av foreningen og forbundet blev det optatt forhandlinger med Handelsdepartementets industrikontor og Sølvverket, vedrørende arbeidsvilkårene for sølvverksarbeiderne.

I møtet 25 mai blev det fremlagt utkast til lønnsregulativ for Kongsberg Sølvverk som av Sølvverksarbeidernes Fagforening blev godtatt. Regulativet går ut på følgende:

Lønnsregulativ for Kongsberg Sølvverks arbeidere, fastsatt ved kgl. resl. av 14 september 1934.

Arbeidsklasse:	§ 1.	Minstelønn	Timelønn
		i akkordarb.: Øre pr. time:	i dagarb.: Øre pr. time:
A. Arbeidere under 20 år		55	65
B. Arbeidere over 20 år:			
1. Arbeidere i dagen ved skeidning, opbevaring m. v. samt vartere		65	84
2. Arbeidere i grubene, håndverkssvenner, lokomotivførere, chauffører, maskinkjørere og ved hyttedriften		73	91
3. Håndverkere, sjakthauere, smeltere, halvskeidere og ertslettere		81	105

Av foran nevnte lønnsatser er en del å anse som dyrtidstillegg.

For gutter under 18 år fastsettes lønnen av sølvverksdirektøren.

Akkordprisen skal såvidt mulig fastsettes før arbeidet påbegynnes. Ved nye akkorder kan dog akkordprisens fastsettelse — når partene derom er enige — skje nogen tid efter at arbeidet er påbegynt. Arbeiderne er ved en akkord garantert den for angjeldende arbeide stipulerte akkordminstelønn.

Ved fastsettelse av enhver akkord skal det utferdiges en akkordseddel, hvor det omforenede arbeides omfang så vel som prisen og mulige andre særbestemmelser skal være tydelig angitt.

For fast ansatte arbeidere som er gift eller har forsørgelsesplikt utbetales et husleiebidrag av kr. 90.00 pr. år.

Hvis arbeideren leier hus av Staten, blir leien å fastsette således at husleiebidraget faller bort.

§ 2.

I almindelig dagarbeide skal enhver ha den timelønn som til enhver tid gjelder for det arbeide som han er satt til å utføre. Hvis en arbeider i minst 5 år har vært opført i en klasse med høiere timelønn, kan hans timelønn ikke settes ned i de første 4 måneder etterat han er satt til å utføre et arbeide for hvilket en lavere timelønnsats gjelder.

§ 3.

Ovenstående reglement skal tjene til regler for arbeidernes lønning under sedvanlige omstendigheter, mens det dog efter sølvverksdirektørens spesielle bestemmelse ved ekstraordinær anledning eller på grunn av ualmindelig dyktighet er adgang til å tilstå forhøielse i den reglementerte lønn.

Likeledes kan timelønnen settes ned for arbeidere hvis arbeidsevne er nedsatt av en eller annen grunn som sykdom eller vanførhet, når man fremdeles finner å kunne beholde dem i arbeide.

Timelønnen for disse siste fastsettes efter konferanse med vedkommende arbeider.

§ 4.

Lønnen for arbeidere der ikke finnes anført i reglementet, eller under ny benevnelse i fremtiden måtte tilkomme, fastsettes analogisk efter de gjeldende bestemmelser av sølvverksdirektøren.

§ 5.

Bestemmelser for overtidsarbeide og nattskift.

1. For ordinære nattskift på 9½ time betales ikke procenttillegg. Hvor det anordnes 8 timers skift i 5 dager betales for 9½ times skift undtagen ved ekstraordinært undersøkelsesarbeide ved nyoptatte eller gjenoptatte gruber.
2. Arbeide som av sølvverket forlanges utført i tiden fra kl. 18 lørdag eller før helligdag og til kl. 22 søn- eller helligdag betales med 100 pct. tillegg.

3. Arbeide som forlanges utført i tiden mellom en arbeiders almindelige ukentlige arbeidstid og helligdagstid iflg. 2, betales med 50 pct. tillegg.
4. Overtidsarbeide, hvorved forståes arbeide som forlanges utført som tillegg til det almindelige daglige eller ukentlige arbeide, betales med 25 pct. tillegg for de første 2 timer og for øvrig med 50 pct.
Mere enn ett av ovennevnte procenttillegg kan ikke beregnes samtidig.
5. For varting betales ikke procenttillegg for nattarbeide, kun for arbeide på søn- og helligdager og da med 50 pct.

§ 6.

Feriebestemmelser.

- a) Enhver arbeider som har vært ansatt ved Sølvverket i et sammenhengende tidsrum av 6 måneder har rett til en sammenhengende ferie på 2 arbeidsuker. Arbeideren må godtgjøre at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse.
- b) Ferien skal gis som sommerferie, og ferie og (eller) feriegodtgjørelse gis i tidsrummet 15 mai til 15 september, da ferietiden er ute. Tiden for ferien skal som regel være de 2 første hele uker av juli. Er bedriftsmessige hensyn til hinder herfor, blir tidsrummet for ferien å fastsette ved særskilt overenskomst. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder.
- c) I ferien skal arbeideren ha en lønn (feriegodtgjørelse) som — hvad enten det arbeides på timelønn eller akkord — skal utbetales etter den timelønnsats som er gjeldende for vedkommende arbeider ved feriens inntreden. Fredag før ferien utbetales 3-dobbelt ukefor-skudd.
- d) Blir en arbeider sagt op til fratredelse i tiden 15 mai—15 september før han har fått anledning til å benytte en optjent ferie, tilkommer det ham feriegodtgjørelse. Er det fra optjeningsdatoen til 15 september mindre enn 2 uker, tilkommer vedkommende kun betaling for de virkedager som er igjen til 15 september. Hvis en arbeider har måttet delta i en fellesferie før han har vært 6 måneder i bedriftens tjeneste, tilkommer det ham feriegodtgjørelse på 6-månedersdagen for hans tjenestetid når han godtgjør at han i kalenderåret ikke tidligere har fått feriegodtgjørelse.
- e) Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:
  1. En lockout eller streik, som er besluttet eller godkjent henholdsvis av Handelsdepartementet eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
  2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
  3. Ordinær militærtjeneste som ikke strekker sig utover en rekruttskole og en regimentsamling.

4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke utover 3 måneder. Den tid hvori stansen eller ledigheten varer medregnes da ikke i tjenestetiden.
- f) Foruten de 2 ukers sommerferie skal arbeiderne ha følgende fridager med bibehold av lønn:
  1. Fredag etter Kristi Himmelfartsdag.
  2. 17 mai, hvis den faller på virkedag.
  3. Eftermiddagsøkten juleaften, når den faller på virkedag.
- g) Før fridager betales lønn svarende til ordinær arbeidstid på vedkommende dag.

SPESIELLE BESTEMMELSER

Sykelønn i ferien.

Oppbæres sykelønn (skadebot) i den almindelige sommerferie av en ferieberettiget, ordnes ferierettigheten når vedkommende kommer tilbake til arbeidet.

Lønn under utførelse av borgerplikt.

For arbeidstid som forspilles ved deltagelse i ombud som vedkommende arbeider ikke lovlig kan undslå sig for og som gjelder kommunale eller andre offentlige hverv eller borgerplikter, beregnes almindelig timelønn med fradrag av erstatning som erholdes for utførelsen av vedkommende hverv.

Dog må ikke i et kalenderår beregnes for fridager og for spilt arbeidstid i videre utstrekning enn for tilsammen 25 dager. Spørsmål om lønn for lengere tid må forelegges departementet.

Lønn under militærtjeneste.

1. Arbeider, som har rett til ferie, tilståes feriegodtgjørelse i den del av militærtjenesten som faller sammen med den ordinære ferie ved sølvverket i samme år.
2. I det tidsrum som utførelsen av verneplikt strekker sig utover det til den ordinære ferie svarende tidsrum, utbetales det til:
  - a) Arbeider, som har forsørgelsesbyrde, lønn svarende til feriegodtgjørelsen med fradrag av det eventuelt tilkommende militære familietillegg.
  - b) Arbeider uten forsørgelsesbyrde $\frac{1}{3}$ av feriegodtgjørelsen.

Forutsetningen for utbetalingen av den under punkt 2 nevnte lønn er at vedkommende har vært i Sølvverkets tjeneste minst 1 sammenhengende år og at han på forhånd skriftlig forplikter sig til å fortsette i Sølvverkets tjeneste minst $\frac{1}{2}$ år etter militærtjenesten.

For så vidt angår militærtjeneste av ekstraordinær varighet, blir spørsmålet om lønn under denne i hvert enkelt tilfelle å forelegges departementet.

For arbeiderne ved Mynten fikk man ikke samtidig avgjort lønnsforholdet idet Mynten sorterer under Finansdepartementet. På foranledning av skrivelse fra Handelsdepartementet har Finansdepartementet i skrivelse av 13 august 1934 meddelt at spørsmålet om å utarbeide særskilt lønnsregulativ for Myntens vedkommende vil bli optatt av dette departement til behandling. Ved årets utgang hadde man ikke fått nogen endelig avgjørelse av spørsmålet.

Vigsnes Kobberverk.

Overenskomsten som utløp 31 juli var opsagt av begge parter, og blev der i den anledning påbegynt forhandlinger 26 juli. Under disse forhandlinger enedes man om et nytt forslag til overenskomst som blev vedtatt av begge parter. Overenskomsten går ut på følgende:

Overenskomst mellom A.s Vigsnes Kobberverk på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Vigsnes Grubearbeiderforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår.

Almindelige bestemmelser.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Anvendes der under dagen 8 timers arbeidsdag uten fast middagshvil, er det arbeiderne tillatt i de under arbeidet fallende pauser å nyte medbragt mat.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

- Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning, som gjeldende lov hjemler. Overtidsarbeide bør innskrenkes til det minst mulige og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.
- Arbeiderne skal innenfor rammen av den i loven fastsatte begrensning av adgang til overtidarbeide enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidarbeide ved særlige anledninger, som møter m. v. samt også av andre private grunner.
- Overtidsarbeide betales med følgende tilleggspocenter: Overtidsarbeide på lørdager og dager før helligdager etter kl. 14 samt på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften kl. 22 betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere, hvis ordinære skift ender før kl. 14 på lørdager og dager før helligdager, betales for overtidarbeide mellom skiftets slutt og kl. 14 50 pct.

Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer pr. dag. For øvrig med 50 pct.

For overtidarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommendes ordinære arbeidstid og påbegynnes senere enn 3 timer der-

etter, betales vanlig overtidspocenttillegg inntil kl. 21 og derefter 100 pct.

- Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær, hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller på søn- og helligdager.

For ordinært skiftarbeide på søn- og helligdager gis enhver arbeider et tillegg av 50 pct. av timelønnen. Med søn- og helligdagsarbeide forstås arbeide fra kl. 22 på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 22 søndag eller siste helligdagsaften.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 22 til 1. nyttårsdags aften kl. 22, fra påskeaften kl. 22 til 2. påskedags aften kl. 22, fra pinseaften kl. 22 til 2. pinsedags aften kl. 22 og fra juleaften kl. 14 til 2. juledags aften kl. 22 betales et tillegg av 100 pct.

- Som overtidarbeide regnes alt arbeide utenfor den for vedkommende arbeider ordinære arbeidstid, med fradrag av den til spisning og hvile medgatte tid.

§ 3.

Akkordarbeide.

- Akkordarbeide skal uhindret kunde anvendes ved alle bedriftens samtlige avdelinger.
- Det skal kunne anvendes forskjellige akkordsystemer. Forinnen det innføres nye sådanne, må det på forhånd forhandles om reglene for samme mellom hver enkelt bedrift og vedkommende arbeidergrupper eller mellom hovedorganisasjonene.
- Akkordprisen fastsettes eller forandres gjennom fri forhandling mellom bedriftens leder eller hans representant og den eller de arbeidere, hvem de pågjeldende akkorder tilbys, uten at dette skal hindres ved avtaler i hovedorganisasjoner, foreninger eller andre samlinger av arbeidere eller arbeidsgivere. Det står dog akkordtagere fritt for å konferere med sine arbeidskamerater om prisen. Akkordprisen skal såvidt mulig fastsettes før arbeide påbegynnes og senest den 4de arbeidsdag etter dette tidspunkt. Ved nye akkorder kan dog akkordprisens fastsettelse — når partene derom er enige — skje nogen tid etter at arbeidet er påbegynt.
- Arbeiderne er ved enhver akkord garantert den for vedkommende arbeide fastsatte akkordminstelønn.
- Ved fastsettelse av enhver akkord skal det utferdiges en akkordseddel, hvor det omfornede arbeides omfang så vel prisen og mulige andre særbestemmelser skal være tydelig angitt.
- Hvis en arbeider som innehar en akkord eller som arbeider i fellesakkord, opsier sin plass eller blir opsagt, har han rett til mulig overskudd i forhold til sin timelønn og anvendt tid. Sådant overskudd betales dog først når akkorden er ferdig og oppgjort.
- Ved akkordarbeide trekkes arbeiderne for forbrukt ammunisjon, materialer for belysning (undtagen faste — elektriske — lamper i gruben) borstål og borvessing. Trekk skal opføres på akkordseddelen.

§ 4.

Bestemmelse om minstelønn.

- a) Ved minstelønn forstås den laveste lønn, som kan betales en arbeider i vedkommende gruppe.
- b) Dyktigere og mere betrodde arbeidere kan betales høiere lønn enn minstelønn. Lønningen for disse bestemmes efter nærmere avtale mellom bedriftens leder eller dens representant og hver enkelt arbeider.
- c) Bestemmelsen om minstelønn gjelder ikke arbeidere under 19 år, for så vidt ikke vedkommende gruppelønn er beregnet på mindreårige, og som sådan fastsatt i tariffen. Undtagelse fra minstelønnsatsene kan også finne sted for arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt. For disse fastsettes lønningen efter nærmere avtale mellom bedriftens leder og vedkommende arbeider.
- d)
  1. Når en arbeider blir satt til å utføre annet arbeide, skal han betales med den lønn, som er gjeldende for det arbeide som han blir satt til å utføre.
  2. Når arbeidere i vaskeriet blir satt til å utføre reparasjonsarbeide, skal det betales med den for reparatører fastsatte timelønn.
  3. *Fagarbeide.* Opstår det tvil om en fagarbeiders kvalifikasjon for å erholde den i overenskomsten fastsatte timelønn for fagarbeidere, skal det gis vedkommende anledning til å avgi prøve for en dertil opnevnt sakkyndig komité, som opnevnes av verket og Vigsnes Grubearbeiderforening i fellesskap.

§ 5.

Når det ved en bedrift finner utvidelse eller forandring sted, således at det forekommer arbeider som det ikke finnes minstelønnsatser for, kan det optas organisasjonsmessig forhandling angående nye minstelønnsatser. Hvis det ikke opnåes enighet under sådan forhandling kan saken av hver av partene forlanges avgjort ved voldgift. Voldgiftsretten skal bestå av distriktets bergmester som opmann og 2 andre medlemmer. Den ene av disse velges av Arbeidsmannsforbundet, det annet av Vigsnes Kobberverk.

§ 6.

Bedriften skal være forpliktet til ikke å ansette nogen arbeider til verkets regelmessige arbeide på ringere betingelser enn det i overenskomsten fastsatt.

Arbeiderne gis ved antagelsen et bevis for mottagelse av innleverte attester. Likeså gis ved lønningen et på norsk ført lønningsopgjør, hvor så vel trekk som dagsverk eller arbeidstimer og fortjeneste anføres. Det skal herav fremgå hvad som er akkordfortjeneste, daglønn og overtidbetaling.

§ 7.

Tillitsmenn.

- a) De tillitsmenn, som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved bedriften. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles bedriftens leder.
- b) Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin organisasjon som overfor bedriften å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- c) Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til verkets bestyrer eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- d) De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved bedriften, dog forutsettes, at tillitsmennene ikke avskjediges, med mindre saklige grunner herfor er til stede.

§ 8.

Attester.

Når en arbeider forlater verket, enten dette skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, skal det gis ham en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og dato.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførsel av årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.
6. Timelønn da han forlot sitt arbeide.

§ 9.

Ferie.

- a) Enhver arbeider som har vært ansatt ved samme bedrift i et sammenhengende tidsrum av 6 måneder, har rett til en sammenhengende ferie på 12 arbeidsdager. At bedriften i nevnte tidsrum har arbeidet med innskrenket tid, medfører ikke innskrenkning i arbeiderens rett til ferie. Arbeideren må godtgjøre, at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse.
- b) Ferien skal gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai—15 september, da ferietiden er ute. Er bedriftsmessige eller andre hensyn til hinder herfor, blir tidsrummet for ferien å fastsette ved særskilt overenskomst.

Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder.

- c) I ferien skal arbeideren ha en lønn (feriegodtgjørelse) som fastsettes således:

1. Hvor det arbeides på fast lønn (uten akkord) skal feriegodtgjørelsen svare til lønningen, dog ikke over kr. 1.30 pr. time.

2. Hvor det arbeides helt eller delvis på akkord skal feriegodtgjørelsen utbetales med kr. 1.30 pr. time. Feriegodtgjørelsen utbetales dagen før ferien begynner.
- d) Blir en arbeider sagt op før han har fått adgang til å benytte en optjent ferie, tilkommer det ham feriegodtgjørelse.
Hvis en arbeider deltar i en fellesferie før han har vært 6 måneder i bedriftens tjeneste, tilkommer det ham feriegodtgjørelse på 6 måneders dagen for hans ansettelse i bedriften, når han godtgjør, at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller feriegodtgjørelse.
- e) Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:
1. En lockout eller streik, som er besluttet eller på forhånd godkjent henholdsvis av Vigsnes Kobberverk eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
  2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
  3. Ordinær militærtjeneste, som ikke strekker sig utover en rekruttskole og en regimentsamling.
  4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke utover 3 måneder.
- Den tid hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes dog ikke i tjenestetiden.
- f) I enkelte bedrifter eller bedriftsbrancher, hvor en lengere ferie enn foran bestemt er innført, er det intet til hinder for, at denne lengere ferie tariffest.
- g) Foranstående feriebestemmelser skal ikke være til hinder for at der, hvor særlige forhold (som sundhetsskadelig eller særlig anstrengende arbeide eller lignende) tilsier det, gis enkelte arbeidere lengere ferie.

§ 10.

Tvistens behandling.

Enhver tvist mellom arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende bedriftsleder og dens arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes, skal forhandling optas mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og A/S Vigsnes Kobberverk eller de underorganisasjoner de dertil bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Tvist, som angår denne overenskomst, skal ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandlinger å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

*Lønnsatser.**For gruben:*

Minerere, dagarbeide	kr. 1.00 pr. time
Fordrere	« 1.00 —
Vognpris, etasje 210	« 0.63 pr. vogn
Heiskjørere, dagarbeide	« 1.00 pr. time

I akkord likest. m. fordrelag.

Sjakthuggere. De første 12 måneder	« 1.10 —
Sjakthuggere. Fullt utlærte	« 1.20 —
Skinneleggere og andre arb. i dagarbeide	« 1.10 —
Kompressorkjørere, dagarbeide	« 1.10 —
Elektrikere, mekanikere, borsmed, dagarb.	« 1.20 —
Andre arbeidere under 18 år	« 0.80 —

Vedr. fordring: Stans i stenkjøring som varer en halv time blir å regne som hel time, halvannen som to timer o. s. v. Denne blir å fratrekke akkordtiden og betale etter timelønn. Gjensidig rett til forhandling om nye priser ved nevneverdige forandringer.

Vedr. Mineringsarbeide: Det er forutsetningen at akkordene skal utsettes slik, at det gis 40 pct. tillegg til den i overenskomsten gjeldende timelønn.

For vaskeriet og i dagen for øvrig.

Grovskeidning i tårnet: Timelønn i dagarbeide	kr. 0.90.
Akkord pr. vogn gråberg	kr. 0.17 (utkjøring).
Akkord pr. vogn gråberg	kr. 0.08 (skeidning).
Akkord pr. vogn malm ved 4 manns fordring	kr. 0.12.
Akkord pr. vogn malm ved 5 manns fordring	kr. 0.11.
Akkord pr. vogn malm ved 6 manns fordring	kr. 0.10.

Skeidebelte:

Timelønn kr. 0.90 + kr. 0.17 pr. vogn gråberg og kr. 0.12 pr. kubb knusemalm.

Hancock jig:

Timelønn kr. 0.90 + 0.06 pr. tonn tørt jig-koncentrat til deling 3 mann. Timelønn på dagarbeide kr. 0.90.

Slamvaskeriet:

Timelønn kr. 0.90 + kr. 0.60 pr. tonn tørt bordkoncentrat til deling 3 mann.

Reparatører:

Kr. 0.02 pr. tonn total tørr kisproduksjon fra jig og border pr. mann + kr. 0.95 pr. time.

Taugbanen:

Akkord pr. kubb bord og flot.konc kr. 0.105, for øvrig kr. 0.065. Timebetaling på daglønn kr. 0.90. Diverse arbeidere: kr. 0.95 pr. time.

Tømmermenn:

1. Selvstendig arbeidende tømmermenn, kr. 1.10 pr. time.
2. Hjelpere kr. 1.00 pr. time.

Smed nr. 1 kr. 1.20 pr. time.

Smed nr. 2 kr. 1.10 pr. time.

Verksted:

Utlærte elektrikere, dreiere og mekanikere kr. 1.12 pr. time.

Hjelpere over 18 år kr. 0.95 pr. time.

Hjelpere under 18 år kr. 0.80 pr. time.

Dieselmotorkjørere:

Timelønn i dagarbeide kr. 1.12.

Lastearbeidere:

Kislasting kr. 0.06 pr. tonn til deling (6 mann) + 100 pct. tillegg for lastning etter kl. 14 lørdager og dager før helligdager, til kl. 22 siste helligdags aften. Strømstans under lastningen betales med kr. 1.00 pr. time etter samme regler som for fordrere bestemt.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder til 31 juli 1936 (2 år) og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to måneders varsel.

Hvis Det Statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger i juni 1935 viser stigning eller fall på mere enn 3 — tre — points sammenlignet med indekstallet for juni måned 1934 (148), bli alle lønninger og lønnssetser — minstelønninger og timelønninger så vel som akkordsatser og prislister å forhøje eller nedsette med det procenttall som fremkommer ved sammenligning mellom de to nevnte indekstall.

Lønnsforandringer inntreder da ved første månedskifte, etterat Det Statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Oslo, 9 august 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Chr. Henriksen.

Fjøsanger, 14 august 1934.

A/S Vigsnes Kobberværk

Carl Lian.

A/S Titania.

Mellem arbeiderne og bedriften blev det i 1928 opprettet en avtale og som blev prolongert helt frem til 1934 da foreningen blev tilsluttet forbundet. Foreningen anmodet da forbundet om å foreta opsigelse av den gjeldende avtale, og med krav om at der blev opprettet ny overenskomst. I den anledning blev der optatt forhandlinger med bedriften. I forbindelse med forhandlingene blev der opsatt følgende protokoll:

Protokoll.

År 1934 den 7 august avtaltes forhandlingsmøte i anledning opprettelse av overenskomst angående lønns- og arbeidsvilkårene ved A/S Titania.

Til stede for bedriften: Disponent S. Knudsen og ingeniør Joh. Lenschow.

For Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Chr. Henriksen.

For Sandbekk Grubearbeiderforening: Aleksander Holmen og J. Wik.

Arbeidernes representanter fremla forslag til ny overenskomst. De enkelte paragrafer og lønnssetser blev gjennomgått og diskutert. Man enedes om å forelegge vedlagte forslag til overenskomst. Svar på om forslaget er vedtatt, skal gjensidig avgis innen 20 august d. å.

Oslo, den 7 august 1934.

Sigm. Knudsen. Joh. Lenschow. A. Holmen.

Chr. Henriksen. John Wik.

Forslaget til ny overenskomst blev vedtatt av begge parter, og går ut på følgende:

Overenskomst mellom A/S Titania på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Sandbekk Grubearbeiderforening på den annen side.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 2.

Overtidsarbeide.

a) Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter:

Dagarbeide: Etter arbeidets slutt kl. 15.30 25 pct. for de 2 første timer, for øvrig 50 pct.

Søn- og helligdager fra arbeidets slutt lørdag kl. 15.30 til mandag morgen kl. 7 100 pct.

Avbrutt nattarbeide etter kl. 21 100 pct.

Skiftarbeide: Ekstraskift eller del derav lørdag em. og natt til søndag 100 pct., for øvrig 50 pct.

Reparasjoner fra søn- og helligdagsmorgen kl. 7 til påfølgende virkedags morgen kl. 7 100 pct.

b) Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. Det bør innskrenkes til det minst mulige og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.

Til reparasjoner i verket om søndagen bør helst (av skiftarbeiderne) uttas de folk som har formiddagsskift uken før vedkommende søndag.

§ 3.

Akkord.

a) Akkord skal uhindret kunde anvendes ved alle bedriftens samtlige avdelinger.

- b) Akkordprisen fastsettes eller forandres gjennom fri forhandling mellom bedriftens leder og den enkelte arbeider ved akkordlag.
- c) Arbeiderne er ved enhver akkord garantert den for vedkommende arbeide fastsatte akkordminstelønn, eller hvor sådant mangler, lønnen for vedkommende arbeide.

§ 4.

Ferie.

Enhver arbeider som har vært ansatt ved bedriften i 4 uker, gis en samménhengende ferie på 12 virkedager.

Ferielønnen utbetales ved feriens begynnelse og beregnes pr. 1 mai med 4 pct. av timetallet ganger timelønssatsen.

§ 5.

Lønninger.

- a)
- Lønssatser, driften.*

Gruben:

Minerere og fordrere i dagsarbeide	kr.	1.15
Minstelønn i akkord	«	1.00

Vaskeriet:

Skifteformenn	«	1.20
Maskinpass., knuser	«	1.10
—«— mølle, separatorer	«	1.05
—«— borde	«	1.05
—«— smørere	«	1.05
—«— skeidere	«	0.90

Transport:

Lokomotivkjører	«	1.20
Bremser	«	1.05
Skinneleggere	«	1.15

Fagarbeide:

Reparatør, mekaniker samt elektriker	«	1.20
Hjelpearbeidere	«	0.95
Snekkere	«	1.20

samt for snekkere verktøigodtgjørelse 2 øre pr. arbeidet time.

Dagarbeide:

Diverse arbeide	«	1.00
-----------------------	---	------

- b)
- Arbeide under stans:*

Samme timelønn som ovenfor.

- c)
- Anleggsarbeide:*

Fagarbeide, sprengning, muring, støpning, smedarbeide og bygningsarbeide	«	1.15
Øvrig arbeide	«	1.00

- d) Dyktige og mere betrodde arbeidere kan betales høiere lønn. Lønnen for disse bestemmes efter nærmere avtale mellom bedriftens leder og hver enkelt arbeider.

- e) I tilfelle der skulde forekomme arbeider der ikke finnes lønssatser for, samt hvis utvidelser, anskaffelse av nye maskiner, innførelse av nye arbeidsmetoder gjør en forandring av fastsatte lønssatser nødvendig, skal der forhandles mellom bedriften og arbeidernes tillitsmenn.

§ 6.

Utløpstid.

Denne overenskomst trer i kraft den 1 september 1934 og gjelder til den 31 august 1935 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to måneders varsel.

Oslo, 21 august 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund
Chr. Henriksen.

Fredrikstad, 22 august 1934.

pr. pro. A/S Titania
Sigurd Knudsen.

Skaland Grafitverk.

Efterat arbeiderne allerede i 1933 blev organisert i tilslutning til forbundet krevde man høsten s. å. oprettet overenskomst. Fra bedriftens side blev det dengang hevdet at mulighetene for fortsatt drift var svært usikre og måtte nærmest betraktes som prøvedrift, og blev det dengang enighet om å utsette de videre forhandlinger til våren 1934. Det blev igjen optatt forhandlinger. Imidlertid viste det sig at bedriften fortsatt inntok det samme standpunkt, og kom man således ikke frem til noget resultat. Som følge herav søkte man og fikk godkjennelse for opsigelse av plassene til fratredelse 1 oktober 1934. I forbindelse med den foretatte opsigelse blev det optatt megling som resulterte i et forslag som imidlertid blev forkastet. Efterat forslaget var forkastet henstillet meglingsmannen til partene om å søke fornyede partsforhandlinger for om mulig å finne frem til en foreløbig ordning for å undgå stans. Sådant forhandling kom istand. I forbindelse med forhandlingene blev der opsatt følgende protokoll som blev vedtatt av foreningen.

Protokoll.

År 1934, 11 desember, avholdtes konferanse på forbundets kontor angående Skaland Grafitverks overenskomstforhold.

Til stede: For bedriften direktør Bjørnstad og kontorchef Opsal. For forbundet Ødegård og Henriksen.

Konferansen var foranlediget ved at der i meglingsmøte idag blev meddelt, at arbeiderne har forkastet meglingsforslaget av 26 november 1934 og i henhold hertil vilde arbeidsstans inntre førstst. lørdag.

Bedriftens representanter foreslo, at driften fortsetter uten tariff-

overenskomst og med de nuværende lønnsatser inntil 1 april 1935 og at forhandlinger gjenoptas så tidlig at disse er avsluttet innen nevnte datum. Bedriften vil videre i mellemtiden ytterligere undersøke muligheten av lønnsforbedringer, og ferie for 1935 blir ydet i følge meglingsforslaget.

Efter henstilling fra forbundets representanter har bedriften gått med på å praktisere overtidsbestemmelsene i overenskomstforslaget, dog således at skiftarbeiderne på lørdags ettermiddag som arbeider med rensningsarbeide i fabrikken betales 50 pct. tillegg istedetfor som nu 10 pct. så lenge den nuværende arbeidsordning pågår.

Forbundets representanter erklærte å ville anbefale foranstående ordning godkjent.

*Johs. M. P. Ødegård. Ingolf Bjørnstad. Chr. Henriksen.
S. Opsahl.*

Knaben Molybdengruber.

Den 11 februar nedbrente vaskeriet ved Knaben og blev det som følge derav driftsstans en tid. Da man kom frem til tiden for ferie meddelte selskapet at arbeiderne på grunn av brand og den dermed opståtte driftsstans ikke hadde krav på ferie. I den anledning blev det optatt forhandlinger med Bergverkernes Landssammenslutning hvorfra det foreligger følgende protokoll:

Protokoll.

På grunn av at vaskeriet ved A/S Knaben Molybdængruber nedbrente 11 februar som førte til en lengere driftsstans, har i henhold til bemyndigelse fra Knaben Grubearbeiderforening og A/S Knaben Molybdængruber sekretær Henriksen, Norsk Arbeidsmandsforbund, og kontorchef Rogstad, Bergverkernes Landssammenslutning, hatt diverse konferanser om i hvilken utstrekning ferie og feriegodtgjørelse inneværende år skal beregnes for arbeiderne.

Sekretær Henriksen har fremholdt at han finner det rimelig at samtlige ved A/S Knaben Molybdængruber beskjeftigede arbeidere erholder ferie inneværende år, forsåvidt de ved ferietidens inntreden har 6 måneders sammenhengende tjenestetid, idet han finner at man bør se bort fra spørsmålet hvorvidt branden kan henregnes til «en midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker» eller ikke.

Imidlertid finner *Henriksen* å måtte frafalle dette krav også av den grunn, at det er en hel del av de arbeidere, som tidligere var i bedriftens tjeneste, nu er i beskjeftigelse hos entreprenørene som bygger det nye vaskeri. Han finner da å måtte fastholde at de arbeidere — uansett hvad de måtte beskjeftige sig med — som er inntrådt hos A/S Knaben Molybdængruber får ferie inneværende år.

Kontorchef Rogstad på sin side har fremholdt, at ved vaskeriets brand 11 februar i år opstod der et avbrudd i den normale drift som vil vare helt til begynnelsen av november d. å., da det nye vaskeri anta-

gelig vil bli ferdig. Ved den herved forvoldte driftsstans på ca. 9 måneder avbrytes den sammenhengende ferieoptjeningstid, idet stansen ikke kan komme inn under overenskomstens § 9, litra e 2 «en midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker».

Under disse forhold kan bedriften ikke være forpliktet til i henhold til overenskomsten å yde arbeiderne feriegodtgjørelse for inneværende år.

Enighet kunde således ikke opnåes, og sekretær *Henriksen* forbeholdt sig å innbringe spørsmålet for Arbeidsretten.

N. W. Rogstad. Chr. Henriksen.

Efter nærmere konferanse med foreningen blev det igjen avholdt et forhandlingsmøte og blev det der enighet om å forlike saken som går ut på følgende:

År 1934 den 4 juli avholdtes et møte i anledning det spørsmål som er opstått ved Knaben Molybdængruber om ferie til en del arbeidere. Det var tidligere avholdt et forhandlingsmøte 25 juni og en konferanse 29 juni.

Der møtte for

A.s Knaben Molybdængruber: Direktør Sverre.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Henriksen.

Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkernes Landssammenslutning: Advokat Verdich Johansen.

Under hensyn til de ekstraordinære forhold inneværende år ved Knaben Molybdængruber blev man enig om å ordne feriespørsmålet på følgende måte:

De arbeidere som sluttet ved brannen 10 februar og er inntatt ved bedriften før 30 juni d. å. og oppfyller de almindelige feriebetingelser, får halv feriegodtgjørelse. I den feriebetingende tjenestetid medregnes også den tjenestetid disse arbeidere har hatt før brannen 10 februar d. å.

Man var fra begge sider enig om at denne ordning ikke skulde kunne påberopes om lignende spørsmål skulde opstå ved andre bedrifter.

Ordningen blev vedtatt av sekretær *Henriksen* på vegne av Norsk Arbeidsmandsforbund og Knaben Grubearbeiderforening og for bedriften og Arbeidsgiverforeningen av direktør Sverre og advokat Verdich Johansen.

Verdich Johansen. S. T. Sverre.

Chr. Henriksen.

Raffineringsverket A/S avd. Hosanger.

Da bedriften var medlem av Bergverkernes Landssammenslutning blev landsoverenskomsten i bergverksindustrien gjort gjeldende for avdelingen i Hosanger våren 1934. På grunn av egenartede forhold som var til stede ved bedriften blev overenskomstens bestemmelser ikke praktisert. Dette gjaldt særlig forholdet til akkordarbeide. Det blev

i den anledning optatt forhandlinger med bedriften, hvor man foreløbig enedes om en ordning som fremgår av nedenfor gjengitte protokoll:

År 1934 den 16 desember avholdtes forhandlingsmøte ved Raffineringsverket A.s, avdeling Hosanger angående forskjellige tvistespørsmål. Til stede for bedriften: Ingeniør S. Smith Meyer, ingeniør T. Amdahl.

Til stede for arbeiderne: Sekretær Henriksen, arbeider Rasmus Litland, arbeider Andreas Litland og arbeider Oluf Røsland.

Arbeidernes representanter fremholdt:

1. At de av minererne som har fått strosseakkord har arbeidet i 2 måneder uten å kunne få oppgjør. Bedriftens representanter meddelte at årsaken hertil var at der var for meget løs sten i strossen til at man overhodet kunde foreta måling. Arbeidernes representanter bekreftet også at det ikke var mulig å måle strossen på det nuværende tidspunkt.
På grunnlag herav krevet arbeiderne et utvidet forskudd utover de kr. 1.05 som de hittil har fått.
2. Akkordprisen for fordring: Arbeidernes representanter fremholdt på vegne av fordrerne at den fastsatte akkordpris var for liten. Bedriftens representanter meddelte at de ikke kunde gjøre nogen forandring når det gjaldt akkordprisen idet fordrerne ikke har forsøkt å arbeide på den fastsatte akkordpris. De krevde som følge herav av fordrerne at den fastsatte akkordpris skulde praktiseres før man kunde akkordere om annen pris.
3. Arbeidernes representanter henstillet at Alfred Langeland som var opsagt måtte bli tatt inn i arbeide igjen.

Nytt møte avholdtes den 17 desember. De samme var til stede som i foregående møte.

Angående strosselagenes forskudd enedes man om følgende:

Der betales efter en forskuddslønn av kr. 0.95 pr. time. Hvor strossen ikke kan måles efter 2 måneder utbetales ekstrarforskudd motsvarende ca. kr. 0.10 pr. arbeidet time. For de strosser som er igang nu, betales fortsatt kr. 1.05 pr. time + ekstrarforskudd som foran nevnt, inntil måling i disse strosser kan finne sted.

Vedrørende spørsmålet Alfred Langeland enedes man om at Alfred Langeland skaffes arbeide igjen umiddelbart over nyttår.

Angående spørsmålet om fordrernes akkordpris erklærte arbeidernes forhandlere at fordrerne har erklært sig enig i å godta den akkordpris som var fastsatt til kr. 0.32 pr. tonn, og at akkordarbeidet skal begynne å praktiseres fra januar måned. Det er da forutsetning for akkordprisen at koblingen er fordrerne uvedkommende.

Bysheim, den 17 desember 1934.

S. Smith Meyer. Chr. Henriksen. Oluf Røsland.
T. Amdahl. Rasmus Litland. Andr. B. Litland.

Røros Kobberverk.

Under henvisning til beretning for 1933 mottok man fra fagforeningene på Røros i skrivelse av 2 januar følgende meddelelse:

Til Norsk Arbeidsmandsforbund.

Massemøte av grube- og hyttarbeiderne samlet til massemøte igår har med 58 mot 51 stemmer forkastet kriseforslaget til overenskomst med Røros Verk.

Nærmere begrunnelse for dette blir av forretningsutvalget offentliggjort snarest i form av et kommuniqué fra møtet.

Forretningsutvalget har hatt møte og drøftet den situasjon som er opstått ved at arbeidsstans er inntrådt ved verket.

I den anledning blev det enstemmig besluttet å henvende sig til forbundet om ekstraordinær støtte under driftsstansen. Vi vilde gjerne så snart som mulig høre om forbundets stilling i saken og Landsorganisasjonens likeså.

Vi tenker med det første å henvende oss gjennom oprop til de øvrige landets arbeidere om økonomisk støtte under denne stans.

Med solidarisk hilsen

For Fagforeningenes Forretningsutvalg, Røros.

O. P. Bonde, form.

L. Heksem, sekr.

Så vel forbundet som Landsorganisasjonen fant ikke å kunne betrakte stansen som en ordinær konflikt, men en arbeidsstans som skyldtes den krise som Røros Verk var i og som helt og fullt var avhengig av Statens støtte for drift. Imidlertid var Røros-arbeiderne i en meget vanskelig stilling og fant forbundsstyret ut fra de vanskeligheter som var til stede å måtte yde foreningene en økonomisk støtte. Forbundet søkte i den anledning Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om et lån stort kr. 10 000.00 som blev innvilget. Ved siden av dette beløp har forbundet ytterligere bevilget, slik at det samlede beløp som er utbetalt fra forbundets side utgjør kr. 17 300.00. Dertil utsendte fagforeningene på Røros oprop gjennom Trøndelag faglige Samorganisasjon som resulterte i en ganske stor økonomisk støtte.

Den 23 mai sammenkalte fylkesmannen i Sør-Trøndelag et møte i Trondheim for å drøfte situasjonen for Røros. I dette møte deltok den i anledning forholdene ved Røros Verk av Staten nedsatte komité, videre de interesserte herreders ordførere, representanter for fagforeningene på Røros og forbundet.

Den i anledning dette møte opsatte protokoll går ut på følgende:

Utskrift av forhandlingsprotokoll fra møte i Trondheim den 23 mai 1934.

År 1934 den 23 mai holdtes møte etter innkallelse fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag i Trondhjem Sparebanks lokaler til behandling av de foreliggende forhold på Røros.

Til stede var: Røroskomitéens formann, fylkesmann Øyen. Medlemmer av komitéen. J. Falkberget og grubearbeider Sundt. Norsk Arbeidsmandsforbunds sekretær, Henriksen. Hyttarbeider Peter Vigen og arbeider Jens Hånes. Sosialdepartementet ved sekretær Jackbo. Ordførerne Selboe, Indset, Erlien og Borgos. Røros Kobberverk ved styrets formann, professor Harald Pedersen, samt fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Klingenberg.

Forhandlingene blev ledet av fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Klingenberg.

Efter felles overlegning søkte dirigenten forhandling med de forskjellige representanter, og fremsatte med tilslutning av Røroskomitéens formann sådant forslag:

1. Lønnen fastsettes således: Minstelønn 65 øre, dog ved noteringen standard kobber under pund 33 — trettitre —, 60 — seksti øre — og ved noteringer på pund 37 — trettisyv — eller mere, 70 — sytti — øre.
2. Røros Verk vil iverksette drift mot statsstøtte efter overenskomst med departementet.

Forutsetningen er at 125 mann skaffes arbeide snarest og at utvidelse av driften iverksettes så snart gjørlig.

3. Verket anvender så vidt mulig akkord.
4. Arbeidsledighetskomitéene sender fortegnelse over arbeidsledige og ved uttagelsen av arbeidere legges disse fortegnelser til grunn.
5. Tidligere arbeidere har fortrinnsrett til å bli gjeninntatt ved verket, forsåvidt de ikke nu blir inntatt, og å iverksette arbeide for dem som efter dette foreløbig ikke kommer i arbeide ved verket.
6. Det henstilles inntrengende til departementet å vedta ovenstående og å iverksette arbeide for dem som efter dette foreløbig ikke kommer i arbeide ved verket.

De møtende representanter for Røros-komitéen, samt for distriktet, arbeiderne ved Røros Verk, vedtok enstemmig å anbefale forslaget.

Odd Klingenberg. Knud Øyen. Per A. Sundt. Jens Hånes.
Peter Vigen. Chr. Henriksen. Harald Pedersen.
S. N. Borgos. Jon O. Indset. Johan Falkberget. K. O. Erlien.
Axel Selboe. Eiv. Jackbo.

Saken blev behandlet i fagforeningene på Røros i møte 27 mai hvori forbundets næstformann deltok. Saken blev her inngående drøftet og ved den endelige votering blev det for de i ovennevnte protokoller opsatte betingelser avgitt 91 stemmer og 18 mot samt 12 blanke sedler. På disse betingelser kom da arbeidet i gang og har siden gått med en sterkt innskrenket arbeidsstyrke.

A/S Sulitjelma Gruber.

Bedriften har siden 1931 vært sterkt trykket av den deprimerte situasjon på kobbermarkedet og i 1934 var stillingen ikke bedre, sett i sammenligning med de foregående år. Ved kriseoverenskomstens utløp 31 mars blev det spørsmål om fornyelse av denne. Efter en del forhandlinger blev man enig om å anbefale prolongasjon til 1 april 1935 uten nevneverdige forandringer til det bedre utover at basisen for beregningene blev hevet med 6 pct.

Da man antar at denne kriseoverenskomsts ordlyd kan ha sin interesse for forbundets medlemmer å bli bekjent med inntas den i sin helhet i beretningen.

Den er sålydende:

Kriseoverenskomst

oprettet mellem Sulitjelma Samorganisasjon og dens medlemmer på den ene side og Aktieselskapet Sulitjelma Gruber på den annen side.

1. Overenskomsten gjelder til 1 april 1935.
2. Driften holdes gående efter Bergverksoverenskomsten av 7 september 1931 og arbeidsreglementet med nedenstående endringer og tillegg. Dog kan Verket ikke under denne tid stanse driften på grunn av lave kobberpriser eller andre ugunstige konjunkturer uten for så vidt at produktet av elektrolyt-kobbernotering og pundkurs ligger under 696.50, i hvilket tilfelle Verket forbeholder sig å stå fritt. Ved elektrolyt-kobbernotering forståes resp. måneds offisielle gjennomsnittlige notering av elektrolytisk kobber på Londons børs (kfr. Daily Commercial Rapport). Pundkursen regnes efter månedens gjennomsnittsnotering på Oslo børs.
3. Lønningene blir ved hvert månedsoppgjør å regulere som tidligere på basis av månedens produkt av kobbernotering og pundkurs efter nedenstående skala. (Mellemliggende produkter i proporsjon.)

Produkt av kobbernot. og pundkurs.	Kobbernotering: £.	Pundkurs: Kr.	Gj.snittsførtjeneste: Kr.
577.1	29.0	19.90	0.85
607.0	30.5	«	0.88
636.8	32.0	«	0.91
666.6	33.5	«	0.94
696.5	35.0	«	0.97
726.4	36.5	«	1.00
756.4	38.0	«	1.03
786.0	39.5	«	1.06
815.9	41.0	«	1.09
845.7	42.5	«	1.12
875.6	44.0	«	1.15
905.4	45.5	«	1.18
935.3	47.0	«	1.21

Ved høiere produkt enn 965.2 betales full lønn efter Bergverks-overenskomsten av 7 september 1931.

For kobbernotering og pundkurs gjelder bestemmelsene som ovenfor i punkt 2, næst siste passus.

Reguleringen skjer procentvis i forhold til de september 1931 fastsatte krisesatser.

For hyttarbeiderne blir kobberøret for røkplagen inntil videre 6 øre pr. tonn produsert kobber.

Tillegg eller fradrag regnes med hele øre så vel på timelønn som på akkord. Over $\frac{1}{2}$ øre regnes som hel øre, under $\frac{1}{2}$ øre regnes ikke. Tillegget gis kun inntil lønningene i henhold til overenskomsten av 7 september er opnådd.

4. Som minstelønn i akkord for voksne mannlige arbeidere anvendes kr. 0.77 pr. time under dagen og kr. 0.70 pr. time i dagen.
5. Forskudd i akkord utbetales efter de samme regler som hittil.

Protokolltilførsel.

1. I ferien tilståes alle arbeidere en fribillett tur og retur Sulitjelma—Finneid for sig og familien.
2. De arbeidere som har fått arbeide heroppe og har sin familie boende nede i bygden, gis 25 pct. på nuværende billettpriser, således at denne tur og retur reduseres fra kr. 2.00 til kr. 1.50.
3. For de lavest lønnede voksne arbeidere skal reduksjonen efter skalaen ikke gå under 72 øre pr. time, så lenge kobbernoteringen ikke går under 32 £. Dog skal reduksjonen ikke gå under 68 øre pr. time.
4. For skeideguttene på Jakobsbakken skal reduksjonen ikke gå under 48 øre pr. time.

Som tillegg til overenskomsten enedes man om følgende:

1. Hyttarbeiderne erholder 10 dagers betalt ferie.
2. Hjelpearbeiderne ved det mekaniske verksted erholder et tillegg av 5 øre pr. time på sin nuværende lønn med regulering som de øvrige arbeidere.

Læreguttene lønnskala begynner med 36 øre pr. time og avsluttes med 77 øre pr. time.

Faste elektriske sveisere erholder fritt 2 blådresser pr. år (va-reklær).

3. Betongstøpere og forskallere, med 4 års praksis i dette arbeide regnes som fagarbeidere og erholder den for fagarbeidere fastsatte timelønn.

Dessuten en del mindre endringer. Overenskomstens varighet til 31 mars 1935. Ved behandling i de interesserte foreninger blev forslaget godkjent.

Orkla Grube-Aktiebolag.

I forbindelse med omtalen angående nevnte bedrift er det nødvendig også å omtale tariffrevisjonen vedkommende Orkla Metall-Aktieselskap og Chr. Salvesen & Chr. Thams's Communications Aktieselskap i rekkefølge. For Orkla Metall-Aktieselskap av den grunn at dette er et datterselskap til Orkla Grube-Aktiebolag, og vedkommende Chr. Salvesen & Chr. Thams's Communications Aktieselskap for så vidt angår selskapets transportvirksomhet for de to andre selskaper. Alle tre overenskomster løper parallelt på grunn av selskapenes innbyrdes samarbeide.

De ved nevnte bedrifter gjeldende overenskomster har varighet til 31 mars 1934, med to måneders gjensidig opsigelse, og gjelder videre et år ad gangen, dersom ingen av partene foretar opsigelse.

Efter henvendelse fra bedriften blev der optatt antesiperte forhandlinger den 22 januar på Løkkens verk. (Ingen av bedriftene er tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening) og forhandlingene pågikk uavbrutt til 6 februar da forhandlingsutvalget fremla et omforenet forslag for samtlige tre bedrifter. I overenskomsten var også bestemmelser med hensyn til lønnssetser for elektrikere. På grunn av at Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsarbeiderforbund var uttrådt av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, og elektrikere ved Orkla Grube-Aktiebolag var organisert i tilslutning til nevnte forbund, måtte det bringes på det rene, om bedriften aktet å oprette overenskomst med nevnte forbund for elektrikernes vedkommende, idet landskongressens beslutning i forbindelse med omorganiseringen til industriforbund bestemmer, at ved hver enkelt bedrift skal kun en organisasjon være representert i overenskomstforholdet.

For tydelighets skyld fant arbeidernes representanter det nødvendig å innhente sekretariatets nærmere standpunkt til saken og sekretariatet meddelte forhandleren sitt standpunkt i følgende telegram:

«Sekretariatet har besluttet at der ikke kan opprettes overenskomst med Orkla Gruber av andre forbund enn Norsk Arbeidsmandsforbund. Orkla Gruber må gis grei beskjed om sekretariatets standpunkt.»

Fagsekretariatet.

Efter en del drøftelse av spørsmålet erklærte bedriften at de ikke aktet å oprette overenskomst med andre organisasjoner enn Norsk Arbeidsmandsforbund.

Da dette spørsmål var tilrettelagt fortsattes forhandlingene om de enkelte punkter i det av arbeiderne fremlagte forslag til endringer i de

bestående overenskomster. Man diskuterte først spørsmålet for *Orkla Grube-Aktiebolag*, for hvilket kravene var mest omfattende.

Hovedkravene var en almindelig forhøielse av så vel de individuelle lønninger som de i overenskomsten fastsatte minstelønssatser, samt forlengelse av ferien.

Nogen almindelig lønnsforhøielse motsatte bedriften sig med bestemthet, men ved gjennomgæelse av de forskjellige arbeidsgrupper oppnåddes nogen forbedringer i de gjeldende timelønninger, og hvad angår de i overenskomsten fastsatte minstelønssatser oppnåddes en del forbedringer. Det omformede forslag til minstelønssatser, som er vedtatt av begge parter, er følgende:

Lønnsatser m. v.

1. a) *Arbeide under dagen.*

1. *Sjakthuggere:*

	Minstelønn	
	i akkord	i dagarb.
	kr.	kr.
a) De første 12 måneder	0.80	1.00
b) Fullt utlærte	0.90	1.10
2. <i>Øvrige arbeidere</i>	0.80	1.05
b) <i>Arbeide i dagen.</i>		
1. Mannlige arbeidere	0.75	0.95
2. Kvinner	0.50	0.70

c) *Spesialarbeidere.*

Lokomotivførere, heis- og kompressorkjørerere samt skinneleggere og reparatører i vaskeriet 0.80 1.10

Som forskudd i akkord utbetales ved forskuddslønningen de i den nugjeldende overenskomst gjeldende minstelønssatser i akkord.

2. *Fagarbeidere m. v.*

a) *Minstelønn.*

1. Jern- og metallarbeidere, elektrikere, borsmeder, snekkere, tømmermenn og malere ..... kr. 1.05
2. Hjelparbeidere ..... « 0.95

b) *Læregutter.*

a) Ovenstående minstelønssatser gjelder ikke læregutter på kontrakt, eller gutter som er antatt i lære uten kontrakt.

b) Læregutter på kontrakt, eller gutter som er antatt i lære, skal gis den best mulige fagutdannelse og så vidt gjørlig fortsette ved samme bedrift i læretiden, således at de etter endt læretid skal kunne gjøre fyldest for minstelønningen som ovenfor. Til opnåelse herav fastsettes:

1. At guttene som regel ikke skal antas eldre enn 17 år.
2. At bedriften skal gi dem adgang til virkelig å lære det fag de beskjeftiges i, og ikke for lenge ad gangen holde dem i et bestemt spesialarbeide.

Læregutter avlønnes etter følgende skala:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	halvår
43	48	53	58	63	68	73	78	84	95	øre pr. time.

For dem som antas i lære etter å ha gjennomgått en mekanisk fagskole eller på annen måte har fått utdannelse i faget, gjøres et fradrag i læretiden. Fradraget skal stå i forhold til vedkommendes utdannelse, og begynnerlønnen tilsvarende forhøies.

Andre gutter som arbeider i verkstedet:

Fra fylte 15 16 17 18 år

35 45 62 75 øre pr. time.

Med hensyn til feriens forlengelse, gjorde bedriften mulige innrømmelser herom avhengig av overenskomstens varighet, og krevde overenskomstens varighet satt til henholdsvis 15 september 1937 eller 31 mars 1938.

Da arbeidernes representanter ikke anså sig å ha mandat til å forhandle om overenskomst av så lang varighet, måtte spørsmålet forelegges de interesserte foreninger til avgjørelse.

Den 2 februar behandledes saken i Orkanger Arbeidsmandsforening og den 4 februar i Løkkens Grubearbeiderforening. Begge foreninger besluttet med stort flertall å gi forhandlingsutvalget mandat til å fortsette forhandlingene på basis av overenskomstens varighet som foran nevnt, under forutsetning av at man ellers kunde opnå et akseptabelt resultat.

Med hensyn til ferien enedes man om følgende forslag som akseptertes av begge parter:

§ 9.

Ferie.

- a) Enhver arbeider som har vært ansatt ved samme bedrift i et sammenhengende tidsrum av 6 måneder, har rett til en sammenhengende ferie på 12 arbeidsdager. At bedriften i nevnte tidsrum har arbeidet med innskrenket tid medfører ikke innskrenkning i arbeiderens rett til ferie. Arbeideren må godtgjøre at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse.
- b) Ferien skal gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai til 15 september, da ferietiden er ute. Er bedriftsmessige eller andre hensyn til hinder herfor, blir tidsrummet for ferien å fastsette ved særskilt overenskomst.
- c) Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder. Denne skal samråde sig med arbeidernes tillitsmenn og om mulig gi 14 dagers varsel.
- c) I ferien skal arbeideren ha en lønn (feriegodtgjørelse) som fastsettes således:

1. Hvor der arbeides på fast lønn (uten akkord) skal feriegodtgjørelsen svare til lønnen.
2. Hvor der arbeides helt eller delvis på akkord, skal feriegodtgjørelsen svare til gjennomsnittsførtjenesten i de siste 6 måneder.
3. Hvis der er arbeidet på innskrenket tid, skal feriegodtgjørelsen beregnes på grunnlag av arbeiderens gjennomsnittlige arbeidstid i de siste 6 måneder og av hans timelønn ved feriens inntreden. Har det vært arbeidet helt eller delvis på akkord, gæes ut fra beregningsmåten i punkt c. 2.

Feriegodtgjørelsen utbetales dagen før ferien begynner.

- d) Blir en arbeider sagt op før han har fått adgang til å benytte en optjent ferie, tilkommer der ham feriegodtgjørelse.

Hvis en arbeider deltar i en fellesferie før han vært 6 måneder i bedriftens tjeneste, tilkommer det ham en feriegodtgjørelse på 6 måneders dagen for hans ansettelse i bedriften, når han godtgjør at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller fått feriegodtgjørelse.

- e) Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:
1. En lockout eller streik, som er besluttet eller på forhånd godkjent henholdsvis av bedriften eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
  2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
  3. Ordinær militærtjeneste som ikke strekker sig ut over en rekruttskole og en regimentsamling.
  4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke ut over 3 måneder.

Den tid hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes dog ikke i tjenestetiden.

- f) I enkelte bedrifter eller bedriftsbrancher, hvor en lengere ferie enn foran bestemt er innført, er det intet til hinder for at denne lengere ferie tariffest.
- g) Foranstående feriebestemmelser skal ikke være til hinder for at der, hvor særlige forhold, (som sundhetsskadelig eller særlig anstrengende arbeide eller lignende) tilsier det, gis enkelte arbeidere lengere ferie.

(Anm. For skoft utover 3 dagers sammenlagt varighet i ferieop-tjeningstiden kan arbeidsgiveren gå til tilsvarende fradrag i ferieløn-nen. For å hindre tvist om permisjon er gitt, skal den som ønsker per-misjon se på at formannen noterer permisjonen i skiftboken.)

På grunn av overenskomstens varighet til 31 mars 1938 enedes man om, i forbindelse med varighetsbestemmelsen, en bestemmelse om indeks-regulering i overenskomstperioden:

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder fra 31 mars 1934 til 31 mars 1938 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to — måneders varsel.

Indeksregulering.

Hvis Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 september 1935 viser stigning eller fall på 6 points eller mer, sammenlignet med indekstallet 146, blir alle lønnssetser å forhøie eller nedsette med det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Lønnsforandringer inntreer fra den dag Det Statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Dersom Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 mars 1937 viser en stigning eller et fall sammenlignet med indekstallet pr. 15 september 1935 på 5 points eller mer kan arbeiderne i tilfelle stigning, arbeidsgiverne i tilfelle fall, forlange en økning, resp. senkning av lønnssetserne tilsvarende det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Opnæes ikke enighet herom, kan den av partene som har forlangt forandring, opsi avtalen med 3 måneders varsel.

15 februar 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Johs. M. P. Ødegård.

For Orkla Grube-Aktiebolag,
M. Serck Hansen.

De øvrige bestemmelser i overenskomsten er enslydende med de bestemmelser som er fastsatt i overenskomsten for de bedrifter som er tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkenes Landssammenslutning.

Orkla Metal-Aktieselskap.

Hvad angår overenskomstforholdet ved denne bedrift hadde man, forsåvidt angår lønsspørsmålet inntatt det standpunkt, at det måtte sees i sammenheng med Orkla Grube-Aktiebolag. Dersom det opnåddes et generelt lønnstillegg ved gruben, vilde samme krav bli reist også for metallverkets vedkommende.

Den første overenskomst som blev opprettet ved denne bedrift, i 1932, blev overenskomsten bygget på samme system som overenskomstene i den elektrokjemiske industri, og dette system opprettholdes fremdeles.

Også ved denne bedrift var feriens lengde av særlig interesse og det krevdes 12 dagers ferie for samtlige bedriftens arbeidere. (I overenskomsten av 1932 var feriens lengde henholdsvis 10 og 12 dager.) Bedriften gikk med herpå. Likeledes krevdes at procenttillegget (100 pct.) for skiftarbeide på de store høitidsdager også skulde gjelde skjær-

torsdag, langfredag, Kristi himmelfarts dag, bededag, 1. og 17 mai. Det man opnådde på dette punkt var at 100 pct. tillegg skal betales på skjærtorsdag kl. 18 til langfredag kl. 22.

Hvad lønnsbestemmelsene angår, opnåddes ingen andre forandringer enn at timelønnen i dagarbeide forhøiedes fra kr. 1.12 til kr. 1.15 pr. time og som ny lønssats enedes man om, at i anleggsarbeide betales kr. 1.00 pr. time i forskuddslønn.

Vi inntar her overenskomsten i sin helhet:

Overenskomst mellom Orkla Metal-Aktieselskap på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avd. 147, Orkanger Arbeidsmannsforening på den annen side. Fra 31 mars 1934 til 31 mars 1938.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

- Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. Overtidsarbeide bør innskrenkes til det minst mulige og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.
- Arbeiderne skal, også innen for rammen av den i loven fastsatte begrensning av adgangen til overtidsarbeide, enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidsarbeide ved særlige anledninger som møter m. v. samt også av private grunner.
- Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter.

Overtidsarbeide på lørdager og dager før helligdager etter kl. 14 samt på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften kl. 22 betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere hvis skift ender før kl. 14 på lørdager og dager før helligdager betales for overtidsarbeide mellom skiftets slutt og kl. 14 50 pct.

Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer pr. dag. For øvrig med 50 pct.

For overtidsarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommenes ordinære arbeidstid og påbegynnes senere enn 3 timer derefter, betales med vanlig overtidsprocenttillegg inntil kl. 21 og derefter 100 pct.

- Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller søn- og helligdager. For ordinært skiftarbeide på søn- og helligdager gis enhver skiftarbeider et tillegg av 50 pct. av timelønnen. Med søn- og helligdagsarbeide forståes arbeide fra kl. 22 aften på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 22 søndag eller siste helligdags aften.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 14 til 1 nyttårsdags aften kl. 22, og fra skjærtorsdag kl. 6 til langfredag kl. 22, fra påske-aften kl. 14 til 2 påskedags aften kl. 22, fra pinseaften kl. 14 til 2 pinsedags aften kl. 22, og fra julaften kl. 14 til 2 juledags aften kl. 22 betales et tillegg av 100 pct.

§ 3.

Lønninger.

	Timelønn
Smeltebaser	kr. 1.40 pr. time
Smeltere	« 1.35 —
Skiftarbeidere	« 1.27 —
Dagarbeidere	« 1.15 —
Reparatører, fagarbeidere på skift	« 1.32 —
Malere	« 1.32 —
Fagarbeidere, dagtid	« 1.25 —
For regelmessig arbeide på 2 skift	« 1.21 —
Anleggsarbeidere, forskudd i akkord	« 1.00 —

For midlertidig skiftarbeide betales som for vanlig skiftarbeide bestemt.

Anm. Ved fastsettelse av nærværende overenskomst skal der ikke foretas nogen reduksjon i timelønnen for den enkelte arbeider, som ved overenskomstens inngåelse måtte ha en høyere timelønn.

§ 4.

Ferie.

- Bedriften skal gi sine arbeidere ferie i 12 arbeidsdager. Skiftarbeidere ved de kontinuerlige avdelinger, som har vært beskjeftiget som sådanne i minst 3 måneder og som tjenestegjør nogen av de større høitider, 1 juledag, 1 påskedag eller 1 pinsedag regnet fra kl. 22 jul-, påske- og pinseaften til kl. 6 annendags morgen har rett til ytterligere 1 feriedag for hver helligdag, dog ikke utover 2 dager tilsammen.

Arbeideren må godtgjøre at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie. Ferien gis innenfor tidsrummet 1 mai til 1 oktober, da ferietiden er ute. Er bedriftsmessige hensyn til hinder herfor, blir ferietiden å fastsette ved særskilt overenskomst. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder. Bedriften skal, hvis ikke særlige grunner hindrer det, gi beskjed om ferien minst 14 dager i forveien.

Anm. For opnåelse av tilleggsferie skal arbeidere på 2 skift og 1 skift som ordinært arbeider om søndagen, regnes likt med skiftarbeidere ved de kontinuerlige avdelinger.

- Enhver arbeider som har vært ansatt ved samme bedrift i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 1 mai det ene år til 1 mai det påfølgende år.

c) Feriegodtgjørelsen beregnes med 4.2 pct. For arbeidere med rett til tilleggsferie med ytterligere 0.3 pct. for hver ytterligere feriedag av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn, multiplisert med det av ham i bedriftens tjeneste utførte antall arbeidstimer.

Feriegodtgjørelsen blir for skiftarbeidere å beregne også av det i § 2 d. fastsatte tillegg for ordinær søndagsskift.

d) Bedriften beregner den enkelte arbeiders feriegodtgjørelse pr. 1 januar og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp. Bedriften innsetter beløpet i bank med angivelse av vedkommende arbeiders navn og adresse. Hvis en arbeider slutter etter lovlig opsigelse forholdes på samme måte, idet feriepengene beregnes inntil fratredelsen.

14 dager før feriens inntreden kan arbeideren forlange disse anvisningsbeløp utbetalt mot legitimasjon fra hans daværende arbeidsgiver. Kan sådan legitimasjon ikke skaffes, fordi arbeideren ikke lenger er ansatt ved nogen bedrift, kan han kreve anvisningsbeløpene utbetalt den 15 september.

Den bedrift hvor arbeideren er ansatt ved feriens inntreden, utbetaler ham kontant dagen forut de av ham i tiden mellom siste oppgjør og 1 mai optjente feriepenge.

e) I enkelte bedrifter eller bedriftsbrancher, hvor en lengere ferie enn foran bestemt er innført, er der intet til hinder for at denne lengere ferie tariffest.

f) Foranstående feriebestemmelser skal ikke være til hinder for at der, hvor særlige forhold (som sundhetsskadelig eller særlig anstrengende arbeid eller lignende) tillater det, gis enkelte arbeidere lengere ferie.

g) Det er forutsetningen at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 5.

Verktøigodtgjørelse.

Trearbeidere som selv holder tilstrekkelig håndverktøi, får herfor en godtgjørelse av 2 øre pr. arbeidet time. Godtgjørelsen utbetales etter skuddsvis pr. år.

Hvis bedriften selv holder verktøi, har arbeideren ikke rett til verktøigodtgjørelse.

§ 6.

Attester.

Når en arbeider forlater en bedrift, enten det skjer etter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, erholder han en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet. Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførelse av årsak).
4. Fag.
5. Timelønn da han forlot sitt arbeide.
6. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 7.

Tillitsmenn.

De tillitsmenn (klubbformenn eller gruppeformenn) som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere.

Disse tillitsmenn blir å velge blandt de anerkjent dyktige arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.

Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til bedriftens bestyrer eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.

De arbeidere som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved bedriften, dog forutsettes at tillitsmenn ikke avskjediges med mindre saklige grunner foreligger.

§ 8.

Twister.

Enhver tvist mellom en arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandlinger mellom vedkommende arbeidsgiver og arbeiderne, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Twist som angår denne overenskomst skal ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 9.

Beskyttelse og beklædning.

Bedriften holder hansker, hvor anvendelse av sådanne viser sig nødvendig samt fangskinn av lær eller annet hensiktsmessig material til beskyttelse av ovnen.

Dessuten brillor for beskyttelse mot sterk belysning.

§ 10.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder fra 31 mars 1934 til 31 mars 1938 og videre et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to — måneders varsel.

Hvis Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 september 1935. viser stigning eller fall på 6 points eller mer sammenlignet med indekstallet 146, blir alle lønnssetninger å forhøje eller nedsette med det procent-tall som forekommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Lønnsforandringer inntreffer fra den dag Det Statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Dersom Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 mars 1937 viser stigning eller fall på 6 point eller mer sammenlignet med indeks-

tember 1935 på 5 point eller mer kan arbeiderne i tilfelle stigning, arbeidsgiverne i tilfelle fall, forlange en økning, resp. senkning av lønns-satsene tilsvarende det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Opnåes ikke enighet herom kan den av partene som har forlangt forandring opsi avtalen med 3 måneders varsel.

Anm. Partene er enige om at anmerkningen til II § 1 i overenskomsten for bergverksindustrien (omfattende fagarbeidere) også skal være gjeldende i nærværende overenskomst.

15 februar 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Johs. M. P. Ødegård.

For Orkla Metal-Aktieselskap,
M. Serck Hansen.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Sekretariatet,
Elias Volan.

Chr. Salvesen & Chr. Thams' Communications Aktieselskap.

For denne bedrifts vedkommende krevdes at overenskomsten også skulde omfatte Thamshavn dampskibskai og dampskibet «Orkla»s drift. Likeledes at krankjørere skulde erholde lønn som sådan også i de korte perioder de utførte annet arbeide.

Med hensyn til overenskomstens omfang gikk bedriften med på at løsning og lastning ved Thams havn dampskibskai, av gods tilhørende Orkla Metal-Aktieselskap, inngikk under overenskomsten.

Hvad ferien angår stiltes fra arbeidernes side ikke andre krav enn at ferieprocenten skulde forhøies fra 3 til 3.5 pct. Dette krav akseptertes fra bedriftens side.

Lønnsatsene for dagarbeide blev forhøiet fra kr. 1.12 til kr. 1.15 pr. time. For kranfører fra kr. 1.17 til kr. 1.20 pr. time. Forskudd på akkord for anleggsarbeide blev fastsatt til kr. 1.00 pr. time. Akkord-satsen for skibning av kis og skjærsten fastsattes til 12 øre pr. tonn, tidligere 13 øre pr. tonn.

Vi inntar her overenskomsten i sin helhet.

Overenskomst mellom Chr. Salvesen & Chr. Thams's Communications Aktieselskap på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdeling 147 Orkanger Arbeidsmannsforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår forsåvidt angår arbeide ved: Thamshavn kiseksportkai, Orkla Metal-A/S's import- og eksportkai, slagg- og skjærstenstransporter og anleggsarbeider innen Orkla Metal-A/S's fabrikkområde samt arbeider på Thamshavn dampskibskai forsåvidt angår massegoods til og fra Orkla Metal-A/S.

Fra 31 mars 1934 til 31 mars 1938.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

- Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. Overtidsarbeide bør innskrenkes til det minst mulige og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.
- Arbeiderne skal, også innenfor rammen av den i loven fastsatte begrensning av adgangen til overtidsarbeide, enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidsarbeide ved særlige anledninger som møter m. v. samt også av private grunner.

- Overtidsarbeide betales med følgende tilleggspocenter:

Overtidsarbeide lørdager og dager før helligdager etter kl. 14 samt på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften kl. 22 betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere hvis skift ender før kl. 14 på lørdager og dager før helligdager, betales for overtidsarbeide mellom skiftets slutt og kl. 14 50 pct. Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de to første arbeidstimer pr. dag. For øvrig med 50 pct.

For overtidsarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommen- des ordinære arbeidstid og påbegynnes senere enn 3 timer derefter, betales med vanlig overtidsprocenttillegg inntil kl. 21 og derefter 100 pct.

- Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller søn- og helligdager.

For ordinært skiftarbeide på søn- og helligdager, gis enhver skiftarbeider et tillegg av 50 pct. i timelønnen.

Med søn- og helligdagsarbeide forståes arbeide fra kl. 22 aften på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 22 søndag eller siste helligdags aften.

For enkelt skift betales helligdagstillegget fra kl. 14 dag før helligdag.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 14 til 1 nyttårsdags aften kl. 22, fra påskeaften kl. 14 til 2. påskedags aften kl. 22, fra pinse- aften kl. 14 til 2. pinsedags aften kl. 22 og fra julaften kl. 14 til 2. juledags aften kl. 22 betales et tillegg av 100 pct.

§ 3.

Lønninger.

- Dagarbeide, lastning og lossing på skift samt anleggsarbeide innen Orkla Metal-A/S's fabrikkområde ..... kr. 1.15 pr. time
- Forskudd på akkord for anleggsarbeide ..... « 1.00 —
- Kranførere ..... « 1.20 —
(Også for arbeide utenom kranføring.)
- Akkordskibning av kis og skjærsten, 9 mann pr. skift, 12 øre pr. tonn.

Hvis en arbeider efter tilsigelse til lastning eller lossing blir avsagt, ydes der herfor 1 — en — times betaling.

Hvis det fordres at arbeiderne skal vente, og arbeiderne blir avsagt, ydes herfor timebetaling fra ventetidens begynnelse inntil arbeidet blir påbegynt eller vedkommende arbeider blir avsagt, hvis ventetiden blir over en time.

Påbegynnes der en akkord, betales ikke ventepenger for den første time.

§ 4.

Ferie.

Ferie gis innenfor tidsrummet 1 mai til 1 oktober med 8 arbeidsdager. Ferieberettiget er de arbeidere som i vinterhalvåret mellom 1 november og 30 april har arbeidet i det minste 600 timer. Feriegodtgjørelsen beregnes med 3½ pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn for dagarbeide, multiplisert med de av ham i bedriftens tjeneste utførte antall arbeidstimer i siste forløpne år regnet tilbake fra 30 april.

§ 5.

Attester.

Når en arbeider ønsker det, utsteder bedriften en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet. Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførsel av årsak).
4. Fag.
5. Timelønn da han forlot sitt arbeide.
6. Tiden for siste ferie.

§ 6.

Tillitsmenn.

De tillitsmenn (klubbformenn eller gruppeformenn) som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere.

Disse tillitsmenn blir å velge blandt de anerkjent dyktige arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.

Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til bedriftens bestyrer eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.

De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved bedriften, dog forutsettes at tillitsmenn ikke avskjediges med mindre saklige grunner foreligger.

§ 7.

Twister.

Enhver tvist mellom arbeidsgiveren og arbeiderne som omfattes av denne overenskomst skal først søkes bilagt ved forhandlinger mellom arbeidsgiveren og arbeiderne, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Tvist som angår denne overenskomst skal ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 8.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder fra 31 mars 1934 til 31 mars 1938 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsiges med 2 — to — måneders varsel.

Hvis Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 september 1935 viser stigning eller fall på 6 points eller mer sammenlignet med indekstallet 146, blir alle lønnssetninger å forhøje eller nedsette med det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Lønnsforandringer inntreffer fra den dag Det Statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Dersom Det Statistiske Centralbyrås indekstall pr. 15 mars 1937 viser en stigning eller et fall sammenlignet med indekstallet pr. 15 september 1935 på 5 points eller mer, kan arbeiderne i tilfelle stigning, arbeidsgiveren i tilfelle fall, forlange en økning, resp. senkning av lønnssetningene tilsvarende det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellom de to indekstall. Opnåes ikke enighet herom, kan den av partene som har forlangt forandring opsi avtalen med 3 måneders varsel.

Protokoll:

Når kislaster ikke foregår, vil bedriften søke å gi de arbeidere som hittil har vært beskjeftiget ved denne lastning fortrinnsrett til annet ledig arbeide i den utstrekning bedriftens tarv tilsier.

Oslo, den 21 februar 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund,

Johs. M. P. Ødegård.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,

Sekretariatet,

Halvard Olsen.

Thamshavn, den 17 februar 1934.

Chr. Salvesens & Chr. Thams's Communications Aktieselskap,

Th. A. Tangen.

Forskjellige overenskomster.

A/S Betongbygg, Trondheim.

Firmaet fikk sig overdratt arbeidet med anlegget av jernbanekaien i Namsos. I den anledning blev det optatt forhandlinger den 12 september i Trondheim. For forbundet deltok Henriksen og for arbeiderne Samorganisasjonens formann Adolf Holm. For Entreprenørens Landssammenslutning H. Ad. Gløersen og for bedriften ing. Stiegler. Ved disse forhandlinger blev man enig om de almindelige bestemmelser i overenskomsten, men blev det ikke enighet om lønnssetningene. I henhold hertil blev det optatt megling om saken hvor man fikk forslag vedrørende lønnssetningene som blev vedtatt av begge parter.

Overenskomst mellom Norsk Arbeidsgiverforening, Entreprenørenes Landssammenslutning og entreprenørfirmaet A/S Betongbygg, Trondheim, på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Namsos Jernbanearbeiderforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår for firmaets arbeide med jernbanekaien i Namsos.

§ 1.

Arbeidsgiveren forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser enn hvad der i denne overenskomst er fastsatt.

For arbeidere under 19 år og arbeidere hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt, gjelder ikke de i nærværende overenskomst fastsatte lønnssetninger. Lønnen for disse arbeidere fastsettes efter nærmere avtale mellom arbeidsgiveren eller dennes representant og hver enkelt arbeider.

§ 2.

Lønnsbestemmelser.

Der fastsettes følgende lønnssetninger:

- a) For forskallere, pussere, jernbindere, gråstensmurere og alle øvrige fagarbeidere ..... kr. 1.30 pr. time
- b) For øvede jord-, fjell- og cementarbeidere m. v... « 1.20 —

Overenskomsten forutsettes å omfatte alle arbeidere (fag-, hjelpe- og øvrige arbeidere) som arbeider ved anlegget, og som er nødvendige for dettes fremdrift og fullførelse.

§ 3.

Akkordarbeide.

Akkordarbeide anvendes, hvor dertil er anledning, i den utstrekning som anlegget finner tjenlig, og det har full frihet til å bestemme antallet av arbeidere, som det finner mest hensiktsmessig i hvert akkordlag.

Akkordprisene fastsettes gjennom fri forhandling mellom arbeidsgiveren og vedkommende akkordformann og en av lagets arbeidere eller det hele akkordlag. Akkordtageren bør konferere med sine arbeidskamerater før akkorden endelig vedtas.

Akkordprisen skal fastsettes før arbeidet påbegynnes, med mindre begge parter er enige om å utsette hermed nogen tid.

Ved akkordens utsettelse skal der utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av lagets størrelse, arbeidets art, omfang og masse samt måten hvorpå det skal utføres.

Akkorder skal som regel ikke strekke sig utover en måned. Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum, hvis begge parter er enige herom.

Opnåes ikke enighet om prisen med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales efter gjeldende time-lønn.

Efter akkordens fastsettelse skal der ikke uten overenskomst med akkordlaget innsettes et større antall arbeidere enn anført på akkordseddelen, for såvidt arbeidet ikke må forseres. Hvis akkorden herved forringes, skal der gis et forholdsvis tillegg til akkordsummen. Opnåes ikke enighet om tilleggets størrelse, kan akkorden avbrytes mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Enhver arbeider har rett til å få skriftlig oppgjør for det utførte arbeide. Oppgjør foretas hurtigst mulig efter hvert akkordarbeides avslutning.

Ved akkordarbeide er arbeideren garantert en minstelønn av kr. 0.90 pr. time, som hver lønningsdag utbetales som forskudd på akkord.

Bortsett fra hvad det offentlige pålegger, kan i forskuddslønnen intet annet fradrag gjøres en for barakkeleie og for hvad arbeiderne har oppebåret in natura til eiendom.

Når forandring i arbeidsplan krever det, eller når arbeidet utføres utilfredsstillende, har arbeidslederen rett til å avbryte og opheve akkorden mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Sådan avbrytelse av akkorden med forholdsvis utlønning kan også kreves av akkordlaget, når arbeidet for en lengere tid må innstilles.

Hvis en arbeider uten gyldig grunn eller et akkordlag forlater et omforenet akkordarbeide forinnet dette er bragt til avslutning, utbetales kun almindelig forskuddsbetaling.

Slutter derimot en arbeider med lagets samtykke, tilstilles ham hans akkordoverskudd ved oppgjøret.

Hvis det på arbeidsgiverens forlangende arbeides overtid på et akkordarbeide, og dette ikke er forutsatt i akkordseddelen, tilkommer det arbeiderne vanlige overtidsprocenter på timelønnen.

§ 4.

Ekstraarbeide.

Ved ekstraarbeide forståes arbeide som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget ved denne. Herunder inngår arbeide såsom snerydning, ishugning, vannlensning, transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet samt legning av skinnegang.

Laget plikter på arbeidsledelsens forlangende å utføre sådant arbeid mot ekstrabetaling, forsåvidt partene ikke er enige om at ekstrarbeide inngår i hovedakkorden, hvilket i så fall skal være anført i akkordseddelen.

Ekstraarbeide skal i almindelighet utføres som akkordarbeide. Dersom enighet herom ikke opnåes, utføres ekstraarbeide på almindelig timelønn.

Når arbeidet må stanse på grunn av mangel på materialer eller redskaper, som bedriften skal fremskaffe, betales arbeideren sin forskuddslønn for den tid han har måttet gå ledig, såfremt laget på sin side har gjort anmeldelse herom hurtigst mulig. Dette gjelder dog ikke stans som er forårsaket ved strømbrudd foranlediget ved kortslutning i kraftstasjonen, på kraftledninger, eksplosjon i oljebryter, gjennomslag i transformator eller motor, brudd i kompressor eller andre maskiner etc., som byggherren ikke har kunnet hindre, eller som arbeideren har fått beskjed om 3 dager før og heller ikke hvis bedriftens leder anviser ham annet arbeid med samme timelønn. Arbeiderne er forpliktet til å utføre hvilket som helst arbeid som de anvises av arbeidsledelsen.

Betalingen for ekstraarbeide samt godtgjørelse for ovennevnte uforskyldte skoft anføres særskilt i akkordboken og tillegges den ordinære akkordsum ved oppgjøret.

§ 5.

Redskapshold.

Arbeidsgiveren holder alle fornødne redskaper m. v. og transportmateriell.

Ved arbeid som utføres på akkord, betaler arbeideren forbrukt ammunisjon, karbid, borstål og borhvesing, forsåvidt intet annet blir avtalt.

Alle andre redskaper og transportmateriell som tiltrenges til arbeidets utførelse, erholder arbeideren fritt uten trekk. Redskapene m. v. skal behandles med skjønnsomhet.

Redskaper og transportmateriell som er bortkommet eller reparasjoner av sådant, nødvendiggjort ved bevislig skjødesløs behandling betales av laget.

De til enhver tid gjeldende priser på ammunisjon, karbid, borstål og øvrige materialer skal meddeles ved opslag eller i materialboken.

Snekkere (også forskallere) og tømmermenn, som holder sig selv med tilstrekkelig håndverktøi, får herfor en godtgjørelse av 4 øre pr. arbeidet time.

§ 6.

Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 7.

Overtids-, natt- og helligdagsarbeide.

Overtidsarbeide skal kunne finne sted i den utstrekning som rasjonell drift eller spesielle arbeiders utførelse nødvendiggjør, med den

begrensning som den til enhver tid gjeldende lovgivning medfører. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter til timelønnen:

Arbeide de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer. For øvrig 50 pct.

Arbeide på lørdager og dager før helligdager etter den ordinære arbeidstid og arbeid på søn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct.

For avbrutt nattarbeide, som forlanges påbegynt etter kl. 9 aften, betales 100 pct. Der betales for minst 1 time, selv om arbeidet varer kortere.

Når det ved arbeid på timelønn arbeides på regulære skift, betales 25 pct. tillegg for nattarbeide. Ved arbeid på 2 skift regnes det ene skift som nattarbeide. Ved arbeid på 3 skift regnes alt arbeid mellom kl. 6 aften og kl. 6 morgen som nattarbeide.

§ 8.

Lønningenes utbetaling.

Lønningsterminen utbetales hverannen lørdag, og lønningen blir å betale senest den følgende torsdag. Denne ordning skal dog ikke være til hinder for annen ordning som partene måtte bli enige om.

§ 9.

Opsigelse.

Når derom ikke er truffet særskilt overenskomst, gjøres for de ved anlegget ansatte arbeidere ingen opsigelsesfrist gjeldende.

§ 10.

Ferie.

- a) Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie på 12 arbeidsdager. Arbeideren må godtgjøre at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse. Ferien bør som regel gis innenfor tidsrummet 15 mai til 15 september. Hvis det er påkrevet av hensyn til arbeidsdriften, kan arbeidsbestyreren henlegge ferien til en annen årstid. Arbeiderne skal på forhånd gjøres kjent med grunnen til en sådan bestemmelse. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder. Arbeidere som deltar i en fellesferie, tilkommer feriegodtgjørelse i den utstrekning den er optjent. Bedriften skal, hvis ikke særlige grunner hindrer det, gi beskjed om ferien minst 14 dager i forveien.
- b) Enhver arbeider som har vært ansatt ved anlegget i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltrædelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 15 mai det ene år til 15 mai det påfølgende år.
- c) Feriegodtgjørelsen beregnes med 4.2 pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn multiplisert med det av ham i anleggets tjeneste utførte antall arbeidstimer.

Ved feriens inntreden utbetaler anlegget ham kontant de av ham ved anlegget optjente feriepenger i tiden inntil 15 mai.

- d) Hvis en arbeider slutter på lovlig måte, beregner bedriften hans feriegodtgjørelse inntil fratredelsedagen og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp. Bedriften innsetter beløpet i bank med angivelse av vedkommende arbeiders navn og adresse.

Fjorten dager før feriens inntreden kan arbeideren forlange disse anvisningsbeløp utbetalt mot legitimasjon fra hans daværende arbeidsgiver. Kan sådan legitimasjon ikke skaffes, fordi arbeideren ikke lenger er ansatt ved nogen bedrift, kan han kreve anvisningsbeløpene utbetalt den 1 september.

- e) Det er forutsetningen at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 11.

Attester m. v.

Enhver arbeider erholder ved antagelsen et antagelsesbevis som kvittering for eventuelt innleverte attester, samtidig som han derved også for sitt vedkommende vedtar nærværende overenskomst og det for anlegget gjeldende arbeidsreglement.

Når en arbeider forlater anlegget, enten dette skjer efter eget ønske, eller han blir opsagt, uanset av hvilken grunn, erholder han en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde.

1. Navn, fødselsår og dato.
2. Når begynt ved anlegget.
3. Når sluttet (uten å anføre årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 12.

Arbeidernes tillitsmenn.

- a) De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som talsmenn og representanter for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved anlegget og blir å velge blandt de anerkjent dyktigste arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.
- b) Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin egen organisasjon som overfor arbeidsgiveren å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- c) Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til anleggslederen eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- d) De arbeidere som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved anlegget. Dog forutsettes at tillitsmenn ikke avskjediges, med mindre saklige grunner herfor er til stede.

- e) Avtaler mellom arbeiderne vedrørende arbeidet eller andre forhold som angår anlegget, er uten vedkommende forbunds og arbeidsgiverens godkjennelse virkningsløse.

§ 13.

Tvistens behandling.

Enhver tvist mellom arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende arbeidsgiver og arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes, eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Arbeidsgiverforeningen eller de underorganisasjoner disse hertil bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etterat skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Enhver tvist som angår denne overenskomst, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke arbeidsgiverens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 14.

Overenskomstens varighet.

Nærværende overenskomst gjelder til 31 desember 1935, til hvilken tid anleggsvirkomheten er beregnet å være tilendebragt. Skulde forsinkelse inntre, så anlegget ikke kan bli fullført innen den forutsatte tid, forlenges overenskomsten ytterligere til 30 juni 1936.

Overenskomsten må skriftlig opies med 1 måneds gjensidig opsigelsesfrist.

Oslo, den 5 oktober 1934, 25 april 1935.

Norsk Arbeidsgiverforening,

Finn Dahl.

Entreprenørens Landssammenslutning,

H. Ad. Gløersen.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,

Sekretariatet,

Olav Hindahl.

Norsk Arbeidsmandsforbund,

Johs. M. P. Ødegård.

Eidanger kommune.

Efter langvarige forhandlinger og megling opnåddes i september enighet om følgende overenskomst:

Overenskomst

mellem Eidanger Kommune på den ene side og Eidanger Arbeidsmandsforening tilknyttet Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår ved anlegget av Eidanger Vannverk: De to damanlegg, vannledningen via Presteåen over Skjelsvik frem til tilknytningen til fordelingsnettlet på Herøen samt i forbindelse med nevnte arbeider nødvendige kloakkanlegg.

§ 1.

Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Arbeidstiden er fra kl. 7 morgen til kl. 16.30 etterm. med frokost fra kl. 9.30 til kl. 10 og middag fra kl. 13 til kl. 13.30.

Lørdager fra kl. 7 til kl. 13 med frokost fra kl. 9.30 til kl. 10.

§ 2.

Lønnsbestemmelser.

- a) Minstelønn i akkord fastsettes til kr. 1.00 pr. time.
- b) Timelønn for dagarbeide fastsettes til kr. 1.10 pr. time.

Fagarbeidere, som holder sig selv med det almindelige verktøi, godtgjøres herfor med 4 øre pr. time.

Lønninger utbetales hver fredag.

§ 3.

Akkorders utsettelse.

Ved akkorders utsettelse skal det utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av priser, arbeidets art, omfang og masser, samt måten hvorpå arbeidet skal utføres.

Akkordpriser og akkorders omfang fastsettes av anleggslederen etter fri forhandling mellom ham og vedkommende akkordformann ved arbeidets begynnelse, medmindre begge parter er enige om og utsetter hermed nogen tid. Akkordformannen skal høre lagets mening før akkorden vedtas og seddelen underskrives med gjenpart til ham.

Akkorden utsettes enten med utregnet sum eller etter enhetspris med påfølgende opmåling. Akkorder med utregnet sum skal fortrinsvis søkes anvendt. Opdages feil i akkordberegningen, skal beriktigelse finne sted.

De profiler, som er lagt til grunn for akkordberegningen, skal på anmodning forevises.

Akkorder skal som regel begrenses til 1 måneds varighet. Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum hvis praktiske hensyn i det enkelte tilfelle tilsier det og begge parter er enige derom.

Når forandring av planer eller andre tvingende omstendigheter krever arbeidets ophør eller utsettelse for kortere eller lengere tid, når uheld inntreffer eller arbeider utføres utilfredsstillende, har arbeidsbestyreren rett til å avbryte og opheve akkorden med øieblikkelig oppgjør for denne. Sådant avbrytelse av akkorden med forholdsvis utlønning kan også kreves av akkordlaget, når arbeidet må innstilles for en lengere tid.

Lagene holder selv ammunisjon.

§ 4.

Tilleggsarbeide (ekstraarbeide).

Ved tilleggsarbeide forstås arbeide, som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget med denne og som er nødvendig for å få hovedakkorden utført. Herunder inngår arbeide med snerydning, ishugging, vannlensning, transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet samt legning og reparasjon av skinneganger m. v. som ikke er nevnt i akkordseddelen.

Laget plikter på anleggslederens forlangende å utføre sådant arbeide mot ekstrabetaling enten ved særskilt akkord eller mot omforenet timelønn, som dog ikke kan ligge under den i § 2 b fastsatte minstelønn.

Arbeidsskott på grunn av maskinskade eller mangel på arbeidsmateriell av lengere varighet enn en time godtgjøres med samme beløp pr. time som utbetales som forskudd i akkord inntil anlegget kan anvise annet arbeide. Godtgjørelsen bortfaller, hvis ikke materialbestilling er sendt betimelig eller melding straks er blitt gitt. Betalingen for tilleggsarbeidet anføres særskilt i akkordboken (seddelen) og tillegges den ordinære akkordsum ved oppjøret.

For tilleggsarbeide med uttagning av masser utenfor profilet fastsettes på forhånd enhetspriser, hvis ikke annen avtale treffes. Også herom skal akkordseddelen inneholde fornøden bestemmelse.

§ 5.

Akkorders oppgjør.

Efterat arbeidet er ferdig og godkjent, oppjøres og utbetales akkorden snarest, om mulig ved første lønning.

Ved måling for oppgjør av akkorder med enhetspriser skal akkordlaget ha anledning til å være til stede. Opstår meningsforskjell om mål eller masser uten at det opnåes enighet ved forhandlinger, skal eftermåling straks finne sted. Ved sådan eftermåling skal en ingeniør og en opsynsmann tillikemed minst 2 mann av laget, hvoriblandt formannen være til stede. Laget skaffer de fornødne håndlangere.

Et akkordlag kan ikke kreve eftermåling eller mulig feil ved et oppgjør rettet, hvis ikke forlangende herom fremsettes for anleggsbestyreren senest innen 6 virkedager efterat akkordsummen er utbetalt laget.

Sluttoppgjør kan ikke forlanges før de utleverte redskaper og materialer er tilbakelevert i godkjent stand på fastsatt sted.

§ 6.

Ferie.

Enhver arbeider skal gis en sammenhengende ferie av 12 arbeidsdager. Arbeideren må godtgjøre at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie. Ferien skal gis som sommerferie innenfor tidsrummet 15 mai—15 september, da ferietiden er ute. Den nærmere bestemmelse av den enkeltes ferie eller felleferie tilligger arbeidsbestyreren, som, hvis ikke særlige grunner hindrer det, skal gi beskjed om ferien minst 14 dager i forveien.

Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 15 mai det ene år til 15 mai det påfølgende år. Ved nyinntagning fra tiltredelsesdagen.

Feriegodtgjørelsen beregnes med 4.5 pct. av den i overenskomstens § 2 b gjeldende timelønn multiplisert med det av arbeideren i bedriftens tjeneste utførte antall arbeidstimer.

Hvis en arbeider slutter etter lovlig opsigelse, beregner anlegget hans feriegodtgjørelse inntil fratredelsesdagen og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp.

Fjorten dager etter feriens inntreden kan arbeideren forlange disse anvisningsbeløp utbetalt mot legitimasjon fra hans daværende arbeidsgiver. Kan sådan legitimasjon ikke skaffes, fordi arbeideren ikke lenger er ansatt ved nogen bedrift, kan han kreve anvisningsbeløpet utbetalt 1 september.

Det er begge parter gjensidige forutsetning at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 7.

Arbeidernes tillitsmenn.

De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne anerkjennes som talsmenn og representanter for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn blir å velge blandt de anerkjente dyktige arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsbestyreren.

Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin organisasjon som overfor kommunen å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedene.

Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til arbeidsbestyreren eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.

De arbeidere som er valgt som tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved anlegget. Dog forutsettes, at tillitsmenn ikke avskjediges med mindre saklige grunner herfor er til stede.

Avtaler mellom arbeiderne vedrørende arbeidet eller andre forhold, som angår anlegget, er uten vedkommende forbunds godkjennelse virkningsløse.

§ 8.

Overtidsarbeide.

I tilfelle overtid finner sted, blir dette å utlønne med sedvanlig procenttillegg av den i § 2 b nevnte timelønn, nemlig 25 pct. for de to første arbeidstimer, derefter 50 pct.

For overtidarbeide på lørdager etter kl. 13 og på søn- og helligdager, 100 pct.

§ 9.

Varighet.

Denne overenskomst trer i kraft den 26 september 1934 og gjelder til 31 august 1935.

Eidanger Arbeidsmandsforening
Halvor Nordbø. Jørgen Løyte.

Norsk Arbeidsmandsforbund
Johs. M. P. Ødegård.

Protokolltilførsel.

Kommunens forhandlere ønsket tilføjet at de oppfatter forslaget således:

1. Ad § 7. Stillingen som tillitsmann er ingen spesiell opsigelsesgrunn, idet tillitsmannen står i samme forhold til anlegget som de øvrige arbeidere.
2. Tariffens bestemmelser er ikke til hinder for at kommunen kan rasjonere og/eller fordele arbeidet ved anlegget.

Eidanger formannskap
Simon Sørli, ordfører.

Norsk Vaktelskap.

Overenskomsten som utlöp 1 april blev av vaktmennene besluttet opsagt. Det blev i den anledning avholdt en del forhandlingsmøter og blev der enighet om å prolongere den tidligere overenskomst. Fra det avsluttende møte forelå det følgende protokoll.

År 1934. Den 14 mai 1934 avholdtes nytt møte. De samme til stede som i forrige møte. Partene meddelte at man fra begge sider godtok den under 8 mai opsatte protokoll og man enedes om følgende protokolltilførsel:

Det er enighet mellom partene at den rangeringsliste som er fremlagt under forhandlingene skal følges ved innskrenkning.

Skulde det opstå forhold slik at det trenges teknisk kyndige folk skal det konfereres med foreningen herom.

Oslo, 14 mai 1934.

A/S Norsk Vaktelskap,
Anders Ringnes.

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Chr. Henriksen. F. Bjerke. T. Ruud.

Nordstrand Samvirkeleg.

For rengjøringskvinnene ved samvirkelegatet som står tilsluttet Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening er der opprettet overenskomst med samvirkelegatet med kr. 90.00 pr. måned. 12 virkedagers ferie med full lønn. I sykdomstilfelle som strekker sig utover 6 dager erholder rengjøringskvinnene halv lønn + trygdekassebidrag. Overenskomsten gjelder fra 12 oktober 1934 til 1 oktober 1935 med en måneds gjensidig opsigelse.

Anlegget Røabanen.

Dette arbeide utføres av entreprenør F. Selmer A/S. Forbundet påstod at dette arbeide kom inn under dets virkeområde og krevde i forbindelse hermed opprettet overenskomst. Ved forhandlinger med Entreprenørenes Landssammenslutning oppnåddes det enighet som fremgår av følgende protokoll:

År 1934 den 10 september blev avholdt et forhandlingsmøte angående opprettelse av overenskomst for firmaet ingeniør F. Selmer A/S's arbeide på Røabanen i Aker.

Til stede var:

For Norsk Arbeidsmandsforbund og vedkommende arbeidere: herr Ødegård.

For Norsk Arbeidsgiverforening og Entreprenørenes Landssammenslutning: herr Gløersen.

For bedriften: d'herrer Nicolaiszen og Sigurd Selmer.

Arbeidsmandsforbundets representant meddelte at det ovennevnte arbeide var et typisk anleggsarbeide og at forbundet måtte forlange opprettet overenskomst for dette. Underhånden var opplyst at Norsk Bygningsarbeiderforbund var enig heri.

Arbeidsgivernes representanter gjorde oppmerksom på at det formentlig også vilde bli en del bygningsarbeide, og at man for det arbeide som allerede var utført, hadde benyttet overenskomsten med Bygningsarbeiderforbundet for sten-, jord- og cementarbeidere i Oslo med flere.

Man drøftet de forskjellige spørsmål og enedes derefter om under de foreliggende omstendigheter å gjøre den ovennevnte overenskomst for sten-, jord- og cementarbeidere i Oslo (dog uten akkordtariffen) gjeldende for firmaets foreliggende arbeide. Angående varigheten av overenskomsten enedes forhandlerne om sådan bestemmelse: «Nærværende overenskomst gjelder til 15 september 1935, da arbeidet er beregnet å være tilendebragt. Skulde forsinkelse inntre, så arbeidet ikke blir ferdig innen den forutsatte tid, forlanges overenskomsten ytterligere til den 31 desember 1935. Overenskomsten må skriftlig opsies med en måneds gjensidig opsigelsesfrist.»

Ovenstående forslag blir med forhandlerne anbefaling å forelegge til avgjørelse på begge sider. Meddelelse om resultatet skal utveksles mellom partene den 24 september førstkommende.

*H. Ad. Gløersen. B. Nicolaiszen. Sigurd Selmer.
Johs. M. P. Ødegård.*

Den 24 september 1934 blev avholdt et møte for utveksling av meddelelse angående forhandlerne forslag av 10 september for ingeniør F. Selmer A/S' arbeide på Røabanen.

Til stede: Ødegård og Gløersen.

Partenes representanter gav gjensidig meddelelse om at forhandlingsforslaget var vedtatt.

H. Ad. Gløersen. Johs. M. P. Ødegård.

Steen og Strøm A/S.

For rengjøringskvinnene ved dette firma som er organisert i Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening blev det krevet opprettet overenskomst, og blev det ved forhandlinger enighet om følgende arbeidsbetingelser for rengjøringspersonalet.

Overenskomst mellom Steen & Strøm A/S på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdeling Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening på den annen side.

§ 1.

Overenskomsten omfatter alt rengjøringsarbeide.

§ 2.

Den ordinære arbeidstid er 3½ time pr. dag. For arbeidet erholdes en lønn av kr. 78.00 pr. måned.

§ 3.

Enhver rengjøringskvinne erholder en ferie på 12 virkedager med full lønn.

Firmaet holder vikar under den enkeltes ferie.

§ 4.

Denne overenskomst gjelder fra 1 juni 1934 til 1 juni 1936 med en måneds gjensidig opsigelse. Hvis den ikke opsies av en av partene, gjelder den fremdeles et år ad gangen.

Oslo, den 28 mai 1934.

Norsk Arbeidsmandsforbund,
Chr. Henriksen.

For firmaet Steen & Strøm A/S iflg. fullmakt,
Thorleif Sødving.

Diverse overenskomster ved pukkverk og sandtak.

Ved følgende pukkverk og sandtak, hvis arbeidere er tilsluttet Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening, er det ved foreningens formann, Hans Røste, opprettet overenskomster med følgende bedrifter:

1. *A/S Aker Macadam.*

Timelønnen er kr. 1.40. Vanlige bestemmelser om overtids-, natt- og helligdagsarbeide. Ferie 12 dager med feriegodtgjørelse av 5 pct. av arbeidernes optjente lønn. Overenskomstens varighet 1 mars 1934 til 1 mars 1935.

2. *Fjellhus Pukkverk.*

Timelønnen er kr. 1.37. Vanlige bestemmelser om overtidsarbeide. 12 dagers ferie med feriegodtgjørelse beregnet med 5 pct. av vedkommende arbeidets optjente lønn. Overenskomstens varighet 6 januar 1934 til 1 mars 1935.

3. *Flaen Pukkverk.*

Timelønnen går ut på kr. 1.40. Vanlige bestemmelser om overtidsarbeide. 12 dagers ferie med feriegodtgjørelse beregnet med 5 pct. av den i overenskomsten fastsatte timelønn. Overenskomstens varighet 1 juli 1934 til 1 mars 1935.

4. *Nittedal Sandtak.*

Timelønnen kr. 1.40. Vanlige bestemmelser om overtidsarbeide. 12 dagers ferie med 4.5 pct. feriegodtgjørelse beregnet på optjent lønn. Varighet 1—7—1934 til 1—7—1935.

5. *Ingeniør August Torp. Vann- og kloakkarbeide.*

Timelønnen kr. 1.38. Vanlige bestemmelser om overtidsarbeide. Ferie 12 dager med feriegodtgjørelse beregnet med 5 pct. av den i overenskomsten fastsatte timelønn. Overenskomstens varighet 16—4—1934 til 15—5—1935.

Videre er overenskomsten med *Sandvika Pukkverk* prolongert til 30—8—1935.

TABELLER

Lønnsbevegelser

Løpnr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtids-tillegg			Opnådd lønn og dyrtids-tillegg		
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Minste-lønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minste-lønn i akkord
I. Bergverksindustri.									
1	Framfjord Talcmill A/S	25	25	0.90	-	-	1.00	-	-
2	Kongsberg Sølvverk	240	76	Fra 0.84 til 1.05	-	Fra 0.65 til 0.81	Fra 0.65 til 1.05	-	Fra 0.55 til 0.81
3	Raffineringsverket A/S Grube-og Hytteanlegg, Hosanger	70	55	-	-	-	Fra 0.62 til 1.04	-	Fra 0.45 til 0.86
4	Chr. Salvesen og Chr. Thams, Communication A/S	45	45	Fra 1.00 til 1.17	-	-	1.15-1.00-1.20	-	-
5	Vigsnes Kobberverk	90	70	Fra 0.87 til 1.04	-	-	Fra 0.80 til 1.20	-	-
6	Orkla Grube-Aktiebolag	520	414	-	-	-	1.00-1.10-1.05 ¹	-	0.80-0.90 ¹ 0.75-0.50 ²
7	Orkla Metall Aktiebolag	188	188	Fra 1.12 til 1.35	-	-	Fra 1.15 til 1.40	-	-
II. Forskjellige virksomheter.									
8	A/S Aker Macadam	18	18	1.40	-	-	1.40	-	-
9	Ing. Aug. Torp	9	9	-	-	-	1.38	-	-
10	Eidanger kommune	85	40	-	-	-	1.10	-	-
11	Nittedal Sandtak	4	4	-	-	-	1.40	-	-
12	Fjellhus Pukkverk	9	9	-	-	-	1.37	-	-
13	Flaen Pukkverk	7	7	-	-	-	1.40	-	-
14	Nordstrand Samvirke-lag	1	1	-	-	-	Pr. md. 90.00	-	-
15	Entrepr. Oskar Olsen	8	8	-	-	-	1.38	-	-
16	Sandvika Pukkverk	7	7	1.30	-	-	1.30	-	-
17	Steen & Strøm A/S	22	20	-	-	-	Pr. md. 78.00	-	-
18	A/S Titania	70	50	-	-	-	1.15-1.20-1.10-1.20-0.90	-	-
19	Norsk Vakt-selskap	24	24	Reserve-vaktmenn 1.35	-	Pr. md. 275.00	Reserve-vaktmenn 1.35	-	Pr. md. 275.00
20	A/S Betongbygg, Namsos	16	16	-	-	-	1.30-1.20	-	-
21	Anlegget Roabanen	75	75	-	-	-	1.37	-	1.37

avsluttet i 1934.

Arbeidstid pr. uke		Tillegg for over-, natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overens-komst opprettet?	Var det overens-komst før?	Var det arbeids-stans?	Anmerkninger
Tidligere	Opnådd	Tidligere pet.	Opnådd pet.	Tidligere	Opnådd				
46-48	46-48	25-50-100	25-50-100	8	12	Ja	Ja	Nei	Kgl. res.
48	48	25-50-100	25-50-100	-	12	Ja	Ja	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	8	Ja	Ja	Nei	
-	48	25-50-100	25-50-100	-	8	Ja	Ja	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Ja	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Ja	Nei	² I dagen.
-	48	-	25-50-100	12	12	Ja	Ja	Nei	
48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	Ja	Ja	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	
-	48	25-50-100	25-50-100	8	8	Ja	Ja	Nei	Prolongasjon.
-	21	-	-	-	12	Ja	Ja	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	
48	48	-	-	14	14	Ja	Ja	Nei	Prolongasjon.
-	48	-	25-50-100	-	-	Ja	Nei	Nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	Ja	Nei	Nei	

Konflikter 1934.

Avd. nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet optatt	Antall underst.	Tapte arb.dager	Utført underst.
25	Sør-Trøndelag veiarb.forening	Veivesenet i Sør-Trøndelag.	1-4-33	Pågår	5	1 560	2 594.20
67	Nøtterøy arbeidsmannsforening	Nøtterøy kommune	10-11-34	17-11-34	1	48	182.40
91	Bærum sten-, jord- og cem.arb.f.	Ing. Einar Mo	5-8-33	10-6-34	3	18	55.50
119	Øystese-Eidev.n.s arb.forening	Øystese—Eideveien	3-4-34	9-8-34	33	4 554	13 529.90
120	Gjerpen arb.mannsforening	Byggmester Torsnes, Skien	1-5-34	31-5-34	1	84	214.50
150	Netland—Risnes veiarb.forening	Netland—Risnesveien	7-10-34	8-12-34	26	624	868.70
154	Skedsmo arb.mannsforening	Chr. Bugges sandtak	5-8-33	10-6-34	12	174	588.00
149	Aalvik veiarb.forening	Øystese—Eideveien	29-5-33	9-4-34	49	6 762	20 656.00
200	Sokndal veiarb.forening	Veianlegget Bråsund			3	252	367.00
	Forskjellige personer				133	14 076	39 136.20

